

ЈОВАН АЈДУКОВИЋ

БИОБИБЛИОГРАФИЈА
СА ПРИЛОЗИМА

46

ФОТО ФУТУРА

Јован Ајдуковић

**БИОБИБЛИОГРАФИЈА
СА ПРИЛОЗИМА**

Београд, 2015.

Научно-образовни сајт „Публичные лекции“
<http://balkanrusistics.blogspot.com/>

Електронско издање
<http://ajdukovicj.narod.ru/>

Књига је приређена поводом тридесетогодишњице од првог објављеног рада (1985-2015). Она садржи биобиблиографске податке о аутору до 10. 1. 2015. године, као и његове презентације које се налазе на научно-образовном сајту „Публичные лекции“.

За издавача
Ангелина Карацић

Дизајн корица
Душан Карацић

Друго измењено и допуњено издање
Тираж 200

Издавач и штампа
Фото Футура - Београд

Штампање књиге финансирао је аутор.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81.929 Ајдуковић Ј.
016:929 Ајдуковић Ј.
012 Ајдуковић Ј.

АЈДУКОВИЋ, Јован
Биобиблиографија са прилозима / Јован Ајдуковић. -
2. измењено и допуњено изд. - Београд : Фото Футура,
2015 (Београд : Фото Футура). – 158 стр. ; 25 cm

Текст ћир. и лат. – Тираж 200.

ISBN 978-86-83691-51-7
COBISS.SR-ID

„Historia est testis temporum, lux veritatis,
vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis.“

Marcus Tullius Cicero

„Историја је сведок времена, светлост истине,
живот успомене, учитељица живота, весница старине.“

Марко Тулије Цицерон

Рођен сам 10. јануара 1968. године у Новом Саду.

Адреса за кореспонденцију

Гандијева 135/42, 11070 Нови Београд

Електронска пошта

joralbgd@ptt.rs, jovan.ajdukovic@gmail.com, ajdukovic@mail.ru

Презентације на интернету

<<http://ajdukovicj.narod.ru>> (званична презентација);

<<http://www.ptt.rs/korisnici/j/o/joralbgd>> (из техничких разлога
сајт се не обнавља);

<<http://www.facebook.com>> („Balkan Rusistics“);

<<https://independent.academia.edu/jovanajdukovic>> (радови);

<<http://www.scribd.com/jovan968>> (књиге, радови);

<http://en.wikipedia.org/wiki/Jovan_Ajdukovic> (Wikipedia);

<<http://www.youtube.com/ajdukovicj>> (YouTube – Videos).

Образовање

- (1991) професор руског језика и књижевности (Филолошки факултет Универзитета у Београду); средња оцена на студијама - 9,20; оцена на дипломском испиту – 10;

- власник сам лиценце за обављање послова наставника;

- (1996) 28. јуна 1996. године магистрирао сам на теми „Речи са лексикографском напоменом „русизам“ у речницима савременог српскохрватског језика“ (Филолошки факултет Универзитета у Београду);

- (2003) 12. јуна 2003. године докторирао сам на теми „Русизми у савременим јужнословенским и западнословенским књижевним језицима према квалификатору у лексикографским изворима“

(Филолошки факултет Универзитета у Београду).

Додипломске активности

- основну школу завршио сам у Руми, а гимназију у Шапцу са одличним успехом; добитник сам награде „Милорад Панић Суреп“ Шабачке гимназије;
- у другом разреду средње школе на савезном такмичењу у Скопљу (СФРЈ) освојио сам четврто место у знању руског језика и бесплатан боравак у Москви;
- као гимназијалац уређивао сам школски лист на руском језику „Мир увлечений“ (Шабац);
- први стручни чланак написао сам са шеснаест година; овај рад је увршћен у „Библиографију југословенске лингвистичке русистике“ Предрага Пипера (издање Матице српске из 1990. године);
- као ученик средње школе узео сам учешће у раду лингвистичке секције Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду (у раду су учествовале студенткиње, а данас професори, Ксенија Кончаревић и Корнелија Ичин; секцију је водио др Радмило Маројевић); са мојим гимназијалским радовима из лингвопоетике упознао сам др Миодрага Сибиновића, тадашњег председника Просветног савета Србије;
- први пут сам се југословенској научној јавности представио са осамнаест година на септембарском Научном састанку слависта у Вукове дане 1986. год.; у дискусији која се водила после прочитаних реферата говорио сам о могућности утврђивања нивоа еквивалентности руских превода и оригинала чувене „Хасанагинице“;
- групу за руски језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду уписао сам школске 1986/87, а дипломирао сам 29. октобра 1991. године у предвиђеном року;
- као студент 1988. год. учествовао сам на филологијад у Мошћеничкој Драги код Опатије (шеф делегације Филолошког факултета у Београду била је др Весна Половина);
- осми семестар слушао сам у Институту за руски језик „А.С. Пушкин“ у Москви;
- рад „О звуковној организацији Пастернакове песме Дефиниција поезије“ прочитао сам 20. априла 1990. године на јавном часу посвећеном стваралаштву Бориса Пастернака (у сали за седнице Филолошког факултета Универзитета у Београду);
- 20. октобра 1990. год. учествовао сам са рефератом у студентској вечери посвећеној стваралаштву Сергеја Јесењина (Филолошки факултет Универзитета у Београду; ментор ми је била др Мила Стојнић).

Стипендије/Награде

- (1991-1993) стипендија Министарства просвете Републике Србије (постдипломске студије);
- стипендија федералног Министарства просвете, науке и културе Републике Аустрије за једномесечне постдокторске студије у Институту за славистику Бечког универзитета (у академској 2004/2005. години);
- (2005) једнократна подршка Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије за путне трошкове на једномесечно усавршавање у Институту за славистику Бечког универзитета (април 2005);
- (2005) предложен сам за Награду града Београда за 2004. годину у области друштвених и хуманистичких наука за дело „Контактолошки речник адаптације русизама у осам словенских језика“;
- (2006) предложен сам за Награду града Београда за 2005. годину у области образовања за развој образовног интернет портала „Балканска русистика“.
- (2014) стипендија Министарства образовања, науке и спорта Републике Хрватске (летња славистичка школа);

Учешће у пројектима

- (1992-2015) „Словенски језици у контакту са руским језиком“ (Универзитет у Београду) [приказ пројекта у часопису Института за српски језик САНУ: <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=172>>] Пројекат сам представио на лингвистичкој трибини Института за српски језик САНУ у згради САНУ 25. октобра 2000. год. О пројекту сам говорио 23. фебруара 2003. год. на Другом програму Радио Београда.
- (2000) консултант сам за русизме у 16. тому „Речника српскохрватског књижевног и народног језика“ (Институт за српски језик САНУ); консултант сам у „Српском електронском речнику“, <http://www.rasprog.com/html/8_0_4_e_recnik_autori_sanu.html> ;
- (2003) радио сам на анкетирању ученика из Србије за пројекат „Съпоставително изследване на езиковите атитюди на Балканите (пилотно проучване)“ Универзитета у Софији (о пројекту видети у: Balkanistic Forum, 1+2+3/2006: 224-243);
- (2003) за потребе „Асоцијативног речника српског језика“ П. Пипера, Р. Драгићевић и М. Стефановић анкетирао сам 80 ученика ТШ „Нови Београд“ (на молбу Р. Драгићевић);
- (2003-2005) радио сам на конципирању модула за образовање одраслих у оквиру „Програма реформе средњег стручног образовања“ (ВЕТ Центар „Нови Београд“; пројекат је финансирала ЕУ

преко Европске агенције за реконструкцију);

- (2005-2006) обрадио сам 1036 речи под словом „Г“ у „Великом речнику страних речи и израза“ Ивана Клајна и Милана Шипке у издању „Прометеја“ из Новог Сада (издање из 2006. и новија);

- (2006-2010) у оквиру пројекта „Кодови руске културе“ Филолошког факултета у Београду (пројекат бр. 148012 у области основних истраживања Министарства науке Републике Србије) руководио сам потпројектом „Језички кодови у контакту: руски утицај“.

Руковођење међународним пројектом и рад у међународном часопису

- (2003-2012) руковођење и рад у интернет-порталу и часопису „*Балканская русистика*“ (<http://www.russian.slavica.org> - линк није више у функцији). Био сам ангажован на развоју информационог система у области русистике, славистике, лингвистике. Пројекат су покренули Катедра за руски језик Софијског универзитета и др Јован Ајдуковић из Београда. „Балканская русистика“ омогућавала је претраживање информација из 42 филолошке дисциплине. Као уредник успоставио сам сарадњу са колегама из русистичких и славистичких центара у Русији, Бугарској, Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини, Словенији, Македонији, Грчкој, Хрватској, Албанији, Мађарској, Аустрији, САД, Пољској, Турској, Италији, Литванији, Естонији, Немачкој, Украјини, Израелу, Шпанији, Румунији, Данској, Казахстану, Грузији, Јапану и др. Данас су фотоалбуми доступни на Facebook-у (Balkan Rusistics), а видео-прилози на Youtube-у. Садржај портала објављен је у две књиге: Ј. Ајдуковић, „Балканска русистика: први балкански славистички академски информационо-комуникациони систем“, Том 1 (Београд: Фото Футура, 2008, 400 стр.) и Том 2 (Београд: Фото Футура, 2014, 508 стр.). Електронско издање доступно је на адреси <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBRknjiga.htm>>. Сврха ове књиге, између осталог, је да корисницима пружи богат извор кључних речи за претраживање научних информација из славистике, русистике и лингвистике.

Усавршавање

- (1991-2003) Лингвистичка контактологија за русисте (Установа: Филолошки факултет у Београду; Научни руководилац: проф. др Предраг Пипер);

- (1991-2003) Лексикологија и лексикографија руског и других словенских језика (Филолошки факултет у Београду, Институт за српски језик САНУ; сарађивао сам са др Мирославом Николићем, уредником Речника САНУ);

- (2003-2006) Интернет ресурси и технологије (Центар за стручно образовање „Нови Београд“ и Програм обнове, развоја и стабилизације Европске уније - CARDS);
- (2003) Школски програм (курикулум): концепција, подршка и имплементација (Министарство просвете и спорта Србије; радни семинар одржан је у Центру „Сава“ од 12. до 14. 2. 2003. год.);
- (2003-2006) Грађанско васпитање (Министарство просвете и спорта Србије);
- (2005) Нове технологије у настави. Производња наставних материјала (Министарство просвете и спорта Републике Србије, Центар за стручно образовање „Нови Београд“ и Програм обнове, развоја и стабилизације Европске уније - CARDS);
- (2008-2009) Истраживање хуманитарног права (Министарство просвете Републике Србије, Црвени крст Србије и Међународни комитет Црвеног крста);
- (2010) Обавезни акредитовани семинар Министарства просвете Републике Србије и других образовних институција;
- (2010) Семинар из лексичке и граматичке статистике и семинар из когнитивних наука (Институт за лингвистику РАН и др., 11. септембра 2010, хотел Astarea, Дубровник, Хрватска).

Летња школа језика и семинар за стране слависте

- **Охрид 2013 (Македонија):** похађао сам међународни семинар за македонски језик, књижевност и културу од 15. до 27. јуна 2013. године у Охриду и добио сам уверење у којем пише: „Јован Ајдуковић учествовао је на XLVI међународном семинару за македонски језик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, кој траеше од 15 јуни до 27 јуни 2013 г. во Охрид, посетувао је и завршио среден курс по македонски језик; учесникот посетувао је „Историја на македонскиот јазик“ (курсеви по избор)“;
- **Дубровник 2014 (Хрватска):** 43. загребачка славистичка школа (Хрватски семинар за стране слависте), 18-29. августа 2014. године у организацији Филозофског факултета у Загребу (добио сам диплому о похађању семинара); учествовао сам у раду факултативног просеминара „Jezik i pismo hrvatskih srednjovjekovnih tekstova“ (Вера Блажевић-Крезић) и обавезног семинара „Jezične politike“ (Петар Вуковић и Крешимир Мићановић).

Професионалне активности

- (1991-2005; 2011-2015) дугогодишњи сам директор научно-истраживачког програма „Словенски језици у контакту са руским језиком“ (интернетске странице пројекта: <<http://ajdukovicj.narod.ru/>> и

<<http://www.ptt.rs/korisnici/j/o/joralbgd>>);

- (2012-2015) шеф сам волонтерског пројекта „Руски екстралингвистички утицај у визуелним медијима“ (један део материјала се налази на сајту „Публичные лекции“, <<http://balkanrusistics.blogspot.com>>);
- (2006-2010) био сам истраживач (A2) по уговору на Филолошком факултету Универзитета у Београду;
- (2003-2012) вршио сам дужност главног уредника електронског часописа „Балканска русистика“ Факултета за словенске филологије Универзитета у Софији; до 1. 5. 2012. год. уредио сам 14.940 радова (97,41%) у области славистике, лингвистике, руске књижевности и културе од укупно 15.337 постављених прилога; приредио сам 82 изложбе фотографија на *Facebook*-у (Balkan Rusistics); поставио сам на каналу YouTube до 10. 1. 2015. год. 254 клипова са научних и др. скупова у земљи и иностранству (29.271 посета);
- (2003-2012) обављао сам дужност администратора академског портала „Балканска русистика“ који је до 1. 5. 2012. год. имао 22.899.279 посета;
- (2003-2012) радио сам као модератор форума „Међукултурна лингвистика“ и „Дисертације“ на интернет порталу „Балканска русистика“; учинио сам јавним више десетина извештаја Научно-наставних већа из Београда, Загреба, Источног Сарајева, Новог Сада и Ниша, а који се тичу наставног и научног живота русистичких и славистичких катедри;
- (2012-2015) главни сам уредник блога „Публичные лекции“ на коме се налазе наше презентације за предавања и јавни видео-материјали и др. ресурси на интернету из словенске и опште лингвистике, <<http://balkanrusistics.blogspot.com>> Направио сам каталог прилога: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBLOG.htm>> (до 10. јануара 2015. уредио сам 1684 прилога; сајт је имао 32.554 посете);
- превео сам са руског већи број текстова; преводи песама су штампани крајем осамдесетих година XX века у часописима „Венац“ и „Школски час“.

Учешће на научним конференцијама

- **Београд 1996:** IV међународный симпозиум „Сопоставительные и сравнительные исследования русского и других языков“, Белград - Нови-Сад, 8-10 октобра 1996 г.
- **Београд 1998:** Међународни симпозијум поводом 120-годишњице Катедре за руски језик и 50-годишњице Славистичког друштва Србије, „Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини“, Београд, 1-5. јуна 1998. год.
- **Београд 1998:** XXXVI скуп слависта Србије, Филолошки

факултет у Београду, 15-17. јануара 1998. год.

- **Скопје (Македонија) 1998:** Меѓународен научен собир „Придонесот на Блаже Конески за македонската култура“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 17 и 18 декември 1998 г.

- **Београд 1999:** XXXVII скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 14-16. јануара 1999. год.

- **Софија (Бугарска) 1999:** Меѓународна конференција „Бъл-гарски език през XX век“, Софийски универзитет, Софија.

- **Братислава (Словачка) 1999:** IX меѓународный конгресс МАПРЯЛ, „Русский язык, литература и культура на рубеже веков“, Братислава, Словакия, 16-21 августа 1999 г.

- **Београд 2000:** V меѓународный симпозиум „Состояние и перспективы сопоставительных исследований русского и других языков“, Белград-Ниш, 30 мая - 1 июня 2000 г.

- **Београд 2000:** XXXVIII скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 20-22. јануара 2000. год.

- **Будимпешта (Мађарска) 2000:** Hungaro-Baltoslavica 2000: Меѓународна конференција „Языки в Великом княжестве Литовском и странах современной Центральной и Восточной Европы: миграция слов, выражений и идей“, Будапештский университет, 5-7 апреля 2000 г.

- **Софија (Бугарска) 2000:** The Seventh International Sociolinguistic Conference, Sofia University, September 22-24, 2000.

- **Београд 2001:** XXXIX скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 11-13. јануара 2001. год.

- **Букурешт (Румунија) 2001:** Меѓународная конференција „Лингвистическое и культурное разнообразие - фактор европейского развития. Русский язык в контексте Европейского года языков“, Бухарестская экономическая академия, Бухарестский университет, 26-27 октября 2001 г.

- **Београд 2002:** XL скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 10-12. јануара 2002. год.

- **Одеса (Украјина) 2002:** VII Міжнародної Кирило-Мефодіївської конференції, Філологічний факультет, Одеса, 17-18 травня 2002 року.

- **Охрид (Македонија) 2002:** Првата македонско-српска научна конференција од областа на јазикот и литература, Конгресен центар, Охрид, 16-17 август 2002 година .

- **Београд 2003:** XLI скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 12-14. фебруара 2003. год.

- **Београд 2003:** 33. Научни састанак слависта у Вукове дане, Филолошки факултет у Београду, септембра 2003. год.

- **Београд 2004:** XLII скуп слависта Србије, Филолошки факултет у Београду, 10-12. фебруара 2004. год.
- **Београд 2004:** VI међународни симпозиум „Проекты по сопоставительному изучению русского и других языков“, Филологический факультет в Белграде, 1-4 июня 2004 г.
- **Београд 2005:** 43. скуп слависта Србије, „Славистика у новим геополитичким условима“, Филолошки факултет у Београду, 9-11. фебруара 2005. год.
- **Београд 2006:** 44. скуп слависта Србије, „Словенске културе као предмет филолошких истраживања и наставе језика“, Филолошки факултет у Београду, 10-12. јануара 2006. год.
- **Београд 2006:** „Савремене тенденције у настави језика и књижевности“, Филолошки факултет у Београду, Амерички савети за међународно образовање, Београд, 7-8. априла 2006. год.
- **Острво Раб (Хрватска) 2006:** Međunarodni znanstveni skup „Slavenska frazeologija i pragmatika“, Komisija za slavensku frazeologiju Međunarodnog slavističkog komiteta, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Rab, 17-19. rujna 2006. god.
- **Београд 2006:** Међународни конгрес „Примењена лингвистика данас“, Друштво за примењену лингвистику Србије и Црне Горе, Филолошки факултет у Београду, 28-30. септембра 2006. год.
- **Београд 2007:** 45. скуп слависта Србије, „Актуелни славистички научноистраживачки пројекти“, Филолошки факултет у Београду, 10-12. јануара 2007. год.
- **Будимпешта (Мађарска) 2007:** XI. kerületi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat 2007. május 23-24-én konferenciát rendez Budapesten Balczyk Emil (1919-1981), Universitas Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominata, Budapest.
- **Софија (Бугарска) 2007:** Cognitive Modeling in Linguistics-2007, Sofia, Bulgaria, July 28 - August 3, 2007, New Bulgarian University, <<http://www.cml.msisa.ru>>.
- **Херцег Нови (Црна Гора) 2007:** Medjunarodna konferencija „Jezici i kulture u kontaktu“, Institut za strane jezike Univerziteta Crne Gore, Podgorica, 16. do 18. 9. 2007. god.
- **Темишвар (Румунија) 2007:** Међународни симпозиум „Тимишоарској славистици 50 лет. Межкултурне дијалоги“, Тимишоарски западни универзитет, 2-4 новембра 2007 г.
- **Београд 2008:** 46. скуп слависта Србије, „Српска славистичка баштина у словенском контексту“, Филолошки факултет у Београду, 9-11. јануара 2008. год.
- **Porto Carras Grand Resort 2008 (Грчка):** I Међународна научно-практичка конференција, „Руски језик и култура у зер-

кале перевода“, Porto Carras Meliton Hotel, Салоники, МГУ, Фракийский Университет имени Демокрита, Университет Македония, 14-18 мая 2008 г.

- **Опатија 2008 (Хрватска):** 13. međunarodni skup slavista, Hrvatsko filološko društvo, Rijeka, Hotel „Opatija“, 22. do 25. 6. 2008. god.

- **Охрид 2008 (Македонија):** Меѓународен македонистички собир, Конгресен центар, Охрид, 29 август - 2 септември 2008 год.

- **Бечићи 2008 (Црна Гора):** The Xth International Conference „Cognitive Modeling in Linguistics – 2008“, Bechichi, Montenegro, September 06 – 13, 2008.

- **Охрид 2008 (Македонија):** XIV Меѓународен славистички конгрес, Охрид, 10 - 16 септември 2008 год.

- **Истанбул 2008 (Турска):** Международная научная конференция „Литературное наследие Л.Н. Толстого“, Стамбульский университет, Стамбул, Турция, 13-15 ноября 2008 г.

- **Сегедин 2009 (Мађарска):** Международна научна конференция „Българският език и литература в славянски и в неславянски контекст“, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészeti-tudományi Kar Szláv Intézet, 28–29 май 2009 г.

- **Опатија 2009 (Хрватска):** 14. međunarodni skup slavista, Hrvatsko filološko društvo, Filozofski fakultet u Rijeci, 22. do 25. 6. 2009.

- **Охрид 2009 (Македонија):** XXXVI научна конференција, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Конгресен центар, Охрид, 24-25 август 2009 год.

- **Констанца 2009 (Румунија):** The XIth International Conference „Cognitive Modeling in Linguistics – 2009“, IL RAS, Constantza, Romania, September 07 – 14, 2009.

- **Москва 2010 (Русија):** IV Международный конгресс исследователей русского языка „Русский язык: исторические судьбы и современность“, филологический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 20-23 марта 2010 г.

- **Тирана 2010 (Албанија):** Dialogu i gjuheve, kulturave dhe civilizimeve ballkanike, Universiteti Tiranës, Fakulteti i gjuhëve të huaja, 8, 9, 10 prill 2010.

- **Дубровник 2010 (Хрватска):** The XIIth International Conference „Cognitive Modeling in Linguistics – 2010“, IL RAS, Dubrovnik, Croatia, September 06 – 13, 2010.

- **Potidea Palace 2011 (Грчка):** II Международная научно-практическая конференция, „Русский язык в современном мире: традиции и инновации в преподавании русского языка как иностранного и в переводе“, Potidea Palace, Халкидики, МГУ им. М.В. Ломоносова, 24 - 29 апреля 2011 г.

• **Sarajevo 2011 (Bosna i Hercegovina):** Prvi bosanskohercegovački slavistički kongres, Filozofski fakultet u Sarajevu, 26-28. maja 2011. god.

• **Охрид 2011 (Македонија):** XXXVIII научна конференција, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Конгресен центар, Охрид, 15-16 јули 2011 год.

• **Софија 2011 (Бугарска):** „Русистика: язык, культура, перевод“, Юбилейная международная научная конференция, Софийский университет, 23-25 ноября 2011 г.

• **Београд 2013:** 51. скуп слависта Србије, „Актуелне тенденције у изучавању словенских језика, књижевности и култура“, Филолошки факултет у Београду, 9. и 10. јануар 2013. год.

• **Охрид 2013 (Македонија):** XL научна конференција, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Конгресен центар, Охрид, 29-30 јуни 2013 год.

• **Минск 2013 (Белорусија):** на иницијативу председника Комисије за лексикологију и лексикографију Међународног славистичког комитета проф. др Маргарите Чернишеве из Института за руски језик РАН мој реферат „Огледна свеска ‘Контактолошког фразеолошког речника адаптације’“ представљен је 23. августа 2013. године у облику постера на заседању Комисије у оквиру XV међународног конгреса слависта који је одржан у Минску. Реферат је постављен на адресама: <<http://www.scribd.com/doc/139432217/KONTAKTOLOSKI-FRAZEOLOSKI-RECNIK>> и <<https://www.academia.edu/5158116/>>.

• **Скопље 2013 (Македонија):** Међународен симпозиум „Електронските ресурси и филолошките студии“, Филолошки факултет „Блаже Конески“ во Скопје, 12-13 септември 2013 год.

• **Београд 2014:** 52. скуп слависта Србије, „Славистика и глобализација: нови методолошки изазови“, Филолошки факултет у Београду, 10-12. јануара 2014 год.

• **Винковци 2014 (Хрватска):** 6. hrvatski slavistički kongres, Hrvatsko filološko društvo, Ekonomska i trgovačka škola „Ivana Domca“ u Vinkovcima, 12. 9. 2014.

Сарадња у међународним часописима и зборницима

• (2007-2013) члан сам Научног савета часописа „Международный журнал российских исследований“ (P.O. Box 7788 Wilmington, DE 19803 U.S.A.), ISSN 2158-7051, <www.ijors.net>;

• (2010) члан сам редакције зборника „Компаративистика“ приређеног у част академика Националне академије наука Републике Казахстан Р. Нургали, Астана, ISBN 978-601-7174-16-3;

• (2013) члан сам Уређивачког одбора и рецензент у зборнику

„Електронските ресурси и филолошките студии“ Филолошког факултета Универзитета „Кирил и Методиј“ у Скопљу;

Учешће у Организационом одбору конференције

- (2008) члан сам Организационог одбора међународне научне конференције „Cognitive Modeling in Linguistics - 2008“, Бечићи, Црна Гора, <<http://www.cml.msisa.ru>>;
- (2009) члан сам Организационог одбора међународне научне конференције „Cognitive Modeling in Linguistics - 2009“, Констанца, Румунија, <<http://www.cml.msisa.ru>>;
- (2010) члан сам Организационог одбора Прве међународне научне конференције „Когнитивные исследования на современном этапе. КИСЭ-2010“, Ростов-на-Дону, Русија. Електронска страница: <<http://confcognresearch.ru/index.php/orgkomitet-kontakty>>;
- (2010) члан сам Организационог одбора међународне научне конференције „Cognitive Modeling in Linguistics - 2010“, Дубровник, Хрватска, <<http://www.cml.msisa.ru>>;
- (2011) члан сам Организационог одбора Друге међународне научне конференције „Когнитивные исследования на современном этапе“, март 2011, Ростов-на-Дону, Русија. Електронска страница: <http://culturolog.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=485&Itemid=31>.

Чланство у научним и стручним друштвима

- члан Славистичког друштва Србије (Београд);
- члан Друштва за примењену лингвистику Србије (Београд);
- члан Међунар. удружења за социолингвистику из Софије;
- 9. марта 2009. године проф. др Маргарита Ивановна Чернишева из Института за руски језик РАН упутила ми је лични позив путем електронске поште да 25. марта 2009. год. присуствујем заседању Комисије за лексикологију и лексикографију Међународног славистичког комитета на Филолошком факултету МГУ којом она председава. Позив ми је упутила и за заседања у Гродну (2. 10. 2010) и Минску (23. 8. 2013) у Белорусији.

Научна и наставна звања

- (2006) Комисија од три наставника за ужу научну област „Русистика“ 16. 1. 2006. године закључила је (Извештај Изборном већу бр. 324/1, Шумарски факултет Универзитета у Београду) „да др Јован Ајдуковић има докторат филолошких наука, објављене књиге (монографије и друге) из лингвистике и филологије, објављене лин-

гвистичке научне радове у часописима са рецензијом, учествује у научној пројекту на Филолошком факултету, има више лингвистичких радова саопштених на међународним и домаћим научним скуповима. Све га то, сходно чл. 64, став 7 Закона о високом образовању, квалификује за *ванредног професора* на матичном факултету.“ <...>

- (2007) Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду покренуло је 25.4.2007. год. поступак за мој избор у научно звање *виши научни сарадник* (Комисија: др Богољуб Станковић, др Стана Ристић и др Ксенија Кончаревић). <...>

Педагошко искуство

- (1992-2008) професор руског језика (ТШ „Иво Лола Рибар“ Београд, ОШ Шимановци-Деч, ОШ Пећинци, ОШ „Седам секретара СКОЈ-а“ Београд, ТШ „Нови Београд“ Нови Београд); повремено сам допуњавао фонд са часовима енглеског језика;

- (2003-2011) професор сам грађанског васпитања до 1. 9. 2011. год.; организовао сам радионице на следеће теме: комуникација у групи, односи у групи и заједници; врсте права и односи међу правима; демократија и демократско одлучивање; грађански живот, политика и власт; грађанско и цивилно друштво; грађански активизам; људска права; грађанска иницијатива; улога медија у савременом свету; механизми медијске манипулације и др. (ТШ „Нови Београд“ Нови Београд, Десета београдска гимназија „Михајло Пупин“);

- (1994-2011) члан сам испитних Комисија за ванредне кандидате из руског језика, енглеског језика, грађанског васпитања и верске наставе (ТШ „Нови Београд“);

- (2000-2001) одржао сам у амфитеатру Техничке школе „Нови Београд“ два јавна предавања: „Речник српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ и „Нека актуелна питања српског језика данас“;

- (2009-2011) блогер сам на образовно-васпитном блогу ТШ „Нови Београд“.

Предавања по позиву

- **Београд 2003:** 23. фебруара 2003. год. гостовао сам од 9 до 10 сати на Другом програму Радија Београда у једносатној емисији „Пут у речи“. Са уредником Миланом Тасићем разговарао сам на тему „Словенски језици у контакту са руским језиком“;

- **Београд 2004:** 2. априла 2004. год. гостовао сам на предавању из „Увода у општу лингвистику“ код проф. др Људмиле Поповић на Филолошком факултету у Београду. Одржао сам двадесетоминутно предавање на тему „Језици у контакту“;

• **Беч 2005 (Аустрија):** 18. априла 2005. године одржао сам предавање у Институту за славистику Бечког универзитета на тему „Садржај и структура контактолошког речника адаптације русизама у осам словенских језика“. Обавештење факултета о предавању објављено је у „Балканској русистици“ (Facebook > Balkan Rusistics);

• **Беч 2005 (Аустрија):** 20. априла 2005. године одржао сам предавање у Институту за славистику Бечког универзитета на тему „О пројекте Инославјанско-русские языковые контакты“;

• **Грац 2005 (Аустрија):** 27. априла 2005. године одржао сам предавање у Институту за славистику Универзитета у Грацу на тему „Контактолошки речник и етимолошки речник: сличности и разлике“. Фотографије се налазе на Facebook-у и на Gralis-у: <http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/gralis/4.Gralisarium/GraLiS%202005/Ajdukovic%202005.htm>;

• **Варшава 2006 (Пољска):** 23. октобра 2006. год. у Институту западне и јужне славистике Варшавског универзитета одржао сам предавање на тему „Руско-јужнословенски језички контакти у прошлости и данас“. Фотографије са предавања в. у „Балканској русистици“ (Facebook > Balkan Rusistics) или на сајту Института;

• **Варшава 2006 (Пољска):** 24. октобра 2006. год у Институту западне и јужне славистике Варшавског универзитета одржао сам предавање на тему „Преглед контактолошких теорија: београдска и загребачка школа лексичке контактологије“. Фотографије са предавања в. у Facebook > Balkan Rusistics или на сајту Института;

• **Варшава 2006 (Пољска):** 25. октобра 2006. год у Институту западне и јужне славистике Варшавског универзитета одржао сам предавање на тему „Контактолошки речници“. Фотографије на мрежи Facebook > Balkan Rusistics или на сајту Института;

• **Варшава 2006 (Пољска):** 26. октобра 2006. год у Институту западне и јужне славистике Варшавског универзитета одржао сам предавање на тему „Лингвистика в Интернету: о портале Балканская русистика“. Фотографије са предавања в. у „Балканској русистици“ Facebook > Balkan Rusistics или на сајту Института.

Научни консалтинг и мониторинг (избор)

• (2003) на позив Новосибирског државног универзитета званични сам рецензент кандидатске дисертације Јелене Анатољевне Иванове са Катедре за општу и руску лингвистику Новосибирског државног универзитета („Русская левинксика как источник пополнения французского словаря и дискурса XV-XX вв.: системно-функциональный аспект“);

• (2003) Balkan Regional Information Centers for Awareness and

Standardization of Linguistic Resources and Tools for Advanced HLT Applications, BALRIC-LING, IST-2000-26454, Sofia University, 2003: <www.larflast.bas.bg/balric/d7_eval.pdf> (линк није у функцији);

- (2004) на личну молбу стручни сам консултант доц. др Ирини Антанасијевић у изради студијског програма за руски језик и књижевност на Филозофском факултету Универзитета у Нишу;

- (2004) рецензент сам књиге мр Тање Павловић „Живот и смрт у језику и култури: на српском и руском материјалу“, Београд, Чигоја, 2004. Из књиге: „Поред ментора и консултанта на писању саме дисертације (наведених у Предговору), то су др Светлана Толстој, др Биљана Сикимић и др Јован Ајдуковић“ (стр. 211). Делови моје рецензије штампани су у листу „Данас“ од 12.4.2005. и у листу „Политика“ од 17.2.2005. стр. А16;

- (2004) на личну молбу стручни сам консултант мр Красимири Петровој са Софијског универзитета око статистичке обраде сајта „Балканская русистика“ за реферат на VI међународном симпозијуму „Проекты по сопоставительному изучению русского и других языков“, Београд, стр. 220-221;

- (2004) на личну молбу стручни сам консултант мр Биљани Вићентић са Филолошког факултета у Београду око израде библиографије лингвистичке русистике (имена бугарских русиста);

- (2004) на личну молбу стручни сам консултант из српске лексикологије др Анке Левин Штајнман са Универзитета у Лајпцигу (То се сада носи.... Modelexikon);

- (2004) на личну молбу стручни сам консултант из лексикологије к.ф.н. Д.С. Гањенкову из Института лингвистике РАН у Москви, <<http://aquamotion.narod.ru/13-Ganenkova.pdf>>;

- (2005; 2008) стручни консултант сам из лексичке контактологије у „Речнику савременог српског књижевног језика. Том 1, 2.“ др Ђорђа Оташевића;

- (2005) на личну молбу стручни сам консултант из фразеологије магистранту Бојани Кољеншић са Филозофског факултета Карловог универзитета у Прагу;

- (2006) проф. др Мирољубу Радојковићу са Факултета политичких наука у Београду понудио сам програм за курс под називом „Политичка лингвистика“;

- (2006) на личну молбу стручни сам консултант из лексикологије докторанту Kristijanu Lewisu из Института за хрватски језик и лингвистику у Загребу;

- (2006) на личну молбу стручни сам консултант из лексичке контактологије докторанту Ајтјан Делихјусеиновој са Великотрновског универзитета;

- (2006) на личну молбу стручни сам консултант из лексичке контактологије мр Миливоју Алановићу са Новосадског универзитета и мр Мотоки Номаћи са Токијског универзитета;
- (2006) на личну молбу главног уредника рецензент сам часописа *Respectus Philologicus* Универзитета у Вилњусу за добијање ISI статуса (Thomson Scientific);
- (2007) на личну молбу стручни сам консултант из лексичке контактологије постдипломцу Вјачеславу Чарском са Одсека за словенску филологију Московског универзитета „Ломоносов“;
- (2007) на личну молбу стручни сам консултант из руског језика научном саветнику др Стани Ристић из Института за српски језик САНУ;
- (2007) на личну молбу стручни сам консултант у области руских лингвистичких ресурса докторанту мр Бојани Милосављевић из Института за српски језик САНУ;
- (2007) на личну молбу стручни сам консултант мр Тањи Павловић из Београда у вези са писањем средњошколског уџбеника за руски језик;
- (2007) на личну молбу консултант сам млађем научном сараднику полтавског Института керамологије Националне академије наука Украјине Константину Рахну у вези са српским етнолошким ресурсима;
- (2007) на личну молбу рецензент сам докторске дисертације доц. Наталије Вадимовне Лабунец са Катедре за општу лингвистику Тјуменског државног универзитета („Русская географическая терминология в ситуации языкового контакта“);
- (2007) на личну молбу стручни консултант сам доц. др Рајни Драгићевић са Филолошког факултета у Београду у вези са ресурсима из лексичке контактологије (германизми у српском језику);
- (2007) на личну молбу стручни консултант сам доц. др Жарку Бошњакловићу са Филозофског факултета у Новом Саду у вези са ресурсима из руске социјалне дијалектологије;
- (2007) на личну молбу стручни консултант сам из руског језика доц. др Софији Мићић са Медицинског факултета Универзитета у Београду;
- (2007) на личну молбу на позив Одеског националног универзитета „И.И. Мечников“ написао сам писмо захвалности поводом 60. година живота професора Катедре опште и словенске лингвистике Николаја Ивановича Зубова;
- (2007) на личну молбу стручни сам консултант из српске фразеологије проф. др Жељки Финк-Арсовски са Филозофског факултета Загребачког свеучилишта;

- (2008) на личну молбу стручни сам консултант из лексикографије доц. др Ениси Успенској са Факултета драмских уметности у Београду;
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант из лексичке контактологије г-ђи Слободанки Ћирић са Универзитета у Напољу (италијанизми);
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант из когнитивне лингвистике доц. др Предрагу Мутавцићу са Филолошког факултета у Београду;
- (2008) стручни консултант сам у „Великом речнику нових и небележених речи. Том 2.“ др Ђорђа Оташевића;
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант у области лингвистичких интернет ресурса Ружици Радојчић, магистранту Филолошког факултета у Београду;
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант из контактологије Маји Павловић, магистранту Филолошког факултета у Београду („Русизми у извештајима новинских извештача“);
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант из српске деprivатологије др Јану Соколовском са Вроцлавског универзитета;
- (2008) на личну молбу стручни сам консултант студенткињи Драгани Василијевић за семинарски из „Увода у славистику“ (Филолошки факултет у Београду);
- (2009) на личну молбу стручни сам консултант проф. Кадисши Р. Нургали са Евроазијског националног универзитета из Казахстана у области филолошких информационих ресурса;
- (2009) на личну молбу стручни сам консултант др Аници Влашић-Анић из Старославенског института у Загребу у вези са једним ћирилским рукописом у Србији;
- (2009) на личну молбу стручни сам консултант проф. Биљани Бранић из Београда у вези са интернет-ресурсима за Међународну олимпијаду средњошколаца из лингвистике;
- (2009) на личну молбу стручни сам консултант из контактологије докторанту мр Ненаду Томовићу са Филолошког факултета у Београду;
- (2009) на личну молбу пружио сам помоћ докторанту Саши Иљасову са Педагошког факултета у Одеси у вези са грађом за дисертацију;
- (2009) на личну молбу стручни сам консултант докторанту Филолошког факултета у Београду мр Ивани Прентовић-Кривокапић из технике научног рада;
- (2010) на личну молбу стручни сам консултант студенту мастер студија Милицы Вучковић са Филолошког факултета у Београду

у вези са књигом „Балканска русистика“;

- (2010) на позив проф. Н.В. Габдрееве са Казањског државног техничког универзитета написао сам рецензију кандидатске дисертације С.Г. Краснове „Семантическая архаизация заимствованных слов русского языка XVIII века (по разновременным лексикографическим источникам)“;

- (2011) на личну молбу стручни сам консултант из лингвистичке контактологије постдипломцу Алексеју Трофимчуку из Омског државног педагошког универзитета (послао сам радове);

- (2011) на личну молбу послао сам проф. др Милану Носићу са Филозофског факултета у Ријеци линкове у вези са чешко-српским речником;

- (2012) на личну молбу стручни сам консултант проф. др Рајни Драгићевић са Филолошког факултета у Београду у вези са предлозима „врх“ и „крај“ у појединим словенским језицима;

- (2012) на личну молбу мр Лидије Неранцић Чанда из Гимназије у Сомбору прикупио сам литературу за припрему ученика за Међународну лингвистичку олимпијаду у Љубљани;

- (2012) на личну молбу послао сам проф. др Влођимјежу Пјанки са Варшавског универзитета одговор на питање у вези са „ДА конструкцијама“ у српском језику;

- (2012) на личну молбу послао сам мр Благоју Вујисићу из Бијелог Поља (Црна Гора) одговор на питање у вези са базом података о магистрима и докторима филолошких наука која се налазила на сајту „Балканска русистика“;

- (2013) на личну молбу послао сам др Владану Јовановићу из Института за српски језик САНУ одговор на питање да ли је срп. реч „мушка“ преко руског преузета из француског;

- (2013) рецензент сам 4 рада у зборнику „Електронските ресурси и филолошките студии“ Филолошког факултета Универзитета „Кирил и Методиј“ у Скопљу;

- (2014) на личну молбу сусрео сам се са проф. др Ахимом Рабусом са Универзитета у Јени (Немачка) у вези са инословенским језичким контактима (разменили смо том приликом књиге);

- (2015) на личну молбу проф. др Наталије В. Габдрееве са Казањског државног техничког универзитета попунио сам студентску анкету о учењу руског језика;

Финансијска подршка Министарства науке Србије

- (2006-2010) Министарство за науку Републике Србије финансирао је мој рад на пројекту бр. 148012 „Кодови руске културе“;

- (2006) Министарство науке и заштите животне средине Ре-

публике Србије финансирало је моје учешће на конференцији „Словенска фразеологија и прагматика“ на острву Раб у Хрватској;

- (2003-2004) Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије финансијски је помогло штампање две моје књиге од 1135 страна великог формата;

- (2008) Министарство за науку Србије финансирало је моје учешће на конференцијама у Хрватској и Грчкој (платило је аутобуска/возну карту);

- (2009) Организациони одбор конференције CML–2009 платио је возну карту „Темишвар–Констанца“ (иницијатива Одбора).

Остали доприноси академској и широј заједници (афирмација науке кроз ауторске изложбе и др.)

- **Београд 2006:** са др Миленом Јовановић са Филолошког факултета у Београду израдио сам електронску верзију програма за Други конгрес примењених лингвиста Србије и Црне Горе;

- **Београд 2006:** заједно са мр Радмилом Ђурић са Филозофског факултета у Новом Саду председавао сам секцијом „Савремене технологије у настави језика и књижевности“ на конференцији „Савремене тенденције у настави језика и књижевности“ (Филолошки факултет у Београду и Амерички савет за међународно образовање, Београд, 7-8. априла 2006);

- **Београд 1999-2004:** у више мандата био сам председник Стручног већа за стране језике Техничке школе „Нови Београд“;

- **Београд 2005:** заједно са др Биљаном Сикимић и мр Александром Милановићем говорио сам на промоцији књиге мр Тање Павловић „Живот и смрт у језику и култури“ (Дом културе „Студентски град“, 28. март 2005);

- **Београд 2006:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са предавања проф. др Шукру Халук Акалина, председника Турског лингвистичког друштва (САНУ, 31. октобар 2006); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2006:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са промоције електронског писма „МОНАХ 6“ (САНУ, 22. новембар 2006); фотографије: Facebook>Balkan Rusistics;

- **Београд 2006:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са промоције књиге Милоша Јевтића „Славистички погледи Богдана Терзића“ (Библиотека града Београда, 1. децембар 2006); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2006:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са предавања ректора Државног института за руски језик „А. С. Пушкин“ из Москве проф. др Јурија Прохорова (Фи-

лолошки факултет, 14. децембар 2006); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са одбране мога доктората 12. јуна 2003. године на Филолошком факултету; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са отварања 45. скупа слависта Србије (Филолошки факултет, 10. јануар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са Зимске школе руског језика (Филолошки факултет, 10. јануар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са књижевне секције 45. скупа слависта Србије (Филолошки факултет у Београду, 10. јануар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ виртуелну промоцију својих књига; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Будимпешта 2007 (Мађарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ виртуелну презентацију будимпештанске славистике; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Будимпешта 2007 (Мађарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне научне конференције посвећене мађарском слависти Емилу Балецком; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са промоције књига др Ирене Лукшић (Удружење књижевника Србије, 26. мај 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007-2008:** члан сам Школског одбора ОШ „20. октобар“ на Новом Београду према Одлуци Скупштине града Београда;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са Вечери руске културе у организацији проф. Тање Павловић (Тринаеста београдска гимназија, 29. мај 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Софија 2007 (Бугарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне конференције „Cognitive Modeling in Linguistics, Sofia, Bulgaria, July 28 - August 3, 2007“; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Софија 2007 (Бугарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са екскурзије по Софијском универ-

зитету; водич је била мр Красимира Петрова (Међународна конференција „Cognitive Modeling in Linguistics, Sofia, Bulgaria, July 28 - August 3, 2007“); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне конференције „Руска авангарда и идеологија“ (Филолошки факултет, 6. септембар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са 37. међународне научне конференције слависта у Вукове (Филолошки факултет, 12. септембар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Варна 2007 (Бугарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија под називом „Добро пожаловать в Варну! XI Конгресс МАПРЯЛ, 17 – 23 сентября 2007 г.“; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Херцег Нови 2007 (Црна Гора):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне научне конференције „Језици и културе у контакту“ (хотел „Плажа“ у Херцег Новом, 16. до 18. септембра 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Темишвар 2007 (Румунија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне научне конференције „Тимишоарској славистике 50 лет. Межкултурные диалоги“ (Темишварски западни универзитет, 2-4. новембра 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics

- **Темишвар 2007 (Румунија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија „Тимишоарска славистика“; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Темишвар 2007 (Румунија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија под називом „University Central Library in Timisoara“; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне научне конференције „Јужнословенска авангарда између Истока и Запада“ (Факултет драмских уметности, 13-15. децембра 2007); архива: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне научне конференције „Стање и перспективе науке о српском језику“ (САНУ, 17. и 18. децембар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ две изложбе фотографија са округлог стола „Перспективе науке о српском језику“ (САНУ, 18. децембар 2007); поставио сам фотографије

уз реферат проф. др Д. Шипке; изложба: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2007:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са промоције зборника радова „Савремене тенденције у настави језика и књижевности“ (Филолошки факултет, 18. децембар 2007); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија под називом „Henry VIII's Wives. Tatljinov spomenik i svet. Beograd 2007“; фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ две изложбе фотографија: једна је са отварања 46. скупа слависта Србије, а друга је са округлог стола студената славистике (Филолошки факултет, 9. јануар 2008); фотографије: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2008:** приредио сам CD са кратким видео записима у формату AVI са отварања 46. скупа слависта Србије и округлог стола студената славистике (Филолошки факултет, 9. јануар 2008);

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 9 видео записа са предавања „Два века савременог српског језика у Речнику САНУ“ (Задужбина Илије М. Коларца; 7. март 2008); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 9 видео записа са предавања акад. Б. А. Успенског „Дейксис и род“ (Филолошки факултет, 25. март 2008); архива: Facebook и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ видео записе говора др Витомира Вулетића, Богдана Терзића и др Богољуба Станковића (Филолошки факултет, 10. јануар 2008); архива: YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Porto Carras Grand Resort 2008 (Грчка):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија, 3 видео записа са „Грчке вечери“ и 8 видео записа говора учесника међународне конференције „Русский язык и культура в зеркале перевода“ (16. мај 2008); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Опатија 2008 (Хрватска):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 8 видео записа говора учесника 13. међународног славистичког скупа који је одржан 23. јуна 2008. године; (видео и фото архива) Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и видео запис са одбране докторске дисертације мр Александра Милановића на Филолошком факултету у Београду

(24. јули 2008); архива: Facebook > Balkan Rusistics и канал YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Скопље 2008 (Македонија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија о Филолошком факултету у Скопљу (29. август 2008); архива: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Охрид 2008 (Македонија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија, 4 видео записа са „Вечери словенских песама и игара“ и 12 видео записа говора учесника међународног македонистичког скупа (29. август 2008); архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Бечићи 2008 (Црна Гора):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 4 видео записа са међународне конференције „Когнитивно моделирање у лингвистици“ (7. септембар 2008); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Бечићи 2008 (Црна Гора):** мој реферат је отворио конференцију „Когнитивно моделирање у лингвистици“; руководио сам секцијом „Cognitive Aspects of Conceptualization“ (7. 9. 2008);

- **Охрид 2008 (Македонија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 2 видео записа говора Жане Ж. Варбот и Владимира А. Дибо на XIV међународном конгресу слависта (14. септембар 2008); видео архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 2 видео записа са предавања проф. И. А. Стернина (САНУ, 1. октобар 2008); видео и фото архива: Facebook и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2008:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 2 видео записа са предавања проф. Дејвида Кристала (Филолошки факултет, 3. новембра 2008); видео архива: „Facebook“ и канал „YouTube“, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>

- **Истанбул 2008 (Турска):** приредио сам у „Балканској русистици“ 3 изложбе фотографија и 10 видео записа са конференције „Литературное наследие Л.Н. Толстого“ (Истанбулски универзитет, 13-15. новембра 2008); фото и видео архива: „Facebook“ и канал „YouTube“, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Сегедин 2009 (Мађарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ 2 изложбе фотографија и 10 видео записа са конференције „Българският език и литература в славянски и в неславянски контекст“ (Сегедински универзитет, 28. и 29. маја 2009); видео архива: „Facebook“ и „YouTube“, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Опатија 2009 (Хрватска):** приредио сам у „Балканској ру-

систитици“ 2 изложбе фотографија и 10 видео записа са 14. међународног скупа слависта (Опатија и Ријека, 23. јуни 2009); „Facebook“ > Balkan Rusistics и „YouTube“, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Охрид 2009 (Македонија):** приредио сам у „Балканској русиститици“ изложбу фотографија и 11 видео записа са XXXVI научне лингвистичке конференције (Охрид, 25. август 2009); Facebook > Bal-kan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Констанца 2009 (Румунија):** приредио сам у „Балканској русиститици“ изложбу фотографија и 9 видео записа са XI научне конференције „Когнитивно моделирање у лингвиститици“ (8. септембар 2009); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2009:** приредио сам у „Балканској русиститици“ презентацију и 4 видео записа са предавања мр Ненада Томовића о морфолошким карактеристикама словенских позајмљеница у енглеском језику (Филолошки факултет, 4. децембар 2009); архива: Facebook > Balkan Rusistics, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2009:** приредио сам у „Балканској русиститици“ изложбу фотографија и 8 видео записа са конференције „Руска авангарда и наука“ (Филолошки факултет, 17. децембар 2009); Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2009:** приредио сам у „Балканској русиститици“ изложбу фотографија и 6 видео записа са промоције књиге М. Сибиновића (Задужбина Илије М. Коларца, 25. децембар 2009); Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2010:** написао сам садржај предмета „Лингвистичка контактологија“ и курса „Јужнословенско-руски језички контакти“; материјал сам поставио на форум Филолошког факултета, као и на мој сајт (<http://ajdukovicj.narod.ru/Ajdukovic-Konsultacije.pdf>);

- **Београд 2010:** приредио сам у „Балканској русиститици“ изложбу фотографија и 4 видео записа са предавања Б. Успенског (Филолошки факултет у Београду, 23. фебруар 2010); архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Москва 2010:** приредио сам у „Балканској русиститици“ 2 изложбе фотографија и 14 видео записа са IV међународног конгреса русиста (Филолошки факултет МГУ, 20-23. марта 2010); Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Тирана 2010:** приредио сам у „Балканској русиститици“ 2 изложбе фотографија и 8 видео записа са међународне конференције на Универзитету у Тирани (8-10. априла 2010); архива Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2010:** приредио сам у „Балканској русиститици“ из-

ложбу фотографија и 4 видео записа са одбране докторске дисертације мр Ненада Томовића (Филолошки факултет у Београду, 5. јули 2010); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Дубровник 2010:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 1 видео запис са међународне конференције „Когнитивно моделирање у лингвистици“ (11. септембар 2010); архива: Facebook и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2010:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне конференције „Граматика и лексика у словенским језицима“ (САНУ, 15. септембар 2010); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Београд 2011:** поставио сам у „Балканској русистици“ 2 фотографије са међународне конференције „Језик струке: изазови и перспективе“ (Филозофски факултет, 4. фебруар 2011); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics;

- **Potidea Palace 2011 (Грчка):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са међународне конференције „Русский язык в современном мире“ (25. април 2011) и поставио 2 видео записа; видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2011:** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија са прве регионалне Студентске конференције (Филолошки факултет, 6. мај 2011); фото архива: Facebook > Balkan Rusistics; [Моји утисци са конференције објављени су на форуму Филолошког факултета 8. маја 2011. „Nekoliko utisaka sa lingvističke konferencije na Filoloskom fakultetu (bio sam na nekoliko predavanja). *Prvi utisak.* I na ovom mestu potvrđeno je da je lingvistika u dubokoj krizi. Kriza se ogleda i u tome sto formalna lingvistika potpuno ignoriše rezultate istorijske lingvistike, sintezu sinhronije i dijahronije (na primer, pomoć bi bila dragocena u formiranju hijerarhije značenja, u istraživanju kombinatornog potencijala jedinica). *Drugi utisak.* Postoji nedostatak bogatog i detaljnog korpusa usmenog diskursa (tekst razbijen na elementarne diskursne jedinice, uradjena transkripcija, date pauze, akcenat itd.). *Treći utisak.* Rad na lingvističkim rečnicima i dalje je u vrhu prioriteta, jer je danas lingvistika zapravo lingvistika rečnika i korpusa. *Četvrti utisak.* Tri su grupe poslova koje jedan lingvista treba neprestano da obavlja: da istražuje, da pravi bazu znanja u jedinstvenom informacionom sistemu, i da znanje prenosi drugima putem različitih medija.“]

- **Сарајево 2011 (Босна и Херцеговина):** приредио сам у „Балканској русистици“ 2 изложбе фотографија и 15 видео записа са Првог босанскохерцеговачког славистичког конгреса (26. маја 2011); видео и фото архива: Facebook > Balkan Rusistics и YouTube,

<<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>; фотографије других колега се налазе на сајту Славистичког комитета Босне и Херцеговине: <<http://www.slavistickikomitet.ba>>;

- **Сарајево 2011 (Босна и Херцеговина):** са проф. др Урсолом Долешал из Клагенfurта председавао сам једном сесијом пленарног заседања Првог босанскохерцеговачког конгреса (Филозофски факултет у Сарајеву, 26. мај 2011);

- **Охрид 2011 (Македонија):** приредио сам у „Балканској русистици“ изложбу фотографија и 13 видео записа са XXXVIII међународне научне конференције у Охриду (15. јули 2011); Facebook > Balkan Rusistics и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Софија 2011 (Бугарска):** приредио сам у „Балканској русистици“ 2 изложбе фотографија и 10 видео записа са Јубиларне научне русистичке конференције (23. новембар 2011); видео архива: Facebook и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Софија 2011 (Бугарска):** са др Мајом Кузовом са Пловдивског универзитета председавао сам лингвистичком секцијом посвећеној руском језику у поређењу са другим језицима (Софијски универзитет, 23. новембра 2011);

- **Београд 2013:** направио сам видео презентацију са I међународне конференције у Казахстану (Астана, 19-20. априла 2003); видео архива: <<https://www.youtube.com/watch?v=wqzIcSQEMrA>>;

- **Охрид 2013 (Македонија):** поставио сам на блогу „Публичные лекции“ 5 видео записа са летње школе Међународног семинара за македонски језик, књижевност и културу при Универзитету у Скопљу (Конгресни центар у Охриду, 15-27. јуна 2013); архива: Публичные лекции, <<http://balkanrusistics.blogspot.com>> и YouTube, <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Охрид 2013 (Македонија):** поставио сам на блогу „Публичные лекции“ видео запис са XL Међународне научне конференције у Охриду (Конгресни центар, 30. јун 2013); видео архива: Публичные лекции, <<http://balkanrusistics.blogspot.com>> и интернет-канал YouTube > <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Скопље 2013 (Македонија):** поставио сам на блогу „Публичные лекции“ 4 видео записа са међународног научног симпозијума „Електронски ресурси и филолошке студије“ (Филолошки факултет у Скопљу 12. септембар 2013); видео архива: „Публичные лекции“, <<http://balkanrusistics.blogspot.com>> и интернет-канал YouTube <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Београд 2013:** дискутовао сам о рефератима М. Месна и Т. Квока на 43. међународном научном скупу „Иновациони процеси у српском књижевном језику – утицаји других језика и култура“ (Фи-

лолошки факултет у Београду, 13. и 14. септембар 2013);

- **Дубровник 2014 (Хрватска):** поставио сам на блогу „Публичне лекције“ и на каналу YouTube 4 видео записа са Хрватског семинара за стране слависте у организацији Загребачке славистичке школе Филозофског факултета у Загребу (Послиједипломско сrediште, 18-29. августа 2014); видео-архива: „Публичне лекције“, <<http://balkanrusistics.blogspot.com/>> и интернет-канал YouTube <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

- **Винковци 2014 (Хрватска):** поставио сам на блогу „Публичне лекције“, форуму Филолошког факултета у Београду и на каналу YouTube 2 видео записа: 1) „Путовање бициклом на 6. хрватски славистички конгрес. Од Вуковара до Винковаца и назад до Шида (12. септембар 2014)“ и видео презентацију свога реферата. Архива: „Публичне лекције“, <<http://balkanrusistics.blogspot.com/>> и интернет-канал YouTube <<http://www.youtube.com/ajdukovicj>>;

Рецензије/Прикази мојих радова

- Предраг Пипер (Београд), „Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник“, Филолошки преглед, Београд, XXIV, 1997/1-2, 212-216.

<...> Јован Ајдуковић се *Русизмима у српскохрватском језику* показао као савестан истраживач било да је реч о обради теоријско-методолошких питања предмета његовог рада, о екскерпцији и обради грађе, о њеној лингвистичкој анализи, или о презентацији добијених резултата. <...>

- Предраг Пипер (Београд), „Српски између великих и малих језика“, Београдска књига, Београд, 2003: 266-274; и у другом издању из 2004.

<...> Прву монографију у целини лексикографски идентификованим русизмима у српском (српскохрватском) језику и покушај њихове теоријске интерпретације дао је Јован Ајдуковић (1997) <...>.

- Предраг Пипер (Београд), „Уз нове дефиниције русизама“, Зборник Матице српске за славистику, 56-57, Нови Сад, 129-132; електронска верзија чланка налази се на порталу „Пројекат Растко“: <http://www.rastko.rs/filologija/zmss/arhiva/56-57/predrag_piper.pdf>.

<...> Јован Ајдуковић је велики део тог посла обавио утврдивши не само типове адаптације русизама (творбени, морфолошки и др.) него и њихове подтипове, а они су код Ајдуковића најчешће градуелно формулисани (нпр. нулта, дели-

мична или потпуна адаптација).

- Жељка Финк (Загреб), „Rusizmi u srpskom jeziku“, *Suvremena lingvistika*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, 1999/47-48: 209-212, <<http://hrcak.srce.hr/file/36030>>.

<...> Knjiga Jovana Ajdukovića *Rusizmi u srpskohrvatskim rečnicima* značajan je doprinos kontaktnoj lingvistici. Uzevši u obzir dosadašnja istraživanja na području kontaktologije, autor ih proširuje i dopunjuje poštujući i slijedeći pri tom osobine vlastita korpusa rusizama.

- Жељка Финк (Загреб), „Recenzija knjige Jovana Ajdukovića „Kontaktološki rečnik“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 74-75].

<...> Ono što još valja posebno istaći jest činjenica da je J. Ajduković prvi kontaktolog koji je izradio rječnik rusizama ne samo u svom materinskom srpskom jeziku, nego i u još sedam slavenskih jezika. Rječnik je logičan nastavak njegove nedavno objavljene knjige *Uvod u leksičku kontaktologiju, Teorija adaptacije rusizama* i vrlo je važan za razvoj kontaktologije općenito. <...>

- Жељка Финк (Загреб), „Recenzija znanstvenih radova i doktorske disertacije Jovana Ajdukovića“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 63-64].

<...> Pratim već dulje vrijeme znanstveni rad mr sc. Jovana Ajdukovića vezan za područje kontaktne lingvistike i mogu zaključiti da on predstavlja značajan doprinos kako navedenoj lingvističkoj grani, tako i širem području lingvistike i filologije. Njegov je rad zanimljiv ne samo rusistima već i svim slavistima, lingvistima i filolozima.

- Пенка Филкова и Красимира Петрова (Софија), „Отзыв на научные труды Йована Айдуковича“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр.53-55].

<...> В многочисленных публикациях и докладах на различных научных форумах апробированы основные положения диссертационного труда, который является большим творческим достижением Йована Айдуковича. Доклады были заслушаны с интересом и породили дискуссию в аудитории (Братислава 1999, Белград 2000, Бухарест 2000, София 2001 - мы были непосредственными свидетелями и участниками). Этот труд обогащает научную русистику и способствует ее развитию.

- Рајна Драгићевић (Београд), „Рецензија за књигу мр Јована Ајдуковића „Увод у лексичку контактологију“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008,

стр. 65-66].

<...> Ова књига ће значајно обогатити српску лексикологију и србистику уопште, јер опширно описује русизме као слој српске лексике и одређује јачину језичког контакта и утицаја руског језика на наш језик. Од великог значаја за лексикологију је и описан утицај руског језика на друге словенске језике, као и могућност поређења различитих словенских језика према упливу русизама у њих. <...>

• Рајна Драгићевић (Београд), „Рецензија за књигу др Јована Ајдуковића Контактолошки речник адаптације русизама“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 76-77].

<...> Речник др Јована Ајдуковића може бити база за значајна културолошка, социолошка, етнолошка, политиколошка па и историјска компаративна испитивања, јер слојеви лексике који су из руског језика позајмљивани у друге словенске језике показују јачину утицаја и домене утицаја руске културе на културе осталих словенских народа. <...>

• Галина Георгијевна Тјапко (Москва), „Рецензия на монографию Йована Айдуковича „Введение в лексическую контактологию / Теория адаптации русизмов“ [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 67-70].

<...> Обобщая сказанное, подчеркнем, что концепция адаптации и активации русизмов, представленная в рецензируемом учебном пособии Й. Айдуковича, первом по лингвистической контактологии, изложена четко, системно, с опорой на последние достижения в этой области знаний, с привлечением большого, яркого и достоверного материала. <...>

• Тања Павловић (Београд), „Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник“, Лингвистичке актуелности, часопис Института за српски језик САНУ, година 2001, број 4, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=189>>.

<...> Monografija „Rusizmi u srpskohrvatskim rječnicima“ J. Ajdukovića, iako knjiga prvenac mladog naučnika, zavrđuje pažnju utoliko donosi izvesne novine, u metodološkom i terminološkom pogledu, a što je najznačajnije – sadrži i prvi kontaktološki rječnik u srbistici.

• Тања Павловић (Београд), „Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама“, Стил III, Београд, 2004: 452-455.

<...> На основу до сада реченог закључујемо да је монографија <...> заиста оригиналан, иновативан и студиозан рад. <...> То је практично први уџбеник из

лексичке контактологије код нас (а литература показује да таквих уџбеника нема ни ван наше земље) <...>

- Милена Стојановић (Београд), „Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник“, Наш језик, Београд, XXXII/3-4, 1998: 289-291.

<...> Студија Јована Ајдуковића је у сваком погледу научно заснована. Такав је случај и са методолошком апаратом. <...>

- Извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације, Филолошки факултет у Београду (Предраг Пипер, Богољуб Станковић, Мирослав Николић, Стана Ристић) [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 56-62].

<...> У теоријском погледу дисертација Јована Ајдуковића представља несумњив допринос лингвистичкој контактологији, и у том погледу њен значај превазилази границе славистике. Он се огледа првенствено у томе што је у дисертацији предложен развијен, сложен и доста конзистентан појмовно-терминолошки апарат лингвистичке контактологије којом су обухваћене скоро све њене проблемске области и каквог до дисертације Јована Ајдуковића није било. <...>

- Rafaela Šejić (Zadar), „Prikaz portala i on-line časopisa Balkanska rusistika“, 32/3, Strani jezici, Zagreb, 2003: 199-200.

Sve je više Internet-stranica na kojima je moguće naći kvalitetne stručne i znanstvene radove s različitih područja. Vrlo je zanimljiv i koristan portal <http://www.russian.iztok.net> koji je pokušaj da se obuhvate znanstveni naponi balkanskih rusista, ali i šire.

- Зорислав Паунковић (Београд), „Балканска русистика“, Политика. Културни додатак, бр. 46, субота, 13. 11. 2004., Београд [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 95-97].

<...> Најновији одличан пример примене интернета у хуманистици је бугарско-српски портал „Балканска русистика“, први академски портал на Балкану. <...> Најактивнији уредник „Балканске русистике“ је лингвиста Јован Ајдуковић, који, уз велики број прилога наших русиста различитих профила, чини српски удео у овом подухвату. <...>

- Анђелка Цвијић (Београд), „Јован Ајдуковић. Контактолошки речник. Фото Футура. Београд, 2004.“, Политика. Културни додатак, Београд, 28. 5. 2005.

<...> У њему се не даје етимолошка реконструкција првобитних облика и значења речи, већ се излаже лингвистички опис доминантног утицаја руског језика на српски, хрватски, македонски, бугарски, словеначки, словачки, чешки и пољски језик.

- Влођимјеж Пјанка (Варшава), „Рецензија за књигу др Јована Ајдуковића Контактолошки речник адаптације русизама у српском, хрватском, бугарском, македонском, словеначком, словачком, пољском и чешком језику“, 2004, Варшава [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 71-73]

<...> Али не само у величини корпуса и броју истраживаних језика, нити у броју проведених појединачних анализа (аутор наводи њих 261.462, што не би било могуће провести раније, без компјутерске обраде података) је највећа вредност овог рада. Најважније је да је Ј. Ајдуковић израдио компактну теорију трансфера и адаптације русизама и применио је у изради речника. <...>

- Włodzimierz Pianka (Warszawa), „Dr Jovan Ajduković, Uvod u leksičku kontaktologiju. Teorija adaptacije rusizama, Beograd 2004, 364 s.; Dr Jovan Ajduković, Kontaktološki rečnik adaptacije rusizama u osam slovenskih jezika – Kontaktologičeskij slovar' adaptacii rusizmov v vos'mi slavyanskich jazykach, Beograd 2004, 771 s.“, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 40, SOW, Warszawa 2005: 517-521.

<...> Kontaktologiczna teoria Ajdukovicia jest więc kompletną teorią, obejmującą wszystkie poziomy języka, z rozbudowaną strukturą pojęciową i bardzo szczegółową zhierarchizowaną klasyfikacją zjawisk językowych, co jest w tej postaci całkowitą nowością w literaturze przedmiotu. <...>

- András Zoltán (Budapest), „Ајдуковић Јован: Увод у лексичну контактологију: Теорија адаптације русизама, Београд: Фото Футура, 2004, 364 с.“, *Studia Russica XXII*, Budapest, 2005: 309-311. На веб-у: <http://szlavintezet.elte.hu/orosz/publications/studiarussica/22/30Recenziok.pdf>.

<...> Работа Й. Айдуковича выполнена на высоком профессиональном уровне. В ней привлекается огромный лексический материал и этот материал анализируется при помощи всех теоретических достижений в области исследования языковых контактов. <...>

- Barbara Štebih (Zagreb), „Jovan Ajduković. Uvod u leksičku kontaktologiju. Teorija adaptacije rusizama“. Beograd, Foto Futura, 2004“, *Suvremena lingvistika*, 57-58, Zagreb, 2004: 149-150. На веб-у: <http://hrcak.srce.hr/file/24146>.

<...> Knjiga Jovana Ajdukovića vrlo je iscrpna studija adaptacije rusizama u za padnoslavenskim i južnoslavenskim jezicima. Djelo i u teorijskom pogledu predstavlja značajan doprinos proučavanju jezičnog posuđivanja. Valja samo ispitati primenljivost Ajdukovićeve modela i na druge jezike u kontaktu.

- Богдан Терзић (Београд), „Осврт на русизме у савременом српском књижевном језику“. У књизи: Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Гачевић, „Српски у нормативном огледалу“, Београдска књига, Београд, 2006: 423-434.

<...> Свакако највећи допринос проучавању ове проблематике дале су две значајне монографије - књига проф. др Светозара Стијовића *Славенизми у Његовим песничким делима* (1992) и магистарска теза младог слависте Јована Ајдуковића *Русизми у српскохрватским речницима* (1997). Ајдуковић је наставио своја истраживања на општесловенском плану и одбранио је обимну докторску дисертацију, 850 страна ауторског текста о русизмима у словенским језицима. <...> Сву ову литературу, као и општију литературу о теорији језичких контаката, Ј. Ајдуковић је темељно проучио и критички оценио, да би на тим резултатима изградио своја становишта и дао модерну синтезу.

- Michael Moser (Wien), „Јован Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама, Београд 2004. 364 S. // ders., Контактолошки речник адаптације русизама 8 језика – Контактологический словарь адаптации русизмов 8 языков, Београд 2004. 771 S.“, Wiener Slavistisches Jahrbuch, Band 54, 2008: 267-268; [в. у књизи: Ј. Ајдуковић, *Биобиблиографија са прилозима*, Фото Футура, Београд, 2008, стр. 92-94].

<...> Mit seiner Monographie und vor allem mit seinem großartigen Wörterbuch hat Jovan Ajduković Grundlagenarbeit geleistet, deren bleibender, hoch einzuschätzender Wert für die Slawistik schwerlich in Frage gestellt werden kann.

- Милка Николич (Восточное Сараево), „Первый контактологический словарь адаптации русизмов в южнославянских и западнославянских языках“, Научный Вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета, Серия «Современные лингвистические и методико-дидактические исследования», Вып. № 1 (9), 2008: 182-183. Рецензија је доступна на веб-адреси: http://www.vgasu.vrn.ru/userfiles/others/file/vestnik2008_9_1.pdf.

<...> *Контактологический словарь адаптации русизмов в восьми славянских языках* Јована Ајдуковича, основанный на подробно разработанной теоретическо-методологической концепции, большом количестве фактического материала, тщательном и точном лингвистическом анализе, вносит большой вклад в развитие межславянской лексической контактологии и лексикографии, и может иметь

широкое использование и вне славистических кружков.

• Зорислав Паунковић (Београд), „Јован Ајдуковић. Балканска русистика. Први балкански славистички академски информационо комуникациони систем. Књига I. „Фото Футура”, Београд, 2008, 400 с.” Руски алманах бр. 14, Земун-Београд, 2009.

<...> Ајдуковићева књига је жанровски оригинална, јер је посвећена новом феномену. Истовремено је и врло драгоцен, пошто пружа увид у огромну количину материјала који у овако сређеном облику не постоји у изворном медију.

• Виктория Ларченко: Zorislav Paunković, Ruske teme: članci iz „Politike“ (Beograd: Balkanski književni glasnik, 2010), 204 str.“ Журнал „Гендерные исследования“ № 20-21 (2010), Харьков.

<...> Зорислав Паункович также принимал активное участие в работе основанного белградским профессором Йованом Ајдуковичем болгарско-сербского портала Балканская русистика (Balkanska rusistika, www.russian.slavica.org), деятельности которого посвящена статья «Виртуальная балканская русистика». Автор отмечает, что перед порталом поставлено множество целей, и, хотя он еще не слишком масштабно развернулся в Интернете, однако уже зарекомендовал себя как эффективный постоянно обновляющийся электронный ресурс, которому, как хочется надеяться Паунковичу, предстоит «долгая академическая жизнь».

I Књиге

Дисертације

1. (M72=3) *Речи са лексикографском напоменом „русизам“ у речницима савременог српскохрватског језика*. Одбрањен магистарски рад, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, 1996, 303 стр.

Као полазна основа за истраживање послужили су нам радови теоретичара језика у контакту (Е. Хаугена, У. Вајнрајха, Р. Филиповића, М. Сурдучког, А. Стојановића и др.) чије смо принципе језичког посуђивања проверавали, реинтерпретирали и допуњавали. У раду је обухваћено 1089 речи и синтагматских спојева поред којих у ексцерпираним речницима савременог српскохрватског књижевног језика и речницима страних речи стоји лексикографска напомена (квалификатор) *рус*. Досадашња истраживања посматрала су процес посредног језичког посуђивања на четири нивоа: на фонолошком, морфолошком, семантичком и лексичком. У књизи смо процес посредног језичког посуђивања истраживали са фонолошког, творбеног, морфолошког, семантичког и лексичко-стилистичког аспекта. У научну употребу увели смо појмове *трансдеривација*, а у оквиру других нивоа појмове *трансморфологизација* и *транссемантизација*. Сваки од наведених процеса де-

таљно смо испитали на одговарајућој грађи. Закључили смо да је за сваки од наведених процеса адаптације карактеристичан трипартитни адаптацијски систем. Истраживањем на задатом корпусу утврдили смо да се модел у реплику највише адаптира слободном трансфонемизацијом на фонолошком нивоу, нултом трансдеривацијом на творбеном, нултом трансморфологизацијом када је реч о формирању морфолошког облика русизма и нултом транссемантизацијом на семантичком нивоу.

2. (M71=6) *Русизми у савременим јужнословенским и западнословенским књижевним језицима према квалификатору у лексикографским изворима*. Одбрањена докторска дисертација, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, 2002, 851 стр.

Комисија за преглед и оцену докторске дисертације (академик Предраг Пипер, проф. др Богољуб Станковић, проф. др Мирослав Николић и научни саветник др Стана Ристић), између осталог, закључила је следеће: „У теоријском погледу дисертација Јована Ајдуковића представља несумљив допринос лингвистичкој контактологији, и у том погледу њен значај превазилази границе славистике. Он се огледа првенствено у томе што је у дисертацији предложен развијен, сложен и доста конзистентан појмовно-терминолошки апарат лингвистичке контактологије којом су обухваћене скоро све њене проблемске области и каквог до дисертације Јована Ајдуковића није било. Метајезик лингвистичке контактологије коју Јован Ајдуковић предлаже не прекида са већ постојећом традицијом у датој области него је критички допуњује и наставља. Истовремено тај метајезик је примењен на анализу и опис врло обимне и разноврсне језичке грађе, како у монографском делу дисертације тако и у њеном лексикографском делу, чиме је на доста убедљив начин остварен спој теорије и праксе“.

Научне монографије

3. (M42=5 бод.) *Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације*. Речник. Фото Футура, Београд, 1997, 331 стр.

У монографији дајемо контактолошку дефиницију појма *русизам* коју примењујемо у изради речника адаптације русизама. Под појмом *русизам* у ширем контактолошком смислу подразумевамо „српскохрватску реч руског порекла код које се сачувала јака формално-семантичка веза са моделом, затим српскохрватску реч руског порекла код које је та веза ослабила или готово да не постоји и српскохрватску реч неруског порекла преузету из руског језика у коме се одомаћила“. Полазну основу у истраживању русизама у српскохрватском језику (поред Е. Хаугена, У. Вајнрајха, М. Сурдучког, С. Стијовића, Ж. Финк и др.) представљају нам радови Р. Филиповића. Истраживања Р. Филиповића посматрају процесе посредног језичког посуђивања на четири нивоа: на фонолошком, морфолошком, семантичком и лексичком. У монографији процесе посредног језичког посуђивања посматрамо са фонолошког, творбеног, морфолошког, семантичког и лексичко-стилистичког аспекта. У оквиру творбене адаптације русизама уводимо појам *трансдеривација* којим означавамо општи принцип по којем се творбено адаптира модел у реплику и анализирамо одговарајући адаптацијски процес. У оквиру морфо-

лошке адаптације појам *трансморфемизација* везујемо за адаптацију основног морфолошког облика, а нов појам *трансморфологизација* за адаптацију морфолошких категорија модела у реплику. Показали смо да се русизми у оквиру сваког од наведених адаптацијских процеса адаптира према трипартитном систему. Највећи допринос у односу на резултате истраживања до којих су дошли истраживачи у оквиру школе Р. Филиповића дали смо на плану семантичке и лексичко-стилистичке адаптације русизама. Поред процеса *нулта* и *слободна тренасемантизација* анализирали смо десет семантичких промена у оквиру *делимичне* или *компромисне транссемантизације*. На лексичко-стилистичком плану утврдили смо постојање три типа лексичко-стилистичке адаптације. На основу грађе ексерпираних из општих речника и речника страних речи саставили смо *Речник русизама* у коме смо помоћу одређених знакова и формула приказали фонолошки, графички, творбени, морфолошки и семантички развој русизама. На ортографском плану уводимо индекс *e* којим означавамо формирање ортографије на основу комбинације ортографије модела и творбено-морфолошких обележја језика примаоца. Индексима Д0, Д1, Д2 означавамо типове трансдеривације. Новину у лексикографском приказивању промена на семантичком плану представљају двочлане и трочлане комбинације, односно двочлане или трочлане комбиноване промене.

4. (М42=5) *Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама*. Фото Футура, Београд, 2004, 364 стр. (ISBN 86-83691-06-3).

Монографија је резултат нашег дванаестогодишњег рада на научно-истраживачком пројекту „Словенски језици у контакту са руским језиком“. У овој студији проучавали смо руски модел и адаптацију маркираних лексичких русизама у појединим српским, хрватским, македонским, бугарским, словеначким, чешким, пољским и словачким дескриптивним речницима и научним делима, односно интересовале су нас различите адаптивне стратегије кроз које пролазе руски модели и русизми с обзиром на свој фонетски, морфолошки, творбени састав, лексички садржај, стилистичке и синтаксичке могућности. Предмет анализе су контактолошки обележене фонеме, морфеме и речи, али и јединице поднивоа као што су граматички облици, основни облици речи и творбени типови. У ширем смислу предмет овога истраживања је утицај руског језика на испитиване словенске језике. У књизи смо изложили периодизацију руског лексичког утицаја на испитиване словенске језике. Највећи руски утицај забележен је у XVIII и XIX веку, затим после Октобарске револуције и Другог светског рата. У истраживању смо применили два основна методолошка поступка: (1) реинтерпретацију контактолошких појмова и (2) иновацију теорије. Анализа релевантне литературе је показала да се русизми углавном не проучавају на системски начин. У многим радовима недостају контактолошка теорија и методе, а понегде и корпус. Оваква ситуација је последица недовољне развијености лингвистичке контактологије, али и утицаја етимологије као гране лингвистике која се традиционално бави пореклом речи. На корпусу од 15.223 руских модела и русизама у осам словенских језика иновирали смо и реинтерпретирали Вајнрајх-Хауген-Филиповићеву и нашу теорију језика у контакту из 1997. године. Теоријски део истраживања из прве фазе допунили смо новим лингвистичким нивоима и новим контактолошким процесима. Утврдили смо да су за процесе језичког контакта од значаја (1) типологија лингвистичких структура, (2) когнитивни, (3) комуникативно-прагматички и (4) социolingвистички фактори.

Природу русизама одређује руски језик као лингвистички и екстралингвистички доминантан језик. У монографији дефинишемо или редифинишемо основне контактолошке појмове из угла (1) *теорије трансфера* која је у науци преовлађујућа теорија и (2) наше *теорије активације и пресликавања* којом по први пут уводимо когнитивни аспект у проучавање русизама. Према теорији активације и пресликавања *адаптација* је процес активирања латентних места или попуњавање празних места у систему језика примаоца под притиском елемената језика даваоца према одређеним правилима. Когнитивни аспект је присутан у свим ситуацијама у којима долази до актуелизације неког знања. Према теорији активације и пресликавања *русизам* је реч која садржи најмање једну самосталну *контактему* насталу пресликавањем руског модела и/или унутрашњом активизацијом језика примаоца под доминантним руским утицајем. На исти начин дефинишемо и појам *изам*. Значајан допринос контактолошкој теорији представља појам *контактема*. *Контактема* је активирана и/или пресликана језичка јединица или класа доминантног језика даваоца у језику примаоца на одређеном језичком нивоу. На фонетском нивоу контактеме су гласови, слогови, речи, искази, акценат у свим његовим видовима и интонација, док су на другим нивоима и поднивоима то фонеме, графеме, морфеме, речи, грамеме, семе итд. Класу представљају скупови фонема у одређеном положају у речи и редоследу јављања. Контактема је сваки контактолошки обележени елемент језика примаоца иза којег стоји контактолошки когнитивни смисао, неко знање и информација. У монографији разликујемо следеће врсте контактема: *контактофонему* (нпр. срп. <a>, <g>, <i>, <t>, <k>, <a>), *контактографему* (уп. срп. *агитка* и рус. *агитка*), *контактему акцента* (нпр. акценат на последњем слогу у речи *гудок*), *контактему дистрибуције* (нпр. *мљ* у срп. *Кремљ*), *творбену контактему* (нпр. - *ичик* у срп. *натуршчик*), *контактограмему* (нпр. род именица), *контактоосему* (срп. *Кош2 – шатор; место са разпетим шатором као боравиште војске, табор код запорошких козака*), *контактостилему* (срп. *безобразје*), *контактосинтаксему* (нпр. срп. *беспокојити + акуз.*). Контактему на лексичком нивоу зовемо *лексички изам* (нпр. русизам, англицизам, турцизам). *Лингвистичку контактологију* интересује корелација која постоји између одређене контактне ситуације и језичке јединице која се у њој остварује. На сваком језичком нивоу спој између контактне ситуације и одговарајуће језичке јединице доводи до образовања различитих врста контактема. У књизи се на материјалу лексикографске грађе дају статистички показатељи за поједине адаптацијске процесе. Захваљујући системском теоријском приступу који је примењен у овој монографији и разрађеном појмовно-терминолошком систему приступило се изради контактолошког речника адаптације русизама у осам словенских језика.

5. (M42=5) *Огледи из лингвистике и поетике*. Фото Футура, Београд, 2004, 158 стр. (ISBN 86-83691-13-6).

У овој књизи сакупљени су наши необјављени радови написани у периоду од 1986. до 1991. године. Стручној и научној јавности представили смо их на скуповима, славистичким вечерима или предавањима. Графофонетску методу промовисали смо широј јавности 1986. године на септембарском Научном састанку слависта у Вукове дане. У дискусији после прочитаних реферата говорили смо о могућности утврђивања нивоа еквивалентности руских превода и оригинала „Хасанацинице“. Овај рад, на жалост, нисмо у целини сачували. Касније смо графофонетску методу на различитим примерима представили на часовима теорије превођења

код др Миодрага Сибиновића, као и на вечери посвећеној стваралаштву Сергеја Јесењина одржаној 20. децембра 1990. године на Филолошком факултету у Београду. О звуковној организацији Пастернакове песме „Дефиниција поезије“ говорили смо 20. априла 1990. године на јавном часу др Миле Стојнић посвећеном стваралаштву Бориса Пастернака. Радови из творбе речи и фразеологије настали су под руководством др Милане Радић-Дугоњић и др Предрага Пипера. Рад о лингвистичкој терминологији је део нашег ширег истраживања. Чланци из методике наставе руског језика написани су на основу двогодишњег искуства у раду секције за руски језик и књижевност Гимназије „Вера Благојевић“ у Шапцу. Одломке из тих радова прочитали смо 1991. године на јануарском скупу слависта. Садржај књиге: Анализа једне Пушкинове и Јесењинове песме графофонетском методом 7-19; Анализа г-методом песме С. Јесењина „До виђења, друже мој, до виђења“ и поеме „Црни човек“ 20-25; Теоријске поставке графофонетске методе 26-40; Метод структурне еквивалентности у превођењу са руског на српски језик 41-46; Неке карактеристике звуковне организације Пастернакове песме „Дефиниција поезије“ 47-58; Прилог анализи Љермонтовљеве песме „Растали смо се, али твој портрет“ 59-63; Дериватолошке законитости микро- и макроструктуре 67-75; Фреквентност савремених творбених процеса у руском језику 76-107; Руске пословице о језику и говору 111-122; Лингвистичка терминологија у општим руско-српскохрватским речницима 123-135; Улога секције у настави руског језика 139-152; О компјутерској настави руског језика 153-157; Белешка 158.

6. (М33=1; М49=1) *Радови из лингвистичке контактологије*. Фото Футура, Београд, 2012, 230 стр. (ISBN978-86-83691-47-0) Електронско издање: <<http://www.scribd.com/doc/131792020/J-Ajdukovic-Radovi-iz-lingvisticke-kontaktologije>>.

У овој књизи представљамо једанаест реферата са међународних научних конференција у Албанији, Босни и Херцеговини, Бугарској, Мађарској, Македонији, Русији, Хрватској, Грчкој и Црној Гори. Они су написани у оквиру пројекта бр. 148012 „Кодови руске културе“ Министарства науке и технолошког развоја Републике Србије. Девет радова објавили смо у рецензираним међународним научним зборницима и књигама (један је изашао у Јапану на енглеском језику), а два су прихваћена за штампу. Готово сви радови дају се у незнатној ауторској редакцији која укључује термилошко уједначавање, постављање резимеа и кључних речи на првој страници. Рад о српском и македонском контактолошком речнику контактофразема обједињује реферате прочитане на две конференције и овде га публикујемо у проширеној верзији и са новим насловом. Истраживањем смо показали да контактолошки фразеолошки речник адаптације треба да садржи опис адаптације контактофразема на свим нивоима. На примеру контактофраземе *човек у футроли* / *човек во футрола* и др. у српском и македонском језику анализирамо трансграфематизацију, контактографеме, четири модела трансакцентуације, контактоакценте, дванаест подтипова трансфонемизације контактофонема, синтагматску и реченичну структуру контактофраземе, три типа трансструктуризације контактофраземе, три типа транссинтаксизације именске и глаголске рекције конституената контактофраземе, трансдеривацију, трансморфологизацију контактолексема у структури контактофраземе, контактодериватеме, транссемантизацију, архиконтактосеме, диференцијалне контактосеме, трансстилизацију, транспарадигматизацију, трансконцептуализацију, контактоконцептеме и укупну адаптацију. Посебно се ба-

вимо фразеолошким варијантама и модификацијама итд.

7. (M42=5) *Руско-инословенска контактолошка истраживања*. Фото Футура, Београд, 2014, 250 стр. (ISBN 978-86-83691-50-0), ел. издање, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicRIKI2014.pdf>>

У књизи „Руско-инословенска контактолошка истраживања“ публикујемо седам радова које смо прочитали или смо припремили за излагање на научним конференцијама и конгресима у Белорусији, Македонији, Русији, Србији и Хрватској. Тематски они припадају следећим контактолошким дисциплинама: лексичкој, фразеолошкој и дискурсној контактологији, контактолошкој лексикографији и лингвогеографији. Предмет наших истраживања је утицај руског језика на поједине јужнословенске и западнословенске језике на различитим језичким нивоима. У уводним напоменама (први пут их објављујемо) указујемо на место које лингвистичка контактологија има у српској русистичкој библиографији и износимо њену тематски оријентисану локалну периодизацију (издвајамо предконтактолошки и три научна периода у развоју српске русистичке лингвистичке контактологије). Додатке у књизи представљају програми курсева „Лингвистичка контактологија за слависте“ и „Руско-јужнословенски језички контакти“, затим предметни регистар и регистар имена. Рад под називом „Огледна свеска контактолошког фразеолошког речника“ такође објављујемо први пут. Он доноси формални опис адаптације 15 контактофразема под руским утицајем у српском језику (*Акаки Акакијевич, Акакиј Акакијевич, Акакије Акакијевич, Анушка је пролила зејтин, Анушка је просула зејтин, Анушка је просула уље, Анушка је већ просула зејтин, Анушка је већ просула уље, Баба јага, Излишан човек, Окно у Европу, Прозор у Европу, Сувишни људи Сувишан човек, Човек у футроли*). И трећа студија под називом „Типологија транссемантизације контактолексема под руским утицајем“ први пут се налази пред читаоцима. Формални опис транссемантизације контактолексема под руским утицајем у појединим јужнословенским и западнословенским језицима анализирамо на материјалу речника Ајдуковић 2004б, електронског издања речника Ајдуковић 2012 и Ајдуковић 2014а,б. У првом делу рада дефинишемо основне контактолошке појмове, разматрамо истраживачке методе и досадашње типологије транссемантизације, док у другом делу рада представљамо нову типологију делимичне транссемантизације. Она садржи 52 подтипа: 6 некомбинованих и 46 комбинованих транссемантизација, односно 15 двокомпонентних, 17 трокомпонентних, 10 четворокомпонентних, 3 петокомпонентне и 1 шестокомпонентну делимичну транссемантизацију. Уз сваки тип и подтип транссемантизације наводимо њихову елементарну дескрипцију и илустративни пример. Наш формални опис транссемантизације практично је применљив у изради контактолошких речника адаптације, као и семантичких контактолошких карата „Међусловенског контактолошког атласа“.

Лингвистички речници

8. (M42=5) *Контактолошки речник адаптације русизама у осам словенских језика*. Фото Футура, Београд, 2004, 771 стр. (ISBN 86-83691-11-X).

На основу теорије изложене у књизи *Увод у лексичку контактологију*.

Теорија адаптације русизама израдили смо „Контактолошки речник адаптације русизама у осам словенских језика“ (скраћ. *Речник*), капитално научно дело јединствено у славистичком свету (али и шире). Концепција *Речника* одражава тренутни ниво развоја Филиповићеве (загребачке) и наше (београдске) школе контактолошке лексикографије. Овај речник показује степен адаптације лексичких русизама према методологији коју смо разрадили у нашој контактолошкој теорији. За разлику од контактолошког речника идентификације у коме се презентује грађа на основу које се дискутује и изводе закључци везани за адаптацију, идентификацију и класификацију изама, ово лексикографско дело приказује степен адаптације лексичких русизама на готово свим језичким нивоима. У њему се не даје етимолошка реконструкција првобитних облика и значења појединих речи, већ се излаже лингвистички опис доминантног утицаја руског језика на српски, хрватски, македонски, бугарски, словеначки, словачки, чешки и пољски језик. На појаву русизама пре свега утичу социолингвистички фактори (на пример, културни, политички, економски, војни и други фактори), али и типолошка сродност језика у контакту, когнитивни и комуникативно-прагматички фактори. Грађу за *Речник* ексерпирали смо из лексикографских извора појединих савремених јужнословенских и западнословенских књижевних језика, али и из научних радова, књига или спискова речи. Реч је о изворима у којима су лексеме потврђене као русизми. У *Речнику* смо обрадили 1225 српских русизама, 496 хрватских русизама, 437 словеначких русизама, 1415 македонских русизама, 3802 бугарска русизма, 513 словачких русизама, 504 чешка русизма и 505 пољска русизма. Истраживањем нисмо обухватили све постојеће лексикографске изворе, нити смо у *Речник* због ограниченог обима могли уврстити све квалификоване русизме. Укупно смо обрадили 8897 русизама којима одговарају 6527 руских модела. У оба корпуса анализирали смо 15.424 лексеме. При састављању *Речника* држали смо се принципа контактолошке идентификације русизама изнетих у *Теорији*. Речнички чланак *Контактолошког речника* састоји се из пет делова. Русизму су посвећени први, трећи, четврти и делимично пети део, док руском моделу - други и делимично пети речнички део.

9. (M42=5) *Контактолошки речник словенских језика: речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том I: А-В*. Фото Футура, Београд, 2010, 413 с. (ISBN 978-86-83691-39-5).

У први том КРСЈ унели смо 1716 бугарских контактолексема под доминантним руским утицајем и 1666 руских модела. Међутим, иако је број бугарских контактолексема под руским утицајем далеко већи, ми смо морали ограничити обим речника. Структура КРСЈ је сложенија од структуре огледне свеске из 2004. Као прво, у КРСЈ је заступљено неколико хиљада контактолексема и њихових модела више него у огледној свесци. Као друго, у КРСЈ литературу чини 136 извора, док у огледној свесци 25. Као треће, новину у КРСЈ представљају ознаке за трансакцентуацију, трансконцептуализацију именичких контактолексема и транссинтаксизацију рекције глагола. Као четврто, уз многе контактолексема дајемо трансемантизацију из два или више извора. Као пето, КРСЈ пружа увид у историјску трансемантизацију јер смо користили речнике руског језика XI-XVII и XVIII века. Као шесто, уз многе контактолексема наводимо контактолошке синониме из нашег корпуса. Са даљом изградњом корпуса повећаће се и број контактолошких синонима. Као седмо, у речнику са ^{1,2,3} означавамо контактолошке хомониме. Као осмо, КРСЈ бележи доње фреквенције контактолексема према НКРЈ и БНК. Због

техничких ограничења базе БНК online максималан број потврда у оба језика могао је да буде 30. Уколико је у НКРЈ број потврда већи од 30, онда смо испред броја стављали знак +. Ознаком ^x упозоравали смо на неразрешену хомонимију. Као девето, по потреби смо у петом делу речничког чланка давали изговор модела према ОС. И као десето, типологију адаптације у КРСЈ ускладили смо са најновијим иновацијама у нашој теорији.

Контактолошки речник словенских језика. Речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 1: А-В. Друго, електронско допуњено и прерађено издање од 29. маја 2013 год., 535 стр., <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKR.html>>. Напомене уз друго издање првог и другог тома наводимо у целини (изоставили смо само текст у фуснотама):

Одмах по завршетку трећег тома „Контактолошког речника словенских језика“ (КРСЈ) приступили смо припреми другог издања прва два тома. Ова нова издања разликују се од првог како по обиму (укупно су богатија за више од 140 страница), тако и по садржају. Наиме, након појављивања првог тома КРСЈ ми смо објавили неколико радова у којима смо отишли корак даље у разради формалног лексикографског описа адаптивних стратегија кроз које пролазе бугарске контактолексеми под руским утицајем. Сасвим је природно да се у таквој ситуацији истраживач врати на почетак и све иновације до којих је у међувремену дошао угради у ново издање. Осим тога, током рада на наредним томовима КРСЈ долази до ексерпције и анализе нове грађе коју треба унети у први и други том. Настанку нових издања речника значајно доприноси његова електронска верзија на Интернету коју повремено допуњавамо и усклађујемо са иновацијама добијеним истраживањем различитих сегмената контактолошког описа. Поред неколико десетина нових речничких чланака у друго допуњено и прерађено издање унели смо индексе за нулту (ТГ0), делимичну (ТГ1) и слободну (ТГ2) трансграфематизацију. Посебним индексима (Ајдуковић 2013; Ајдуковић 2014а: 136-153) означили смо подтипове делимичне (ТГ1/1 и ТГ1/2) и слободне трансграфематизације (ТГ2/1, ТГ2/2, ТГ2/4 и ТГ2/5), као и адаптацију алогографа и употребу цртице код сложеница (Аг0, Аг1, Аг2). Индексом [д] указали смо на индиректну инфлуенцију деривата, односно утицај језика посредника или језика извора када се ради о потврђеним калковима. Уколико руска инфлуенција није потврђена у лексикографским и другим изворима, али јесте у пропозиционално-фрејмској структури творбеног гнезда (Ајдуковић 2014б), онда смо у речнички чланак уносили ознаку ПФС^{рус}. У овом издању поред традиционалне класификације врста речи која је најчешће заступљена у лексикографској пракси на посебан начин означили смо хомонимне контактолексеми које припадају различитим врстама речи (нпр. прилозима, предикативима, детерминативима, односно лексичким деиктицима). Новину у другом издању представљају контактолошки антоними, као и допуњен и сужен инвентар контактолошких синонима. Због економичности и једнообразности неке речничке чланке са варијантним контактолексима трансформисали смо у чланке са формалним описом без навођења модела, потврда и илустрација. Највише иновација унели смо у оквиру транссемантизације. Семантичка адаптација контактолексема је подручје које је врло често предмет наших теоријско-методолошких истраживања. Наравно, не могу све иновације одмах бити унете у речник, јер је израда речника друготрајан и сложен процес. У овом издању КРСЈ описали смо транссемантизацију користећи

као моделе речи из речника руског језика XIX века, док смо у неким случајевима ради идентификације као модел користили речи из речника старословенског језика. Понегде је на промену степена лексичко-стилистичке адаптације, трансконцептуализације, трансинтаксизације и укупне адаптације утицала грађа из нових извора или иновирани начин одређивања степена адаптације. Пети део речничког чланка обогатили смо новим потврдама из лексикографских извора. С обзиром да је ово речник адаптације а не речник идентификације или етимолошки речник, грађу смо уносили селективно, у обиму који је довољан да поткрепи формални опис адаптације. Једна од етапа развоја КРСЈ биће посвећена формалном опису трансдискурсивизације контактолексема. Другим речима, речнички чланак садржаће ознаке за дискурсне контактолошке улоге контактолексема, као и ознаке за микро-стратегиије и макростратегије ширења језичког утицаја. Садржај и структура КРСЈ предмет су посебних монографија и оне су у највећој мери утицале на његов изглед. Мишљења смо да се и обичан читалац може снаћи у речнику и да није потребно превелико познавање допунске литературе. Књига је снабдевена пописом скраћеница, условних ознака и коришћених извора. Основна литература о овом речнику доступна је и на Интернету. Овде описан лексикографски поступак у оквиру *етапне лексикографије* применићемо у наредним томовима и електронским издањима КРСЈ, а биће предмет једне синтетичке монографије.

10. (M42=5) *Контактолошки речник словенских језика: речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 2: Г-Е.* Ф. Футура, Београд, 2011, 420. (ISBN 978-86-83691-45-6).

У другом тому „Контактолошког речника словенских језика“ на формалан начин представљена је трансграфематизација, трансакцентуација, трансфонемизација, трансдеривација, трансморфемизација, трансморфологизација, транссемантизација, лексичко-стилистичка адаптација, трансконцептуализација, трансинтаксизација и укупна адаптација 1574 бугарске контактолексема под руским утицајем и 1528 руских модела на слова Г, Д и Е, као и трансморфологизација именичког рода и броја и глаголског вида, те трансконцептуализација именичких и трансинтаксизација рекције глаголских контактолексема према теорији адаптације која је изложена у монографији „Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама“ (Ајдуковић 2004), као и у другим радовима аутора ове књиге.

Контактолошки речник словенских језика. Речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 2: Г-Е. Друго електронско допуњено издање од 29. маја 2013. године, 442 стр., <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKR.html>>.

Напомене уз друго електронско допуњено издање речника наводимо уз библиографску одредницу првог тома.

11. (M42=5) *Контактолошки речник словенских језика: речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 3: Ж-Й.* Фото Футура, Београд, 2012, 310 с. (ISBN 978-86-83691-48-7); штампана верзија налази се у припреми, док је електронска

постављена на адреси: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKR.html>>.

У трећем тому „Контактолошког речника словенских језика“ на формалан начин представљена је трансграфематизација, трансакцентуација, трансфонемизација, трансдеривација, трансморфемизација, трансморфологизација, транссемантизација, лексичко-стилистичка адаптација, трансконцептуализација, транссинтаксизација и укупна адаптација 1093 бугарске контактолексема под руским утицајем и 1064 руска модела на слова Ж, З, И и Ы, као и трансморфологизација именичког рода и броја и глаголског вида, те трансконцептуализација именичких и транссинтаксизација рекције глаголских контактолексема према теорији адаптације која је изложена у монографији „Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама“ (Ајдуковић 2004), као и у другим радовима аутора ове књиге.

Библиографије са прилозима и ел. портали

12. (M43=3) *Библиографија са прилозима*. Фото Футура, Београд, 2008, 151 стр. (ISBN 978-86-83691-33-3).

У овој књизи сакупљени су библиографски подаци о аутору за период од 1. јануара 1985. до 9. јануара 2008. године, необјављене рецензије, неколико приказа из пера домаћих и страних слависта, као и три Power Point презентације са међународних научних конференција на Рабу, у Херцег Новом и Темишвару, и са предавања на универзитетима у Бечу, Грацу и Варшави.

13. (M43=3) *Балканска русистика. Први балкански славистички академски информационо-комуникациони систем*. Књига 1. Фото Футура, Београд, 2008, 400 стр. (ISBN 978-86-83691-35-7). Друго електронско издање је из 2014. и има 431 стр.

Ова књига написана је на основу предавања која смо одржали на Варшавском универзитету 2006. године и реферата са међународних конференција у Москви (2004), Београду (2006) и Темишвару (2007). Њоме желимо да обележимо пет година рада интернет портала „Балканская русистика“, али и да оставимо у монографском облику писано сведочанство о постојању првог балканског, славистичког и академског информационо-комуникационог система. Овом књигом се по први пут у српску русистику уводе нове информационо-комуникационе технологије као предмет научног интересовања. Књига је написана са циљем да пружи теоријску и библиографску подршку пројекту. Осим тога, „Балканска русистика“ је практична апликација прилагођена нашем основном пројекту „Језички кодови у контакту“ у коме се, између осталог, бавимо управљањем механизмима ширења и ограничавања руског утицаја. Ради бољег разумевања концептуалне основе интернет портала „Балканска русистика“ у првом делу књиге објашњавамо појмове *електронско учење, веб презентација, виртуелна библиотека, интернет претраживач и информационо-комуникациони систем*, док у другом делу разматрамо архитектуру и онтологију портала, анализирамо његову садржину и начин каталогизације. У трећем делу на ретроспективан начин дајемо комплетан каталогски описан садржај истоименог часописа. Четврти део књиге садржи сто деведесет и девет

слајдова урађених у програму Power Point којима илуструјемо најважније делове портала.

14. (M43=3) *Балканска русистика. Први балкански славистички академски информационо-комуникациони систем*. Књига 2. Фото Футура, Београд, 2014, 508 стр. (ISBN 978-86-83691-49-4), ел. издање <<http://www.scribd.com/doc/207285449/Balkanska-rusistika-2-2014>>.

Књига „Балканска русистика. Друга књига“ састоји се из три дела. У првом делу износимо садржај портала „Балканска русистика“ у периоду од 11. јануара 2008. до 1. маја 2012. године. У књизи задржавамо начин каталогизације садржаја текстуалне грађе, видео-материјала, изложби фотографија и презентација у Power Point-у као у првом тому. Основни запис чине идентификатор локације документа изражен скупом бројева, дескриптор садржине (предавања, истраживања, дисертације и др.) и дескриптор научне области (003 - историја руског језика, 014 – фразеологија, и др.). Централни део основног записа представљају име аутора и назив прилога, док периферију датум објављивања и иницијали уредника прилога. Понегде наводимо укупан број видео-прилога, број фотографија у изложби и број слајдова у презентацији. Други део садржи одабране фотографије из фотоалбума које су настале у последњих пет година постојања портала. У трећем делу налази се садржај научно-образовног сајта „Публичные лекции“ за 2012. и 2013. годину.

15. (M43=3) *Биобиблиографија са прилозима*. Фото Футура, Београд, 2014, 158 стр. (ISBN 978-86-83691-57-7), друго измењено и допуњено ел. издање, <<http://ajdukovicj.narod.ru/JovanCV.pdf>>

Књига је приређена поводом тридесетогодишњице од првог објављеног рада (1985-2015). Она садржи биобиблиографске податке о аутору до 10. јануара 2015. године, као и његове презентације које се налазе на научно-образовном сајту „Публичные лекции“.

II Истраживања (реферати, радови, чланци)

16. (M53=1) „Превођење у систему масовне комуникације, процеси превођења и два фундаментална модела превођења”. *Самоуправна школа*, С.Митровица, 1985, 1: 59-65. Копија рада је овде: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicPrviRad1985.pdf>>.

У раду говоримо о два процеса превођења (*декасилабични низ и интермедијарни низ*) и два фундаментална модела превођења.

17. (M53=1) „Вукове пословице о језику и говору”. *Школски час за српскохрватски језик*, Београд, 1989, 4: 85-88.

Анализирамо семантику пословица које је прикупио Вук Стефановић Карацић, а односе се на појмове језик, говор и реч.

18. (M53=1) „О филолошкој секцији”. *Школски час за српскохрватски језик*, Београд, 1990, 4: 68-71.

Секција као ваннаставна активност представља продужени вид часа и у функцији је наставног процеса. У раду говоримо о површинској и дубинској активности секције.

19. (M53=1) „Примена микролингвистичке анализе на примеру приповетке А. П. Чехова „Чиновникова смрт”. *Школски час за српскохрватски језик*, Београд, 1990, 5: 43-46.

У раду се даје језичко-стилистика анализа приповетке А. П. Чехова „Чиновникова смрт”.

20. (M53=1) „Сибирске обредне свадбене песме у поређењу са нашим”. *Школски час за српскохрватски језик*, Београд, 1992/2: 54-61

Особености сибирских обредних свадбених песама анализирамо кроз приказ самих обреда у свадбеном ритуалу.

21. (M33=1) „Слова с лексикографической пометой „русизм“ в словарях современного сербскохорватского литературного языка”. IV Международный симпозиум „Сопоставительные и сравнительные исследования русского и других языков“, *Сборник докладов*, Белград, 1997: 340-346.

Исследование, проведенное нами, показало, что русские слова в фонологическом уровне чаще всего адаптируются в сербскохорватском языке путем свободной трансфонемизацией, на словообразовательном уровне нулевой трансдеривацией, на морфологическом и семантическом уровнях - нулевой трансморфемизацией и частичной транссемантизацией. Лексико-стилистика анализ показал, что более чем 36% русизмов относится к устаревшей лексике.

22. (M52=2) „Русизми и њихова обрада у речницима јужнословенских и западнословенских језика”. *Славистика II*, Београд, 1998: 157-161.

На материјалу седамнаест речника савремених јужнословенских и западнословенских језика дајемо основне разлике у обради русизама.

23. (M33=1) „Лингвистика језичких контаката и настава руског језика”. Међународни симпозијум поводом 120-годишњице Ка-

тедре за руски језик и 50-годишњице Славистичког друштва Србије, *Зборник реферата*, Београд, 1998: 614-617.

Лингвистика језичких контаката може бити посебна и општа. Посебна лингвистика језичких контаката се бави монолатералним (иде од једног језика ка другом), билатералним (у оба смера) или мултилатералним језичким контактима (повезивања више језика и праваца истраживања). Општа лингвистика језичких контаката анализира податке добијене од низа посебних контактних лингвистика и изводи закључке од општег значаја за укупну лингвистику. Час руског језика представља у контактолошком смислу ситуацију у којој се остварују процеси непосредног и посредног посуђивања. Непосредно посуђивање може бити само директно и остварује се у контакту између наставника и ученика, док посредно, с обзиром на медиј, може бити визуелно, аудитивно или мултимедијално. Као посредник у језичком контакту може да иступи и неки други језик.

24. (M52=2) „Концепт речника русизама у српском и македонском језику”. *Славистика III*, Београд, 1999: 206-213.

Под *контактолошким речницима* подразумевамо речника „изама“ чији је материјал резултат језичког контакта, припада једном или више језика и обрађен је према методологији разрађеној у теорији језика у контакту. Контактолошки речници нису етимолошки речници јер не дају историјску етимологију речи. Они посматрају изме као производ језичког позајмљивања и пажњу усмеравају на проблем адаптације са становишта теорије језика у контакту која питање етимологије речи посматра као почетни корак у истраживању језичких контаката. Иновацију у овом раду представља подела контактолошких речника на речнике идентификације и речнике адаптације. Проширена концепција речника русизама обухвата уношење преводних еквивалената из других словенских језика, затим маркирање непренесених значења модела, као и илустровање примерима сваког од значења.

25. (M51=3) „О дефиницији појма *русизам* на материјалу речника српског, македонског и бугарског језика”. *Зборник Матице српске за славистику 56-57*, Нови Сад, 1999: 123-128. Рад се налази овде <http://www.rastko.rs/filologija/zmss/arhiva/56-57/jovan_ajdukovic.pdf>.

У овом раду дајемо допуњену дефиницију појма *русизам*. Под појмом *русизам у ширем смислу* подразумевамо основну и изведену реч руског порекла код које се сачувала јака формално-семантичка веза са моделом или је та веза ослабила да готово не постоји, као и ону реч неруског порекла преузету из руског језика у коме се одомаћила или пак преузету из или преко руског посредством других језика при чему може бити руског или неруског порекла, а коју говорни представници језика примаоца могу доживљавати или као домаћу или као страну.

26. (M52=2) „Допринос српске контактологије последње деценије XX века проучавању русизама у јужнословенским језицима”. *Славистика IV*, Београд, 2000: 204-211.

На научном скупу „Бугарски језик у XX в.“ децембра 1999. г. у Софији предложили смо да се термин *етимолошки квалификатор* замени бољим термином *контактолошки квалификатор*. Овим новим термином истиче се неетимолошки карактер речника, етимолошки коментар представља први корак у контактолошкој анализи, а изми постаје предмет изучавања контактологије. У контактолошком речнику адаптације примењују су основна начела по којима се проводи адаптација изама (порекло, развој, значење), док су типови адаптације одређују на основу два водећа принципа. Према првом, тип укупне адаптације русизама одеђује се на основу највишег нивоа адаптације, док према другом - тип адаптације русизма одређује се на основу тростепене формално-семантичке подударности са моделом, а која може бити нулта, делимична и слободна. Бугарска концепција речника русизама изложена на симпозијуму 1999. г обогачена је подацима о лексичко-стилистичкој, синтаксичкој и укупној адаптацији, затим подацима о трансморфологизацији, акценту, броју значења, а садржај одељка „остали подаци“ се значајно увећава.

27. (M33=1) „О первичной, вторичной и третичной адаптации русизмов в сербском, болгарском и македонском языках“. V Международный симпозиум „Состояние и перспективы сопоставительных исследований русского и других языков“, *Сборник докладов*, Белград-Ниш, 2000: 104-110.

Две појаве представљају иновацију у раду. Прво, уводимо појам *терцијарна адаптација* којим актуализујемо питање посредног посуђивања и улогу модела као језика посредника. Друго, указујемо на чињеницу да реплика у току примарне или примарно-терцијарне трансдеривације преузима творбену мотивисаност модела, и да се реплика у каснијој фази, односно у току секундарне или секундарно-терцијарне адаптације, укључује у творбени систем језика примаоца у складу са местом које заузима у творбеном гнезду. „Под поњатијем *первичная адаптација* поњимајем адаптацију русизмов в двуязычной среде, принадлежавших исконно русской лексики, вследствие чего модель переходит в компромиссную реплику и реплику. Под поњатијем *вторичная адаптација* подразумевајем дальнейшую интеграцију русизмов в одноязычной среде с помощью лингвистических средств языка-адресата. Под поњатијем *третичная адаптација* поњимајем адаптацију русизмов в двуязычной среде, заимствованных русским языком из другого языка или заимствованных из русского языка через языки-посредники“.

28. (M23=4) „О контактологическом определении понятия русизм: на материале словарей сербского, македонского и болгарского языков“. *Съпоставително езикознање*, XXV, 2000, 1: 140-146.

У раду настављамо да се бавимо појмом *русизам* како бисмо могли да изградимо принципе њихове контактолошке идентификације. Под појмом *русизам* у ширем смислу подразумевамо основну и изведену реч руског порекла код које се сачувала јака формално-семантичка веза са моделом или је та веза ослабила да готово не постоји, као и ону реч неруског порекла преузету из руског језика у коме се одомаћила или пак преузету из или преко руског посредством других језика при чему може бити руског или неруског порекла, а коју говорни представници језика

примаоца могу доживљавати или као домаћу или као страну. Под појмом *русизам* у ужем смислу подразумевамо основну или изведену реч руског порекла код које се сачувала јака формално-семантичка веза са моделом, као и ону реч неруског порекла преузету из руског језика у коме се одомаћила или пак преузету из или преко руског посредством других језика при чему може бити руског или неруског порекла.

29. (M23=4) „О контактологическом словаре русизмов в польском, словацком и чешском языках”. *Studia Russica XVIII*, Budapest, 2000: 13-17.

У раду по први пут износимо поделу трансфонемизације на дванаест подтипова: Ф1/1, Ф1/2, Ф1/3, Ф1/4, Ф2/1, Ф2/2, Ф2/3, Ф2/4, Ф3/1, Ф3/2, Ф3/3, Ф3/4. У монографији из 1997. спомињемо само три типа трансфонемизације.

30. (M52=2) „О појму „русизам“ из угла теорије о три врсте контактолошке адаптације“. *Славистика V*, Београд, 2001: 71-79.

У оквиру делимичног типа трансдеривације по први пут разликујемо два подтипа. Првом делимичном трансдеривацијом (Д1/1) адаптирани су русизми који су од модела наследили различите творбене основе а исте творбене морфеме. Другу делимичну трансдеривацију (Д1/2) карактерише трансфер из модела у реплику исте творбене основе и различите творбене морфеме. У раду издвајамо два типа примарне и секундарне адаптације: примарно-терцијарну и секундарно-терцијарну адаптацију. Лексеме које су у речницима означене контактолошким квалификатором није правилно називати страним речима. Њих дефинишемо као *изме*, а они могу бити *страна реч*, *туђица* или *посуђеница*. Лексеме које нису у речницима означене контактолошким квалификатором могу бити *изми* под условом да су производ језичког контакта. Подела на домаће и стране речи није контактолошки заснована, већ углавном психолингвистички. Три су главна критеријума за одређивање контактолошког квалификатора: (1) постојање билингвалне ситуације као доказ да је језички контакт извршен, затим (2) уочавање лингвистичке интерференције двају језика која резултира импорацијом или супституцијом елемената и трећи (3) критеријум представља појава интегрисаних елемената као потпуно адаптираних посуђеница. Другим речима задатак лексикографа је да утврди који језици се налазе у контакту, на ком месту и у ком времену се одиграва језички контакт, да ли је дошло до интерференције и шта се збило са лексемом после интеграције.

31. (M14=4) „Типы трансдериваций русизмов в контактологическом словаре“. Международный симпозиум „Лингвистическое и культурное разнообразие - фактор европейского развития“, *Сборник докладов*, Бухарест, 2001: 45-52.

У овом чланку анализирамо нову типологију трансдеривације или творбене адаптације русизама. Разликујемо нулту (Д0), прву делимичну (Д1/1), другу делимичну (Д1/2) и слободну трансдеривацију (Д2).

32. (M52=2) „Контактолошки принципи идентификације русизама у лексикографским изворима“. *Славистика VI*, Београд, 2002: 108-115.

У раду разматрамо природу квалификатора контакта, начини маркирања лексема и износимо основне принципи квалификовања лексема као русизми. Издвојили смо шест основних принципа контактолошке идентификације русизама. „Русизми су целе речи преузете из руског, као и речи које су у траговима сачувале везу са руским језиком, а означавају неки предмет, идеју или појаву. Русизам је свака реч преузета из руског језика у коме је интегрални део вокабулара а не само она која је руског порекла. Русизам се може употребити само као једна врста речи. Све варијанте основног облика русизма треба представити као русизме. Уколико су руски модели хомоними, онда су и реплике русизми контактолошки хомоними. Као русизми се квалификују не само основне речи већ и њихове изведенице“.

33. (M14=4) „О понятии „язык-посредник“ на материале словарей сербского, болгарского и македонского языках“. *Проблеми на социолингвистиката*, број 7, Междунaродно социолингвистическо дружество, Софија, 2002: 178-181.

У овом раду анализирамо дефиницију појма *језик посредник*. „*Језик-посредник* - это (1) язык-источник, выступающий в непосредственных межъязыковых контактах в качестве языка-медиатора интернациональной и конвергентной (старославянской, церковнославянской) лексики. В случае опосредованного заимствования - (2) это язык-трансмиситтер между экстралингвистически доминирующим языком-первоисточником либо языком-медиатором и языком-адресатом“.

34. (M14=4) „Концепция контактологического словаря адаптации русизмов в славянских языках“. *Слов'янський збірник*, випуск IX, Одеса, 2003: 85-92.

У раду се износи концепција контактолошког речника адаптације русизама у словенским језицима. Речнички чланак се састоји из пет делова. Први, трећи, делом четврти и пети део говоре о русизму, док други и делом четврти говоре о руском моделу.

35. (M51=3) „О појму контактостилема“, *Стил 2*, Књижевна задруга Бањалука, Удружење књижевника Србије, Београд, 2003: 331-337.

У раду дефинишемо појам *контактостилема* и говоримо о три типа лексичко-стилистичке адаптације русизама (нулта, делимична и слободна ЛСА). „Ако је *стилема* минимална јединица стилистичке анализе и носилац структурно-стилске информације језичке јединице, онда такву „онеобичену“ јединицу у одређеној контактної ситуацији зовемо *контактостилема*“. Оне имају стилистичку функцију „и дају језичкој информацији контактолошку информацију“. Контактостилема

стилема се деле на *контактофоностилема* (контактолошки обележени фонемски елементи стилистичке функције), *контактоморфостилеме* (деминутиви и хипокористике), *контактолексикостилеме* (лексичка изражајна средства којима се, на пример, представља страна средина) и *контактосинтаксостилеме* (синтаксички елементи стилистичке функције).

36. (M52=2) „Контактема – основна јединица лингвистичке контактологије“. *Славистика VII*, Београд, 2003, 74-84, <http://www.rastko.rs/rastko-ru/jezik/jajdukovic/jajdukovic-kontaktema_c.pdf>.

У раду се дефинише појам *контактема* са становишта теорије активације и пресликавања и даје њена типологија. Језички контакт је ситуација у којој се манифестује утицај језика даваоца на језик примаоца. Утицај једног језика на други се огледа у активацији и/или пресликавању контактолошких јединица. Под *адаптацијом* подразумевамо процес активације латентних места и/или попуњавање празних места у систему језика примаоца под утицајем језика даваоца према одређеним правилима. Латентна и празна места образују контактну мрежу између језика даваоца и језика примаоца. Разликујемо три типа пресликавања: *анстракцију* (контролисано укључивање знања о елементу језика даваоца у језику примаоцу), *асоцијацију* (пресликавање од сложенијег система у једноставнији) и *спецификацију* (увођење нових подкласа у секундарној адаптацији). *Контактема* је активирани и/или пресликани елемент језика даваоца у језику примаоцу. На сваком нивоу издавајају се различите врсте контактема: *контактофонема*, *контактографама*, *контактема дистрибуције*, *контактема акцената*, *творбена контактема*, *морфолошке контактеме*, *контактостилеме*, *контактосинтаксема*, *лексичка контактема*.

37. (M52=2) „Извештај о раду на пројекту „Словенски језици у контакту са руским језиком“. *Славистика VIII*, Бгд, 2004: 392-398.

Рад на пројекту „Словенски језици у контакту са руским језиком“ започели смо 1992. године и он се за сада одвија у три фазе. Резултате рада у првој фази објавили смо у монографији „Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник“ (1997). Резултате рада у другој фази представили смо у монографији „Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама“ (2004) и у књизи „Контактолошки речник адаптације русизама у осам словенских језика“ (у штампи). У овом чланку износимо најважније резултате рада у прве две фазе.

38. (M14=4) „О морфолошкој адаптацији основног облика „изма“ у српском језику“. К 75-летию со дня рождения проф. Пенки Филковой, *Сборник научных трудов*, Херон Прес ДОО, София, 2004: 125-136.

У раду анализирамо различите морфолошке адаптивне стратегије кроз које пролазе русизми у српском језику. Анализирамо процесе *трансморфемизације* и *трансморфологизације*. Под *трансморфемизацијом* подразумевамо формирање основног морфолошког облика русизма. У раду смо пошли од система адаптације

модела на морфолошкој равни А. Менац и Р. Филиповића. Нашим истраживањем везали смо адаптацију основног морфолошког облика појединих врста речи за *трансморфемизацију*, раздвојили смо трансморфемизацију од трансдеривације, а адаптацију граматичких категорија анализирали смо у оквиру трансморфологизације. Ако речи представљају скуп слободних и везаних морфема (терминологија Р. Филиповића), онда оне у адаптацијском смислу могу пролазити нулту, компромисну и слободну трансморфемизацију. Закључили смо да се у радовима Р. Филиповића нигде не помиње трансграфематизација слободне морфеме и да је потребно у дефиницију трансморфемизације унети начин формирања ортографије слободне и везане морфеме. Анализирана грађа показала је да се *нултом трансморфемизацијом* адаптирају изми који се састоје од слободне морфеме модела адаптиране према изговору и ортографији модела или комбиновано, као и нулте везане морфеме модела, односно везане морфеме модела адаптиране према ортографији. *Компромисна трансморфемизација* карактеристична је за изме који се састоје од слободне морфеме модела адаптиране према изговору, ортографији или комбиновано, као и везане морфеме језика примаоца. *Слободну трансморфемизацију* пролазе изми састављени од слободне морфеме модела и везане морфеме језика даваоца или примаоца. *Трансморфологизација* је адаптација одређене морфолошке категорије, као и укључивање реплике у одговарајућу врсту речи. Она може бити нулта, делимична и слободна.

39. (M14=4) „О контактолошком приступу у проучавању русизама“. *Лингвистичке анализе, Зборник у част 25 година Института за стране језике Универзитета Црне Горе, Подгорица, 2004: 277-290.*

У раду износимо резултате анализе 1415 македонских русизама, 3803 бугарска русизма, 1095 српских русизама, 488 хрватска русизма, 432 словеначка русизма, 504 чешких русизама, 513 словачких русизама и 504 пољска русизма, као и 6469 руских модела. Укупно смо обавили 261.462 лингвистичке анализе. Свих 8754 русизма анализирали смо са двадесет и једног аспекта као што су врста акцента, место акцента, начин адаптације ортографије, трансфонемизација, трансдеривација, творбени формант, трансморфемизација, трансморфологизација појединих граматичких категорија, транссемантизација, лексичко-стилистичка адаптација, транссинтаксизација глаголске рекције, укупна адаптација, припадност одређеној врсти речи. Анализирали смо модел и његов морфолошки, синтаксички и стилистички аспект, затим лексикографске изворе, варијантност и др. Утврдили смо да највећи број лексема има акценат на последњем слогу, затим на другом, првом и трећем, да су руски модели најчешће деривати, да је суфиксација најпродуктивнији творбени поступак, да су најпродуктивнији форманти *-ка* и *-ост*, да је језик давалац најчешће латински, француски и грчки, да модели имају најчешће једно или два значења. У раду излажемо теорију активације и пресликавања, дефинишемо појам *контактема*, указујемо на новине у теорији адаптације као што су примарно-терцијарна и секундарно-терцијарна адаптација, бавимо се контактном лексикографијом, појмовима „русизам“, „изам“ и „језик посредним“, одговарамо на питање да ли су русизми домаћа или страна реч и каква је њихова судбина у језику и др.

40. (M52=2) „Нови пројекат: контактолошки енциклопедијски

и библиографски речник“. *Славистика IX*, Београд, 2005: 138-143.

У раду представљамо садржај и структуру речничког чланка енциклопедије лингвистичке контактологије.

41. (M52=2) „О истраживачкој јединици у пројекту „Језички кодови у контакту: руски утицај“. *Славистика X*, Београд, 2006: 99-106.

Пројекат „Језички кодови у контакту: руски утицај“ усмерен је на истраживање и развој појмовно-терминолошког система у оквирима теорије активације и пресликавања којима би биле обухваћене контактолошке јединице на нивоу језичког система, концепата и дискурса. Наш је закључак да било која језичка јединица, односно јединица говора може бити предмет контакта и да контактолошко маркирање у језику примаоцу представља одговор на присуство језичког утицаја. Контактлошки појмовно-терминолошки систем треба да се формира на основу неколико кључних принципа. Он треба да буде свеобухватан, да захвата како лингвистичке, тако и екстралингвистичке аспекте језичких контаката и утицаја на разним нивоима. У лингвистичком смислу он треба да се фокусира не само на феномене који генеришу језички систем у контакту, већ и на контакте и утицаје у комуникативним ситуацијама, одн. у контекстима. Појмовно-терминолошким апаратом треба да буду обухваћене контактолошке јединице које се тичу предметног, концептуалног и семантичког нивоа. Од екстралингвистичких аспеката најважнији су они који се односе на формирање вредности, мотива, оријентација, ставова, стереотипа, предрасуда под утицајем језика даваоца, затим перцепцију контактолошких јединица у вези са пажњом, памћењем и усвајањем информација од стране говорника језика примаоца. Осим тога важни су емоционални садржај, комуникативни стилови, избор лексике и др.

42. (M33=1) „Лингвистика на интернету: о порталу 'Балканска русистика'“. *Савремене тенденције у настави језика и књижевности*, Зборник радова, Филолошки факултет, Београд, 2007: 606-613; *Балканска русистика*, Универзитет у Софији, 2006. Веб-верзија: <<http://ajdukovicj.narod.ru/Ajdukovic.BRprintout2808.pdf>>.

У првом делу реферата објашњавамо појмове *електронско учење* и *веб-презентације* без којих се не може разумети теоријски контекст развоја интернет портала „Балканска русистика“, заједничког волонтерског пројекта Катедре за руски језик Софијског универзитета и др Јована Ајдуковића из Београда. У другом делу реферата представљамо његов садржај и структуру. Портал је организован као прегледна база података која „промовише славистичко и русистичко образовање преко интернета и подстиче њене кориснике на интердисциплинарност“. Овај информационо-комуникациони систем „подстиче прикупљање и ширење информација, њихову презентацију, тумачење и саопштавање, као и пренос културног наслеђа“. „Портал је модуларне форме, релациона база података доприноси динамици система, док се ажурирање, подадминистрација и администрација организују по хијерархијској структури“. Динамичке модуле и форме представљају секције „Форум“ и „Албуми“.

43. (M23=4) „Структура и основное содержание монографии ‘Введение во фразеологическую контактологию. Теория адаптации контактофразем под влиянием русского языка’“. *Studia Russica XXIII*, Budapest, 2009: 147-155, <<http://ajdukovicj.narod.ru/SRAjdukovic.pdf>>.

Монография „Введение во фразеологическую контактологию. Теория адаптации контактофразем под влиянием русского языка“ состоит из введения, двенадцати глав, заключения, в котором кратко подводятся итоги исследования, затем библиографии по фразеоконтактологии и списка источников. „Корпус контактофразем под влиянием русского языка составлен на основе толковых и двуязычных фразеологических словарей, произведений художественной литературы, научных трудов“. „Во введение определяются объект, предмет, цели и задачи исследования, демонстрируется научная новизна и теоретическая значимость работы, определяются методы исследования и материал для анализа“ и др. В первой главе освещаются теоретические аспекты контактологического подхода к изучению фразеологии, обосновываются принципы контактологической идентификации контактофразем“. Во втором разделе исследуются основные понятия фразеологической контактологии. В третьей главе анализируется процесс трансфонемизации. Четвертая, пятая и шестая глава посвящены процессам трансморфемизации, трансморфологизации и трансдеривации. Лексический состав фразеологизмов является предметом седьмой главы. Процесс транссемантизации рассматривается в восьмой главе, а синтаксическая структура – в девятой главе. Структурный, стилистический и концептуальный аспекты представлены в десятой, одиннадцатой и двенадцатой главах.

44. (M23=4) „О контактолошком речнику контактофразема“. *Časopis Riječ*, 15/2, Hrvatsko filološko društvo, Rijeka, 2009: 19-28; Архива: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOpatija2008.pdf>>.

У овом раду наставили смо расправу о концепцији контактолошког речника контактофразема коју смо започели у неким нашим претходним истраживањима (София 2006, Москва 2007, Podgorica 2007, Budapest 2007). Овога пута сконцентрисали смо се на следећа питања: 1) да ли контактолошки речник контактофразема треба да буде активног или пасивног типа; 2) да ли контактолошки речник треба да региструје статичке или динамичке контактолошке вредности контактофразема и с тим у вези указујемо на предности компјутеризоване обраде контактолошких података; 3) и, најзад, на који начин се подаци из контактолошког речника контактофразема могу даље контактолошки моделирати и имају ли они некакав стратешки значај. Закључили смо да контактолошки речник адаптације контактофразема треба да буде у облику компјутерске базе података, да је речник активног типа са статичким вредностима контактофразема (статичком инфлуенцијом). Динамичке вредности контактофразема (динамичку инфлуенцију) треба одређивати на основу контекста или асоцијативне везе са руском културом. Електронска база даје бољи увид у динамичке вредности контактофразема. Контактлошки речник има стратешки значај јер указује на јачину, обим и квалитет страног језичког утицаја.

45. (M14=4) Пленарно предавање: „О понятии ‘трансконцеп-

туализация”⁴⁶. *Cognitive Modeling in Linguistics – 2008, Proceedings of the X-th International Conference*, Bechichi, Montenegro, September 06 – 13, 2008, Vol. 1, Kazan State University Press, 2008: 21-30. На веб-у: http://www.cml.msisa.ru/proc/CML/N15_2008/Becici_v_1-2008-var3-volume_1.doc, <http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicCML2008.pdf>.

В данной публикации мы указали на необходимость изучения адаптации фразеологических русизмов с точки зрения концептуализации контактологического процесса и обратили внимание на возможность разработки основных типов трансконцептуализации контактофразем. Новым в нашей контактологической теории и контактологической лексикографии является термин „контактоконцептема“. Контактоконцептема – это активированный и/или отображаемый лингвистический и экстралингвистически обусловленный элемент, представляющий фрагмент концептуальной системы доминирующего языка-источника в языке-адресате. Практический смысл этого термина заключается в том, что он обозначает концепт, являющийся следствием контактологического процесса „трансконцептуализации“. Трансконцептуализация – это процесс активации „латентных концептов“ и пополнение „лакунарных концептов“ в языке-адресате под влиянием языка-источника согласно определенным правилам. В настоящей работе мы выделили три типа трансконцептуализаций контактолексем и контактофразем. Тип трансконцептуализации определяем благодаря трехступенчатой формально-семантической эквивалентности русской модели и сербской реплики.

46. (M14=4) „Контактофраземе у македонском језику и њихова лексикографска обрада“. *XXXV научна лингвистичка конференција. Зборник со реферати*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (29–31 август 2008, Охрид), 2010: 15-23. Репринт се налази и у зборнику *Компаративистика* који је приређен у част академика Р. Нурғали (НАН Републике Казахстан), Астана, 2010: 69-81. <http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKontaktofrazeme.pdf>.

У овом раду на примеру македонске контактофраземе „човек во футрола“ представљамо радну верзију речничког чланка македонског контактолошког речника адаптације фразеолошких русизма. Речнички чланак се састоји из пет делова.

47. (M14=4) „Контактологические аспекты изучения произведений Л.Н. Толстого (к постановке проблемы)“. *Материалы конференции „Литературное наследие Л.Н. Толстого“*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Slav Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, İstanbul, 2008: 9-14.

В настоящем докладе мы рассмотрели в общих чертах два контактологических аспекта изучения произведений Л.Н. Толстого: теоретический и прикладной. Первый аспект выявляется при изучении вопроса статуса иноязычных мо-

делей в художественном тексте. В рамках данной темы нас интересовала проблема переключения кодов, которая в последнее время занимает все более важное место в славистике. На наш взгляд, универсальной единицей переключения кодов является разноразрядная речевая контактема. Для выделения контактемы в речи необходимо наличие соответствующей адаптированной контактемы в языке-адресате. Если речевая модель не имеет соответствующую языковую реплику, тогда мы говорим об иноязычном вкраплении или иносистемном речевом явлении. Второй аспект изучения произведений писателя связан с необходимостью лексикографического описания контактолексем и контактофразем. Основным материалом для нашего исследования послужили примеры из романа „Война и мир“, которые были отобраны методом сплошной выборки.

48. (M24=4) „About the First Volume of a Contactological Dictionary of Slavic Languages“. *Acta Linguistica*, Vol. 3, No. 3, Eurasia Academic Publishers, Sofia, 2009: 90-100. Репринт: *Slavic Eurasia Papers*. „Россия и русские глазами инославянских народов: язык, литература, культура“, 1. No.3, Slavic Research Center, Hokkaido University, 2010, 167-182, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicDictionary2010.pdf>> (допуњена верзија је објављена у контактолошком речнику), <http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/publicatn/slavic_eurasia_papers/no3/07_Ajdukovich.pdf>.

In this paper we will try to answer two questions which came up to me while I was working on the *Bulgarian Contactological Dictionary of Adaptation of Contact-Lexemes under the Russian Influence*. The first one refers to the problem of selecting material for the dictionary. The other is purely a matter of conceptual and terminological nature and is related to the first one: why do we use terminological phrase „contact-lexeme under dominant Russian influence“ instead of the traditional term „Russianism“? And why do we use the term „contact-lexeme“ instead of „loanword“? The content and structure of the dictionary will be presented in the third part of the paper.

49. (M14=4) „О бугарском контактолошком речнику адаптације контактолексема под руским утицајем“. *Българският език и литература в славянски и в неславянски контекст*, Международна конференция. Сегед, Унгарија, 28-29.5.2009 г. Ред. Farkas-Barathi, M. – Majoros, H., Szeged, JATE Press, 2011: 119-124 (ISBN 978-963-306-100-8); Проширена верзија рада је објављена као предговор у књизи *Контактолошки речник словенских језика: речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 1: А-В*. Београд, Фото Футура, 2010, 5-12.

У раду анализирамо садржај и структуру бугарског контактолошког речника адаптације контактолексема под руским утицајем.

50. (M14=4) „Контактолошки синоними под руским утицајем

у македонском контактолошком речнику“. XXXVI научна лингвистичка конференција. Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Зборник со реферати, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2010: 43-56, ISBN 978-9989-43-274-3. Архива: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOhrid2009.pdf>>.

У овом раду разматрамо природу контактолошких синонима под руским утицајем на материјалу „Македонског контактолошког речника“. Под *контактолошким синонимима* подразумевамо контактолексеме истог или блиског значења које поседују исте доминантне контактолошке вредности, припадају истој врсти речи као и модел, могу бити истог или различитог степена адаптације. У раду издвајамо двочлане, трочлане, четворочлане, петочлане, шесточлане, седмочлане и осмочлане контактолошке синонимске групе. „Контактолошки синоними су повезани асоцијативно мотивисаним везама са моделом, али и међусобно. Њихова веза са моделом се заснива на колективном памћењу као ризници менталног лексикона, личном билингвалном и полилингвалном искуству.“ Они су важан механизам за задржавање и ширење језичког утицаја, јер се њиховом употребом избегава замене једне контактолошке вредности другом. С друге стране, контактни лексички односи доводе до ограничавања језичког утицаја захваљујући неутрализацији контактолошке вредности (инфлуенције) контактолексема. Ако контактолексеме које су у синонимском односу имају различиту инфлуенцију, онда се ради о *контактним синонимима*. У раду анализирамо синонимске парове, чланове синонимског реда и низа и закључујемо да је инфлуенција важно дистинктивно обележје између контактолошких и контактних синонима. „Поред одржавања формалне идентичности или блискости са моделом, један од механизма за ширење руског језичког утицаја је смањење диспропорције у семантичком обиму руског модела и сваког члана синонимског низа.“ Ограничавање се постиже „формалном деструкцијом, додавањем диференцијалног стилског обележја члану синонимског низа“, употребом контактних синонима другачије инфлуенције.

51. (M14=4) „О межславјанском контактологическом атласе“. *Русский язык как фактор стабильности государства и нравственного здоровья нации*: труды и материалы второй Всероссийской научно-практической конференции. 30 сентября – 2 октября 2010 г.: в 2-х частях / РОПРЯЛ, ТюмГУ; Союз журналистов Тюменской области ; под ред. О.В. Трофимовой. Тюмень: Мандр и Ка, 2010. Часть 1, стр. 4-10, <<http://www.utmn.ru/docs/3242.pdf>>. Репринт: *Контактолошки речник словенских језика: речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем. Том 1*. Београд, Фото Футура, 2010, 399-405, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicTirana2010.pdf>>.

В данной статье мы выдвинули и обосновали идею картографирования контактологических единиц под влиянием русского языка в рамках проекта создания межславянского контактологического атласа (МКА). Кроме того, мы определили картографируемую территорию и языковой материал для анализа. По нашему мнению, предметом картографирования в МКА должны стать конкретные контактологические единицы, явления и процессы. Каждое явление должно иметь свою

изоглоссу. Пучки изоглосс могут образовывать широкие или узкие ареалы. В качестве примера мы привели некоторые яркие изоглоссы под влиянием русского языка в южнославянских языках. Основными зонами бытования контактом под влиянием русского языка являются восточная, центральная и юго-восточная части Балканского полуострова. „Из всех южнославянских языков болгарский язык в большей степени сохраняет фонетические, словообразовательные и лексические черты, отражающие разнообразное многовековое болгарско-русское языковое взаимодействие“.

52. (M14=4) „Транссемантизация русской контактолексемы *чевапчичи* в контактологическом словаре“. *Русский язык в современном мире: традиции и инновации в преподавании русского языка как иностранного и в переводе*. Материалы II международной научной конференции, Москва: Изд. Высшая школа перевода МГУ, 2011: 18-24 с. (ISBN 978-5-91366-271-2). Електронска верзија је доступна на адреси: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicGrcka2011.pdf>>.

У раду разматрамо транссемантизацију контактолексеме *чевапчичи* у „Контактолошком речнику словенских језика“ и представљамо начин обраде руских контактолексема под српским утицајем. У хијерархијској структури контактолексеме *чевапчичи* налази се категоријално-лексичка контактоархисема „пища“, а затим долазе родна контактосема (назив јела), диференцијална контактосема („круглые колбаски диаметром 2 и длиной 5 см“ и сл.) и потенцијална контактосема („приготовленная на жаровне“ и др.). У раду закључујемо да се елементи српске културе највише чувају у диференцијалној семи, те да се у семантичком пољу контактолексеме уочава стереотипна језичка слика света („блюдо имеет форму колбасок“ и др.), као и индивидуална говорникова социјална идентификација и интерпретација („популярные черногорские колбаски“). Већина значења српског модела и руске реплике не поклапају се. Неке потенцијалне семе постоје само у српском, али не и у руском. У раду смо утврдили постојање варијантних, деривационих и комбинаторних односа унутар фрејмске структуре. Руска контактолексема је мале фреквентности и слабе комбинаторике са придевима образованим од имена народа или географских имена. Речнички чланак садржи велики број података добијених анализом најразличитијих интернетских извора.

53. (M14=4) Пленарно предавање: „Шта је ново у српској и хрватској лингвистичкој контактологији у првој деценији XXI века?“ Први босанскохерцеговачки славистички конгрес: Зборник радова (Књига 1), Славистички комитет, Филозофски факултет у Сарајеву, 2012: 257-268. Електронска верзија рада се налази на адреси <<http://www.slavistickikomiteta.ba/Zbornik1-Web-F.pdf>> или на нашем сајту <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicSarajevo2011.pdf>>.

У овом прегледном раду дајемо кратак приказ неких резултата контактолошких истраживања која су публикована у Србији и Хрватској у првој деценији XXI века. У ужем смислу нас интересују радови у којима се разматрају питања адаптације, док смо по страни оставили радове који су изразито историјско-кул-

туролошког, етимолошког и нормативистичког карактера. И поред тога што је у овом периоду и даље доминантан структуралистички приступ, синхронијска и дијахронијска анализа контактолошких јединица, као и њихова формална дескрипција, у раду заступамо став да новину у српској и хрватској контактологији овога периода представљају (1) надограђен појмовно-терминолошки апарат, (2) употреба когнитивног приступа код објашњавања контактолошких процеса, (3) разноврсне класификације и примери добијени прикупљањем и анализом богате грађе, као и (4) објављени контактолошки речници адаптације.

54. (M14=4) „Контактолошки и контактни антоними“. XXXVIII лингвистичка научна конференција. Зборник со реферати. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (Охрид, 14-15 јули 2011), Скопје, 2012: 253-269; Електронска верзија на сајту Универзитета у Скопљу: <http://www.ukim.edu.mk/dokumenti_m/154_LINGVISTIKA%20final%20za%20pecat.pdf>, <http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOhrid2011.pdf>

Као прво, у овом раду показали смо да су *контактолошки антоними* важно лингвистичко средство задржавања доминантног страног језичког утицаја у лексичком систему језика примаоца и идентификације контактолексема. Као друго, уколико се жели проширити одређени страни утицај у функционално-стилистичке сврхе, онда се то може постићи диференцијацијом контактолошких од контактних антонима и већом употребом ових првих. Наш корпус је показао да су синонимски низови модела и реплике и контактолошки и контактни антонимски парови међусобно повезани полисемијом. Они образују контактолошки антонимско-синонимски блок (КАСБ) и контактолошки синонимско-антонимски блок (КААБ) на основу заједничких и диференцијалних семантичких обележја модела и реплике. КАСБ и КААБ обезбеђују услове за успостављање међујезичких, у нашем случају инословенских контаката, а самим тим и високу парадигматичност синонимског низа. То значи да је могуће ширење једне појаве модела на реплику у случају да барем једна од лексема у антонимском пару има свој модел и да инфлуенцију формира на супстанцијалном, семантичком и асоцијативном нивоу.

55. (M14=4) „Некоторые аспекты адаптации контактолексем под влиянием сербского языка в русском интернет-дискурсе“. „Русистика: язык, культура, перевод“, Сборник докладов юбилейной международной научной конференции (София, 23-25 ноября 2011 г.). София: Изток-Запад, 2012: 33-42. Рад је доступан на нашем сајту: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicSofija2011.pdf>>.

Када се контактолексеми проучавају у изолованој позицији, т.ј. у облику какве их срећемо у лексикографским делима, онда су оне резултат језичког контакта, имају статичку инфлуенцију и подлежу дескрипцији према правилима теорије адаптације. Међутим, ако контактолексеми не посматрамо изоловано, већ у контексту, онда их дефинишемо као реплике са варијабилном инфлуенцијом. Контактолексеми генеришу инфлуенцију или доминантни језички утицај у различитим маркираним контекстима. Контекст може да укључи или блокира одређени страни

језички утицај, да га појача или смањи. Под контекстом подразумевамо јединство контактолексема, контекстуалних маркера и екстралингвистичког окружења. У речницима руског језика није регистровано око 65% свих контактолексема под српским утицајем које смо забележили у нашем интернет корпусу. У раду анализирамо контактолексема у оквиру контекстуално-контактолошких блокова и кластера. Показали смо да важну улогу у ширењу инфлуенције имају контекстуални маркери као што су конкретизатори, идентификатори, локализатори, блокатори, и актуализатори. У оквиру контекстуално-контактолошког блока руске контактолексема чувају инфлуенцију. Више блокова образују кластер. До активације српске инфлуенције у оквиру контекстуално-контактолошког блока може доћи и у присуству идентификатора и конкретизатора неког другог утицаја. Парафразе које се користе у дефинисању значења руских контактолексема под српским утицајем кондезатори су руске инфлуенције. Поред тога, инфлуенција се може одредити на основу актуализације екстралингвистичких знања. У раду смо утврдили да морфолошка парадигма 50 руских контактолексема под српским утицајем у електронском дискурсу може бити потпуна (35,41%), делимична (52,08%) или непотпуна (12,50%).

56. (M52=2) „Трансграфематизација у контактолошким речницима“. *Славистика XVII*, Славистичко друштво Србије, Београд, 2013: 284-294, <<https://www.academia.edu/5151863/>>.

У овом раду за потребе израде „Контактолошког речника словенских језика“ анализирамо формални опис трансграфематизације контактолексема на материјалу већ постојећих контактолошких речника Р. Филиповића и Ј. Ајдуковића. Закључили смо да се речници ова два аутора највише међусобно разликују у погледу описа делимичне и слободне трансграфематизације, те у употреби индекса *д* и [*д*] којим се означава отворени или скривени утицај језика посредника. Новину у овом раду представља иновирана типологија трансграфематизације која садржи индексе за адаптацију великог и малог слова, као и употребу неких правописних знакова (Ag0, Ag1, Ag2). Увели смо три нова индекса за означавање степена трансграфематизације (TG0, TG1, TG2). Разликујемо 10 начина трансграфематизације јер аутономно анализирамо адаптацију алогографа, правописног знака (цртице, тачке код скраћеница) и празног места код раздвојеног писања. Индекс *д*, којим означавамо утицај језика посредника, стављамо „како уз основни облик прости контактолексема уколико је потврђена инфлуенција, тако и уз основни облик деривата“.

57. (M14=4) Пленарно предавање: „Онлајн лингвистички атласи и један предлог онлајн „Међусловенског контактолошког атласа“. Међународен симпозиум, *Електронските ресурси и филолошките студии*, Зборник на трудови од Прв међународен симпозиум на тема „Електронските ресурси и филолошките студии“, 12-13 септември 2013 година, Филолошки факултет во Скопје, 2013: 72-91. Проширена верзија: <<https://www.academia.edu/5158185/>>.

Полазећи од анализе неколико словенских и несловенских лингвистичких атласа који су тренутно доступни на Интернету ми смо у проширеној верзији рада

урадили радну концепцију онлајн „Међусловенског контактолошког атласа“ и то оног његовог сегмента који је посвећен трансграфематизацији, трансфонемизацији и трансакцентуацији контактолексема под руским утицајем у српском, хрватском, македонском, бугарском, словеначком, пољском, чешком и словачком језику. У раду смо анализирали најважније сегменте следећих онлајн лингвистичких атласа, односно њихове интернет странице: 1. интернет странице „Општесловенског лингвистичког атласа“ Института за руски језик Руске академије наука (ОЛА РАН); 2. интернет странице „Општесловенског лингвистичког атласа“ Научно-истраживачког центра Словеначке академије наука и уметности (SLA); 3. интернет странице „Светског атласа језичких структура“ Института за еволуциону антропологију „Макс Планк“ у Лајпцигу (WALS), 4) интернет странице „Чешког језичког атласа“ Института за чешки језик Чешке академије наука (ČJA), 5) интернет странице америчко-шведског пројекта „LL-MAP: Language and Location“ (LL-MAP) и 6) интернет странице „Унесковог интерактивног атласа угрожених језика“ (AWLD). Три су кључна питања на која смо у овом реферату одговорили: 1) који су елементи архитектуре веб-презентације лингвистичких атласа; 2) како изгледа геоинформациони систем и карта „Међусловенског контактолошког атласа“; 3) на којим принципима се формира и шта све садржи *Упитник* (анкета) за карте посвећене трансграфематизацији, трансфонемизацији и трансакцентуацији руског модела у јужнословенским језицима. Закључили смо да четири веб-презентације представљају базе података, док су две електронске библиотеке. Оне садрже 17 ентитета, 49 атрибута и 9 онтологија. Израдили смо *Упитник* (анкету) са 124 питања о трансграфематизацији, трансфонемизацији и трансакцентуацији контактолексема под руским утицајем, као и прву контактолошку карту у боји посвећену трансграфематизацији руског модела „бълина“ у јужнословенским језицима.

58. (M14=4) „Контактолексема под руским утицајем у македонском и српском издању „Руске речи“. *XL научна лингвистичка конференција. Зборник со реферати*. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Међународен семинар за македонски јазик, литература и култура (29-30 јуни 2013), Скопје, 2014, 16 стр. Електронска верзија: <<https://www.academia.edu/5157807/>>.

Анализом структуре новинског чланка електронског издања „Руске речи“ утврдили смо да се руски утицај манифестује у глобалној и локалној структури дискурса и да може бити јак, делимично јак и слаб. Такође смо утврдили да лексема и контактолексема могу имати различите дискурсне контактолошке улоге. Најчешће се ради о пет улога, односно о улогама актуализатора, блокатора, идентификатора, конкретизатора и локализатора. Између контактолексема у новинском дискурсу контактолошка веза може бити кохезивна и кохерентна, док се ширење руског утицаја постиже различитим макростратегијама (генерализација, редукција, парадигматизација) и микростратегијама (конфлуенција, конфигурација, парентеза, модификација и фиксација). У раду предлагемо да се у контактолошки речник унесу ознаке за дискурсне контактолошке улоге контактолексема, као и ознаке за микростратегије и макростратегије ширења утицаја, одн. *трансдискурсивизацију*.

59. (M52=2) „Типологија фрејмске трансдеривације у контактолошком речнику“, *Славистика XVIII*, 2014: 224-241. Проширена

електронска верзија: <<https://www.academia.edu/5752791/>>.

У овом раду анализирали смо творбено гнездо које садржи најмање једну контактолексему под руским утицајем. Грађу смо ексцерпирани из „Контактолошког речника адаптације русизама у осам словенских језика“ (Ајдуковић 2004б) и електронских извора. Закључили смо да се могу издвојити нулта, делимична и слободна фрејмска трансдеривација и да речнички чланак српског тома „Контактолошког речника словенских језика“ треба да садржи њен формализован опис. У оквиру делимичне и слободне фрејмске трансдеривације издвојили смо деветнаест подтипова. Наша когнитивно оријентисана типологија заснована је на присуству руске инфлуенције, степену адаптације деривационог процеса и исказаности одређених слотова или позиција у фрејму. Под *трансдеривацијом* у адаптацијском и структурном смислу подразумевамо „пресликавање и активацију елементарних или сложених контактолошких дериватолошких јединица које носе инфлуенцију модела“. Закључили смо да модел и реплика у контактолошком смислу чине један дериватолошки простор разнородног састава, да реплика пресликава формално-семантичку везу са моделом, да реплика није само цела контактолексема, већ и сваки појединачни творбени конституент, да модел може да буде нека сродна контактолексема у оквиру творбеног гнезда, типа, реда и парадигме. Показали смо да је трансдеривација аналитички и синтетички контактолошки процес, те да је за разумевање фрејмске трансдеривације и одређивање инфлуенције од значаја контактна ситуација и врста адаптације (примарна, секундарна, терцијарна). Закључили смо да се инфлуенција може одредити на основу минималне корелационе мреже које чине контакте на различитим језичким нивоима. Дискурсно и когнитивно-фрејмско моделовање творбеног гнезда у прави план ставља деривациону пропозицију и метод је за утврђивање дистрибуције инфлуенције унутар творбеног гнезда. Пропозицију могу чинити субјекат, предикат, актанти и атрибут.

III Прикази, саопштења и др. штампани у целини

60. (M53=1) „Нивои еквивалентности у превођењу, Зборник реферата и саопштења 16/3, Научни састанак слависта у Вукове дане, 10-14.9.1986., Београд, 1987”, *Преводилац*, Београд, 1988, 1: 33-36.

Приказ зборника реферата и саопштења са Научног састанка слависта у Вукове дане.

61. (M53=1) „Нови приручници за наставнике руског језика”. *Самоуправна школа*, Сремска Митровица, 1989, 2: 51-53.

Приказ пет приручника за наставнике руског језика.

62. (M51=3) „Међународни научни скуп: Допринос Блажа Конеског македонској култури”. *Зборник Матице српске за славистику* 54-55, Нови Сад, 1999: 301-303.

Приказ међународног научног скупа посвећеног животу и делу Блажа Конеског.

63. (M51=3) „IX конгресс МАПРЈАЛ-а: руски језик, књижевност и култура на граници векова”. *Зборник Матице српске за славистику* 56-57, Нови Сад, 1999: 221-224.

Извештај са конгреса МАПРЈАЛ-а у Братислави.

64. (M53=1) „Јован Ајдуковић, О пројекту Русизми у савременим јужнословенским и западнословенским језицима према квалификатору у лексикографским изворима“, *Лингвистичке актуелности*, Година 2001, Број 4, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=172>>.

У оквиру презентације пројекта „Русизми у савременим јужнословенским и западнословенским књижевним језицима према квалификатору у лексикографским изворима“ наводе се следећи подаци: име и презиме аутора пројекта, контакт, образовање, публикације, основна интересовања, опис пројекта у току.

65. (M53=1) „Социолингвистичка конференција у Софији“. *Лингвистичке актуелности* IV, Година 2001, Број 4, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=166>>.

Приказ социолингвистичке конференције у Софији.

66. (M53=1) „Балто-словенска конференција у Будимпешти“, *Лингвистичке актуелности* IV, Година 2001, Број 4, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=170>>.

Приказ балто-словенске конференције у Будимпешти.

67. (M53=1) „Најновији радови у хрватској контактологији“. *Лингвистичке актуелности* IV, Година 2001, Број 4, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=176>>.

У раду су синтетизовани резултати најновијих истраживања загребачких контактолога Рудолфа Филиповића, Антице Менац и Жељке Финк.

68. (M53=1) „Suvremena lingvistika, 47-48, ZLFF, Zagreb, 1999“ *Лингвистичке актуелности* VI, Година 2001, Број 6, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=248>>.

Приказ часописа *Сувремена лингвистика*.

69. (M53=1) „Речник српско-пољских међујезичких паронима“. *Лингвистичке актуелности* VI, Година 2001, Број 7, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=269>>.

Приказ Речника српско-пољских међујезичких паронима.

70. (M53=1) „Међународна конференција у Букурешту“. *Лингвистичке актуелности* VII-VIII, Година 2002, Број 8/9, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=290>>.

Приказ међународне конференције у Букурешту.

71. (M53=1) „Włodzimierz Pianka, Emil Tokarz. Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich. Tom 1, Śląsk, Katowice 2000“, *Лингвистичке актуелности* XI, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2003, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=382>>.

Приказ књиге Конфронтативна граматика словенских језика.

72. (M53=1) „Нови интернет сајт: www.russian.iztok.net“. *Лингвистичке актуелности*, Година 2003, Број 11, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=372>>.

Информација о новопокренутом интернет порталу *Балканска русистика*, првом такве врсте у славистичком свету комуникацијско-информационом систему из русистике.

73. (M53=1) „Antica Menac, Željka Fink-Arsovski, Radomir Venturin, Hrvatski frazeološki rječnik, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003, 414 s.“, *Лингвистичке актуелности*, Број 12/13, Година 2004, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=395>>.

Приказ Хрватског фразеолошког речника.

74. (M53=1) „Željka Fink Arsovski, Poredbena frazeologija. Pogled izvana i iznutra, Filozofski fakultet, Zagreb, 2002, 128 s.“. *Лингвистичке актуелности*, Број 12/13, Год. 2004, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=410>>.

Приказ књиге *Поредбена фразеологија. Поглед извана и изнутра*.

75. (M53=1) „Anke Levin-Steinmann, Thematisches phraseologisches Wörterbuch der russischen Sprache Beschreibung und Charakter-

isierung des Menschen Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, 1999“. *Лингвистичке актуелности*, Број 14, Год. 2004-2006, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=59>>.

Приказ књиге *Тематски фразеолошки речник руског језика*.

76. (M53=1) „Александар Милановић, Кратка историја српског књижевног језика, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 142. стр.“. *Лингвистичке актуелности*, Број 12/13, Година 2004, Институт за српски језик Српске академије наука и уметности, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=411>>.

Приказ књиге *Кратка историја српског књижевног језика*.

77. (M53=1) „А.К. Смольская, Славянские студии, Одесса, 2001“. *Лингвистичке актуелности*, Број 14, Година 2004-2006, Институт за српски језик Српске академије наука и уметности, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=63>>.

Приказ књиге А.К. Смолске „Словенске студије“.

78. (M53=1) „Тања Павловић, Живот и смрт у језику и култури. На руском и српском материјалу, Чигоја штампа, Београд, 2004: 213“. *Лингвистичке актуелности*, Број 14, Година 2004-2006, Институт за српски језик Српске академије наука и уметности, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=62>>.

Приказ књиге Тање Павловић „Живот и смрт у језику и култури“.

79. (M51=3) „Rudolf Filipović, Antica Menac, Engleski element u hrvatskome i ruskom jeziku, Školska knjiga, Zagreb, 2005, 77 stranica“. *Стил IV*, Београд, 2005: 412-415.

Приказ књиге Р. Филиповића и А. Менац.

80. (M51=3) „Stefan Michael Newerkla, Sprachkontakte Deutsch-Tschechisch-Slowakisch, Peter Lange, Frankfurt am Main, 2004, 783 str.“. *Стил IV*, Београд, 2005: 420-423.

Приказ књиге Штефана Михаела Неверкле „Немачко-чешко-словачки језички контакти“.

81. (M51=3) „Lelija Sočanac, Orsolya Žagar Szentesi, Dragica

Dragičević, Ljuba Dabo-Denegri, Antica Menac, Anja Nikolić-Hoyt, Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima. Prilagodba posuđenica, Nakladni Zavod Globus, Zagreb, 2005: 255“. *Стил V*, Београд, 2006: 398-402.

Приказ књиге „Хрватски језик у контакту са европским језицима“.

82. (M23=4) „Новые материалы по лингвистике на сайте 'Балканская русистика'“. *Болгарская русистика*, София, 2005/3-4: 112-116.

У раду се сумирају резултати најновијих лингвистичких истраживања који су објављени на страницама часописа „Балканска русистика“.

83. (M51=3) „Балканская русистика: веб портал Факултета словенских филологија Софијског универзитета“. *Стил V*, Београд, 2006: 402-405.

Образовно-научни портал „Балканска русистика“ организован је као прегледна база података која промовише славистичко образовање преко интернета и подстиче њене кориснике на интердисциплинарност. „Балканска русистика“ пружа широки круг информација о руском језику, књижевности и култури, славистици и општој лингвистици, и то посредством база линкова, софтвера, реферата и других едукативних садржаја. До данас је на страницама истоименог часописа у целини или парцијално објављено преко две хиљаде и двеста научних радова, као и више стотина информација о конференцијама, часописима, дисертацијама, образовним и научним установама, зборницима, монографијама, новим књигама, библиотекама и догађајима из славистичког живота. У 2005. години портал је посетило скоро пола милиона читалаца. „Балканска русистика“ интегрише балкански и европски образовни простор, заснована је на принципима мултикултуралности и мултијезичности. У оквиру портала налази се глобална база података о катедрама, факултетима и школама где се изучавају руски језик, књижевност и култура, као и база русиста у читавом свету.

IV Саопштења са научних скупова штампана у изводу

84. (M34=0,5) „Об определении понятия русизм в современной лингвистике: на материалы словарей сербского, македонского и болгарского языков“. IX Международный конгресс преподавателей русского языка и литературы, *Сборник тезисов*, Братислава, 1999:12.

У раду дефинишемо појам *русизам* у словенским језицима.

85. (M34=0,5) „О контактологическом словаре русизмов в

польском, словацком и чешском языках”. *Hungaro-Baltoslavica 2000* „Языки в Великом княжестве Литовском и странах современной Центральной и Восточной Европы: миграция слов, выражений и идей“, *Сборник тезисов*, Budapest, 2000: 37.

У раду анализирамо структуру контактолошког речника русизама у польском, словацком и чешком језику.

86. (M34=0,5) „О научном проекте „Русизмы в южнославянских и западнославянских литературных языках согласно квалификаторам в лексикографических источниках“. I Международный конгресс русистов-исследователей, „Русский язык: исторические судьбы и современность“, 13-16. марта 2001, *Сборник тезисов*, Москва, МГУ, Москва, 2001: 294. Прилог се налази на сајту конгреса: <<http://www.philol.msu.ru/~rlc2001/abstract/files/sociolingv.doc>>.

Рада је посвећен *теорији адаптације русизама*, дефиницији појмова *русизам* и *језик посредник* и структури контактолошког речника адаптације.

87. (M34=0,5) „О некоторых понятиях лексической контактологии“. II Международный конгресс русистов-исследователей „Русский язык: исторические судьбы и современность“, Москва, МГУ, 18-21 марта 2004, *Сборник докладов*, Москва, 2004: 445. Сајт конгреса: <<http://www.philol.msu.ru/~rlc2004/files/sec/18.doc>>.

У овом раду дефинишемо неке основне појмове лексичке контактологије: лингвистичка контактологија, лексичка контактологија, контактема, контактофо-нема, контактографема, контактема дистрибуције, контактема акцента, творбена контактема, морфолошка контактема, контактостилема, контактосинтаксема, лексички изам, контактолошка адаптација, лексичка контактема.

88. (M34=0,5) „О појму 'контактофразема',,. Komisija za slavensku frazeologiju Međunarodnog slavističkog komiteta, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Međunarodni znanstveni skup „Slavenska frazeologija i pragmatika“, Rab, 17-19. rujna 2006. *Sažeci referata*, Zagreb, FF Press, 2006: 5.

У овом раду по први пут дефинишемо контактофразему као основну контактолошку јединицу на фразеолошком нивоу. Контактофразема је контактолошки обележена фразема настала процесима активације и пресликавања (на пример рус. *хлеб насыщенный*, *идея фикс*, *альма матер*). Другим речима, контактофразема је фразеолошка комбинација контактолошки маркираних лексичких јединица језика при-маоца. Контактофразема може бити и фразема калк (на пример, хрв. и срп. фразема *d/j/evojka za sve* добијена према немачком обрасцу), јер иза ње стоји информација о пореклу.

89. (M34=0,5) „Лингвистичка контактологија у XXI веку: правци истраживања“. Међународни конгрес „Примењена лингвистика данас“, Друштво за примењену лингвистику Србије и Црне Горе. *Књига резимеа*, Београд, 2006: 1-2.

„У првом делу реферата дајемо тематску периодизацију контактолошких истраживања од друге половине XX века до данас. У радовима се све чешће среће когнитивни и прагматички приступ. У центру пажње је питање „Шта је све подложно језичком утицају и контактолошком моделирању?“, за разлику од традиционалног питања „Како долази до језичког контакта и како се он може моделирати?“. Иако данашња српска контактологија заостаје за светом у теоријском (због јаког традиционалног културолошког погледа на језичке контакте) и статусном погледу (у Хрватској, БиХ и Бугарској, на пример, језички контакти су предмет посебних универзитетских курсева), последњих година постигнут је значајан резултат у области контактолошке лексикографије, одн. у формалном лексикографском опису језичких контаката. Управо о перспективама наших истраживања у области контактолошке лексикографије говоримо у другом делу реферата“.

90. (M34=0,5) „О контактологическом словаре адаптации фразеологических русизмов“. III Международный конгресс русистов-исследователей „Русский язык: исторические судьбы и современность“, 20-23. марта 2007, *Сборник тезисов*, Москва, МГУ, 2007: 721, <<http://www.philol.msu.ru/~rlc2007/abstracts/?sectionid=24>>.

У раду представљамо садржај и структуру „Контактолошког речника адаптације фразеолошких русизма“. Први пут уводимо појам „контактолексема“.

91. (M34=0,5) „Frazeologija u kontaktu: teorija i primena“. Међународна конференција „Језици и културе у контакту“, Херцег Нови, 16.-18. септембра 2007. године, Институт за стране језике Универзитета Црне Горе – Подгорица, *Зборник теза*, 2007: 8. Тезе су доступне на адреси: <<http://ajdukovicj.narod.ru/Ajdukovic.BRprintout6569.pdf>>.

У првом делу анализирамо неколико радова о фразеолошким позајмљеницама. У другом делу дајемо теоријски оквир у коме је настао појам „контактофразема“. У трећем делу дефинишемо појам „контактофразема“, док у четвртном делу представљамо структуру контактолошког речника адаптације контактофразема.

92. (M34=0,5) „Контактологические единицы в переводе“. I Международная научно-практическая конференция „Русский язык и культура в зеркале перевода“, Факультет Высшая школа перевода МГУ им. М.В. Ломоносова, Университет Македонија (г. Салоники) и Факультет језика, литературе и културе стран Причерноморског басейна Фракийског универзитета имени Демокрита, *Сборник тезисов*, 14–18 мая 2008 г., Халкидики (г. Салоники), Грција, стр. 9.

В рамках данной темы нас прежде всего интересует корреляция между конкретной ситуацией контактирования в переводе и определенной языковой единицей. Контактемы выделяются не только на разных уровнях языковой системы (контактофонема, контактографема, контактопрозодема, контактоморфема, контактограммема, контактодериватема, контактосема, контактосинтаксема, контакто-лексема, контактофразема, контактемы синтаксических конструкций и др.), но и на концептуальном и дискурсивном уровнях. В настоящем докладе на материале переводов с русского языка на сербский обсуждаем вопрос о соотношении единиц перевода и контактологических единиц.

93. (M34=0,5) „About the Process of Transderivation in the Bulgarian Contactological Dictionary of Adaptation of Contact-Lexemes under Russian Influence“. *Proceedings of the XIth International Conference „Cognitive Modeling in Linguistics – 2009“*, Constantza, Romania, September 07 – 14, 2009, Kazan State University Press, p. 350.

In this paper we will present an analysis of transderivation process in the first volume of „Contactological Dictionary of Slavic Languages“. The first volume of the dictionary (about 1000 pages) is devoted to adaptation of Bulgarian contact-lexemes under the Russian influence. The dictionary will be published at the end of the year 2010 or 2011. To date, we have analyzed the adaptations of more than 8120 contact-lexemes. Transderivation is a general word formation principle according to which a contact-lexeme is adapted. The term was used for the first time in the 1997 in our book „Russianisms in Serbo-Croatian Dictionaries. Principles of Adaptation. Dictionary“ (Fotofutura Publishing House, Belgrade). In this study we use the concept of transderivation based on a modern contactological theory, which is published in our book „An Introduction to Lexical Contact: The Theory of the Adaptation of Russianisms in South and West Slavic Languages“ (Belgrade, 2004). We have identified three types of transderivations of Bulgarian contact-lexemes: zero-transderivation (in the dictionary it is marked with D0), first partial transderivation (D1/1), second partial transderivation (D1/2) and free transderivation (D2). Besides, we will also illustrate and discuss a variety of processes of transderivation: primary, secondary, primary-tertiary and secondary-tertiary adaptations. In the introduction, we will explain the terms „contacteme“ and „contact-lexeme“.

94. (M34=0,5) „О первых томах контактологического словаря славянских языков, посвященных влиянию русского языка“. IV Международный конгресс русского языка „Русский язык: исторические судьбы и современность“, *Труды и материалы*, Издательство Московского университета, Москва, 2010: 634.

У раду анализирамо први том Контактолошког речника словенских језика.

95. (M34=0,5) „Речевая коммуникация как предмет контактологической лексикографии“. Печский университет, кафедра славянской филологии, МАПРЯЛ, ВАПРЯЛ, Международная конференция

„Русский язык в культурной столице Европы-2010.“, Венгрия, Печ, 15-17 апреля 2010 г., Тезисы докладов, <<http://refdb.ru/look/2570256.html>> Овде наводимо текст из зборника у целини.

Одной из существенных проблем лингвистической контактологии является лексикографирование речевой коммуникации монолингвов, билингвов и полилингвов. В работах западных и российских контактологов лексикографическому описанию языковых контактов уделяется мало внимания. Необходимо отметить, что значительных успехов в данной области добились белградско-загребская контактологическая школа (она особенно интенсивно развивается с 1986 по 2004 гг.). Кроме того, следует учесть, что лексикографирование контактологических явлений – очень большая и трудоемкая работа, и, что изучение контактологических процессов в речевой коммуникации подразумевает создание метаязыка описания. В настоящем докладе мы рассмотрим основные методики, применяемые для разработки лексикографического описания контактологических единиц разных уровней речи (на материале русского и сербского языков). Наше описание основано на системе структурно-типологических соответствий контактирующих языков.

96. (M34=0,5) „Šta je novo u srpskoj i hrvatskoj lingvističkoj kontaktologiji u prvoj deceniji XXI veka?“. Prvi bosanskohercegovački slavistički kongres, *Knjiga sažetaka*, Filozofski fakultet u Sarajevu, 2011, 7. Електронска верзија налази се на сајту Славистичког комитета у ФБиХ, <<http://www.slavistickikomitet.ba/Knjigasazetaka.pdf>>.

У раду анализирамо допринос српских и хрватских лингвиста лингвистичкој контактологији у првој деценији XXI века.

97. (M34=0,5) „Вопросник Межславянского контактологического атласа №2: Трансфонемизация контактолексем под влиянием русского языка“. *Русский язык: исторические судьбы и современность*: V Международный конгресс исследователей русского языка (Москва, МГУ им. М.В. Ломоносова, филологический факультет, 18–21 марта 2014 г.): Труды и материалы. Москва: Изд-во Московского ун-та, 2014: 531, <http://www.philol.msu.ru/~rlc2014/docs/Trudy-i-materialy_RLC2014.pdf>, <https://www.academia.edu/5158599/_2>.

У Упитнику (анкети) бр. 2 „Међусловенског контактолошког атласа“ налазе се 68 питања која се односе на трансфонемизацију контактолексема у јужнословенским језицима под утицајем руског језика. Овај упитник представља програм истраживања на коме ће се заснивати рад на атласу у будућности.

98. (M34=0,5) „Транссемантизација у контактолошким реченицима“. *б. хрватски славистички конгрес*, Хрватско филолошко друштво и Филозофски факултет у Загребу, 2014.

У овом раду анализирамо процес транссемантизације контактолексема у

Филиповићевом речнику англицизама из 1990. године и у наша два контактолошка речника. У монографији из 1997. (Ајдуковић 1997) показали смо да русизми пролазе 16 семантичких промена, док се у речнику из 2004. године број транссемантизација попео на 28 (Ајдуковић 2004). Користећи упоредно-компоненцијални метод у издавању декомпозиата на материјалу речника Филиповић 1990, Ајдуковић 2004 и Ајдуковић 2013 повећали смо број типова транссемантизације на 55 подтипова. Нова типологија транссемантизације резултат је формалног описа периферних семантичких компоненти у значењу која до сада нису узимана у обзир, као и анализе различитих речничких дефиниција једне те исте контактолексеме.

V Хрестоматије

99. *Хрестоматија руских текстова за студенте правне струке*. Фото Футура, Београд, 2004, 152 стр. (ISBN 86-83691-09-8)

Хрестоматија руских текстова намењена је студентима правне струке. Она садржи текстове из различитих области права (људских права, међународног права, грађанског права, банкарског права, кривичног права итд.), као и текстове из руске књижевности и културе. Оригинални руски текстови углавном се дају у скраћеном и адаптираном облику. Подаци о аутору или извору налазе се на крају текста. Дијалози су дати према књизи „Игровые задания. Книга для учащегося, М.“. Стручни текстови прилагођени су студентима са средњошколским знањем руског језика. С обзиром да се руски језик на Правном и сродним факултетима полаже у току студија, претпостављамо да је студент већ ушао у правну терминологију. Текстови су различите дужине па се студентима који боље владају руским језиком на вежбањима може давати дужи текст, док је онима који руским слабије владају намењен краћи. Хрестоматија садржи материјал за једногодишњу наставу. Испод основног стручног текста налазе се тумачења одређених речи и израза. Затим следе текст за превод са српског на руски и дијалози који одражавају реалну комуникативну ситуацију у оквиру једне теме. Тако је, примера ради, тема „Тактики и стереотипы общения“ представљена са тринаест кратких дијалога. Свака лекција се завршава шаловитим текстом. Хрестоматија је снабдевена списком правних термина на руском језику. Он ће добро доћи студентима на часовима превођења са српског или у писању реферата на одређену правну тему.

VI Контакттолошке карте (публиковане у штампаном издању и на Интернету)

100. Карта „Међусловенског контактолошког атласа“ бр. 1: Трансграфематизација у јужнословенским језицима (руски утицај). Руски модел *Былина.*, „Електронски ресурси и филолошке студије“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопље, 12. септембар 2013, <<https://www.academia.edu/5158185/>>. Четири пробне карте „Међусловенског контактолошког атласа“ посвећене трансграфематизацији

и начинима формирања ортографије руског модела БЫЛИНА у јужнословенским језицима представљене су на сајту „Публичные лекции“: <<http://balkanrusistics.blogspot.com>>.

VII Остале публикации (дипломски рад и ситнији прилози)

101. *Лингвистичка терминологија у општим руско-српскохрватским речницима*. Филолошки факултет у Београду. Одбрањен дипломски рад у рукопису, Београд, 1991.

У раду се даје анализа лингвистичке терминологије у руско-српскохрватским речницима у редакцији Б. Станковића и Р. Пољанеца. У додатку је приложен речник руске лингвистичке терминологије.

102. „Конференција посвећена В.И. Даљу у Софији“. *Лингвистичке актуелности*, Година 2001, Број 5, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=201>>.

Информација о конференцији посвећеној В.И. Даљу у Софији.

103. „Међународни конгрес Русский язык: исторические судьбы и современность, МГУ, Москва 13-16 марта 2001“. *Лингвистичке актуелности*, Година 2001, Број 5, Институт за српски језик САНУ, Београд, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=202>>.

Информација о темама међународног русистичког конгреса у Москви.

104. „VIII међународна летња школа когнитивне лингвистике“. *Лингвистичке актуелности*, Година 2001, Број 6, Институт за српски језик САНУ, <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=231>>.

Информација о међународној летњој школи когнитивне лингвистике.

105. „Први број међународног часописа Стил“. *Књижевне новине*, бр. 1084-1087, 15. јун до 15. август 2003, Београд, с. 17.

Први број часописа „Стил“ на преко четрсто тридесет страница доноси двадесет и осам радова, пет приказа књига, белешку о књигама, белешку о сарадницима и упутство за будуће ауторе.

106. „Intervju sa mr Rafaelom Šejić sa Odseka za ruski jezik i književnost Univerziteta u Zadru“. Портал *Балканская русистика*, Со-

фијски универ., 2004, <<http://ajdukovicj.narod.ru/BRprintout269.pdf>>.

Разговор са мр Рафаелом Шејић, асистентом на предмету Лексикологија руског језика Филозофског факултета у Задру.

107. „Четрнаест питања др Жељки Финк, професору на Катедри за руски језик Филозофског факултета Универзитета у Загребу“, *Балканская русистика*, Универзитет у Софији, 2004. година. Архива: <<http://ajdukovicj.narod.ru/BRprintout505.pdf>>.

Разговор са продеканом за наставу и професором синтаксе руског језика Филозофског факултета у Загребу.

108. „Разговор са др Корнелијом Ичин, професором руске књижевности на Филолошком факултету у Београду“. Портал *Балканская русистика*, Универзитет у Софији, 2005. година. Архива: <<http://ajdukovicj.narod.ru/BRprintout1326.pdf>>.

Интервју са др Корнелијом Ичин.

109. Корнелија Ичин, Ајдуковић Јован, Јаковљевић Ана, „Формулар уз Јавни позив за пријаву пројеката у области основних истраживања за период 2006-2010. Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије“, *Сајт Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије*, 2005: 1-15.

Формулар Министарства науке уз Јавни позив за пријаву пројекта.

110. „О контактолошком речнику адаптације русизама у бугарском језику“. Научна конференција „Бугарски језик у XX веку“, Интернет портал *Пројекат Растко*, Београд, 2003. година, <<http://www.rastko.rs/rastko-bg/jezik/jajdukovic-kontakt.php>>.

Контактолошки речник адаптације русизама у бугарском језику састоји се из пет делова. Три дела говоре о бугарском русизму, два о руском моделу.

VIII Презентације у Power Point-у са научних конференција и предавања које су објављене на интернету

111. „О пројекте „Инославјанско-русские языковые контакты“. Презентација са предавања у Институту за славистику Универзитета у Бечу, 20. 4. 2005, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBec2005.ppt>>.

Презентација се састоји од 50 слајдова.

112. „Контактолошки речник и етимолошки речник: сличности и разлике“. Презентација са предавања које сам одржао 27. априла 2005. године у Институту за славистику Универзитета у Грацу, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicGrac2005.pps>>.

PowerPoint презентација има 74 слајда.

113. „О појму „kontaktofrazema“. Презентација са Међународне конференције „Словенска фразеологија и прагматика“, Филозофски факултет у Загребу и Комисија за фразеологију Међународног славистичког комитета, острво Раб, Хрватска, 17-19. септембра 2006. <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicRab2006.ppt>>.

Презентација има 27 слајдова.

114. „Лингвистичка контактологија у XXI веку. Правци истраживања“. Презентација са међународног конгреса „Примењена лингвистика данас“ у организацији Друштва за примењену лингвистику Србије и Црне Горе, Филолошки факултет, Београд, 28-30. 9. 2006, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKongres2006.ppt>>.

PowerPoint презентација има 30 слајдова.

115. „Руско-јужнословенски језички контакти у прошлости и данас“. Презентација са предавања у Институту за јужнословенску и западословенску славистику Универзитета у Варшави, 23. 10. 2006. <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicPredavanje1Varsava2006.ppt>>.

Презентација се састоји од 65 слајдова.

116. „Преглед контактолошких теорија“. Презентација са предавања у Институту за јужнословенску и западословенску славистику Варшавског универзитета, Варшава, 24. октобра 2006. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicPredavanje2Varsava2006.ppt>>.

Презентација се састоји од 65 слајдова.

117. „Лекција об интернет-портале „Балканская русистика“. Презентација са предавања у Институту за јужнословенску и западно-словенску славистику Варшавског универзитета, 26. октобра 2006 <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicPredavanjeVarsava2006.ppt>>.

Презентација се састоји од 75 слајдова.

118. „Лингвистика на интернету: о порталу „Балканска русистика“. Презентација са међународне научне конференције „Савремене тенденције у изучавању језика и књижевности“, Филолошки факултет у Београду, 7-8. априла 2006. године. Презентација се налази на адреси: <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBR2006.ppt>>.

Презентација има 35 слајдова.

119. „Балканская русистика” и электронное обучение”. Презентација са међународног симпозијума „50 година темишварске славистике. Међукултурни дијалог“, Темишварски западни универзитет, 2-4. 11. 2007, <<http://ajdukovicj.narod.ru/Ajdukovic2007.ppt>>.

PowerPoint презентација има 30 слајдова.

120. Frazеologija u kontaktu: teorija i primena“. Презентација са међународне научне конференције „Језици и културе у контакту“, Институт за стране језике Универзитета Црне Горе, Херцег Нови, 16-18. 9. 2007, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicHercegNovi2007.ppt>>.

Презентација има 35 слајдова.

121. „Контактофраземе у македонском језику и њихова лексикографска обрада“. Презентација са XXXV лингвистичке научне конференције Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ из Скопља, а у оквиру Међународног семинара за македонски језик, литературу и културу, Охрид, од 29. августа до 2. септембра 2008. године <<http://ajdukovicj.narod.ru/Ajdukovic2008.pps>>.

PowerPoint презентација има 34 слајда.

122. „О понятии „трансконцептуализација“. Презентација са пленарног предавања на међународној научној конференцији „Когнитивно моделирање у лингвистици – 2008“, Институт за лингвистику РАН и др., Бечићи, Црна Гора, 6-13. септембра 2008. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBecici2008.ppt>>.

PowerPoint презентација има 32 слајда.

123. „Контактологические единицы в переводе“. Презентација са међународне научно-практичне конференције „Руски језик у огле-

далу превода“ у организацији Више школе превођења (факултета) МГУ, 14-18. маја 2008. године, Porto Carras Sithonia Hotel, Грчка, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicGrcka2008.ppt>>.

Презентација се састоји од 20 слајдова.

124. „Трансдеривација в болгарском контактологическом словаре адаптации контактолексем под влиянием русского языка“. Презентација са XI међународне научне конференције „Когнитивно моделирање у лингвистици – 2009“, Институт за лингвистику РАН и др. организатори, Constantza, Romania, 7–14. септембра 2009. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKonstanca2009.ppt>>.

Презентација се састоји од 24 слајда.

125. „О бугарском контактолошком речнику адаптације контактолексема под руским утицајем“. Презентација са међународне научне конференције „Бугарски језик и књижевност у словенском и несловенском контексту“, Универзитет у Сегедину, 28-29. 5. 2009, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicSegedin2009.ppt>>.

Презентација у Power Point-у има 22 слајда.

126. „Постоје ли контактеме на дискурсном нивоу?“. Презентација са 14. међународног скупа слависта у организацији Хрватског филолошког друштва и Филозофског факултета у Ријеци, Опатија, 22-25. 6. 2009, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOpatija2009.ppt>>.

Презентација у Power Point-у се састоји од 17 слајдова. „На једној од прошлогодишњих конференција говорио сам о контактолошким јединицама на различитим језичким нивоима и након прочитаног реферата било ми је постављено питање у вези са контактемама на дискурсном нивоу, односно да ли се и на нивоу максималних језичких јединица могу идентификовати контактеме. Одговор је тада био „да“, а сада користим прилику да детаљније елаборирам мој став. У овом реферату уводимо још један појам у појмовно-терминолошки систем лингвистичке контактологије. Ради се о појму „дискурсна контактема“ коју дефинишемо као општу контактолошку јединицу на дискурсном нивоу. За анализу смо узели усмени дискурс засићен контактемама под руским утицајем. Рад је прилог контактолошкој дисциплини коју зовемо „дискурсна контактологија“. Дискурсна контактологија проучава структуру дискурса засићеног страним утицајем, односно изучава најразличитија језичка средства дискурса језика у контакту, као и перцепцију дискурса од стране адресата“.

127. „Контактолошки синоними под руским утицајем у македонском контактолошком речнику“. Презентација са XXXVI лин-

гвистичке научне конференције Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ из Скопља, а у оквиру Међународног семинара за македонски језик, књижевност и културу, Охрид, 24. до 25. августа 2009 год., <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOhrid2009.ppt>>.

Презентација у Power Point-у има 13 слајдова.

128. „Контактологический словарь славянских языков: словарь адаптации болгарских контактолексем под влиянием русского языка. Том 1“. Презентација припремљена за семинар из лексичке и граматичке статистике и семинар из когнитивних наука Института за лингвистику РАН и др., 11. септембра 2010, хотел Astarea, Дубровник, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicDubrovnik2010.ppt>>.

Презентација се састоји од 13 слајдова.

129. „О первых томах контактологического словаря славянских языков, посвященных влиянию русского языка“. Презентација са међународног конгреса истраживача руског језика „Руски језик: историјске судбине и садашњост“, 20-23. марта 2010. године, Филолошки факултет Московског државног универзитета „М.В. Ломоносова“, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicMoskva2010.ppt>>.

Презентација у Power Point-у има 11 слајдова.

130. „Транссемантизация русской контактолексеми „чевапчи“ в контактологическом словаре“. Презентација са међународне научно-практичне конференције „Руски језик у огледалу превода“ у организацији Више школе преводјења (факултета) Московског државног универзитета, Грчка, Халкидики, 25. априла 2011. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicGrcka2011.ppt>>.

Презентација се састоји од 20 слајдова.

131. „Контактолошки и контактни антоними“, Презентација са XXXVIII лингвистичке научне конференције Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ из Скопља, а у оквиру Међународног семинара за македонски језик, књижевност и културу, Охрид, 14-15. јула 2011, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOhrid2011.ppt>>.

Презентација се састоји од 14 слајдова.

132. „Некоторые аспекты адаптации контактолексем под вли-

янием сербского языка в русском интернет-дискурсе“. Презентација са међународне научне конференције „Русистика: језик, култура, превод“, Софијски универзитет, 23-25. новембра 2011. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicSofija2011.ppt>>.

Презентација се састоји од 24 слајда.

133. „Контактолексеме под руским утицајем у македонском и српском издању „Руске речи“. Презентација са XI лингвистичке научне конференције Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ из Скопља, а у оквиру Међународног семинара за македонски језик, књижевност и културу, Конгресни центар, Охрид, 29. и 30. јуна 2013. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicOhrid2013.pptx>>.

Презентација у Power Point-у има 18 слајдова.

134. „Онлајн лингвистички атласи и један предлог онлајн међусловенског контактолошког атласа“. Презентација са међународног научног симпозијума „Електронски ресурси и филолошке студије“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопље, 12-13. септембра 2013, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicSkoplje2013.pptx>>.

Презентација у Power Point-у има 33 слајда.

135. „Типологија фрејмске трансдеривације у контактолошком речнику“. Презентација са Скупа слависта Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 10. јануар 2014. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicBeograd2014.ppt>>.

Презентација у Power Point-у има 32 слајда.

136. „Транссемантизација у контактолошким речницима“. Презентација је припремљена за 6. хрватски славистички конгрес у Винковцима (званични програм), Винковци, 12. 9. 2014. године, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicVinkovci2014.pptx>>.

Презентација у Power Point-у има 110 слајдова.

IX Наставни материјали на интернету

137. Видео-презентација: „Контактолошки фразеолошки речник. Речник адаптације српских контактофразема под руским утица-

јем“. Материјал је постављен на каналу *YouTube*, на блогу *Публичные лекции* и на форуму Филолошког факултета у Београду 20. 5. 2013, <<https://www.youtube.com/watch?v=Js6vBGov3fA>>.

138. Видео-презентација: „Видео-извештај о раду на пројекту „Публичные лекции / Public Lectures“ у периоду од 30. августа 2013. до 17. новембра 2013. године“, Београд, 18. 11. 2013, [49.35 мин.], <<http://www.youtube.com/watch?v=8KKIFiAx4KA>>.

У овом видео-извештају приказан је садржај блога „Публичные лекции“ у периоду од 30. 8. 2013. до 17. 11. 2013. године.

139. „Општа структура речничког чланка (компаративни преглед)“, PDF <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicStruktura.pdf>>.

У овој презентацији на примеру речи „богатир“ поредимо речничке чланке у Речнику САНУ, Контактолошком речнику словенских језика и Речнику хрватског језика Хрватског језичког портала.

140. „Општа структура контактолошког речничког чланка“, PDF, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicStrukturaKR.pdf>>.

У овој презентацији показујемо изглед 5 речничких чланака контактолошких речника адаптације и идентификације.

141. „Контактолошки фразеолошки речник. Речник адаптације српских контактофразема под руским утицајем“. Београд, 18. 5. 2013, <<http://ajdukovicj.narod.ru/AjdukovicKFR2013.pptx>>.

Ова презентација урађена је за потребе рада представљеног у облику постера на заседању Комисије за лексикологију и лексикографију Међународног славистичког комитета које је одржано 23. августа 2013. год за време XV међународног конгреса слависта у Минску. Презентација има 39 слајдова.

Цитираност и навођење у публикацијама других научника (према делимичном увиду)

1. П. Пипер, *Библиографија југословенске лингвистичке русистике* (1976-1985), Матица српска, Нови Сад, 1990.

2. П. Пипер, „Српска лингвистичка славистика деведесетих година XX века“, *Зборник Матице српске за славистику* 54-55, Нови Сад, 1998.

3. К. Кончаревић, „Језик и православна култура: правци ис-

траживања“, *Зборник Матице српске за славистику* 54-55, Нови Сад, 1998: 149-168.

4. П. Пипер, „Уз нове дефиниције русизама“, *Зборник Матице српске за славистику* 56-57, Нови Сад, 1999: 129-132.

5. К. Кончаревић, „Руска лексика из религијско-црквене сфере и њена лексикографска обрада: конфронтациони лингвокултуролошки приступ“. Творбена и лексичка семантика у српском и другим словенским језицима. *Радови са IV лингвистичког скупа „Бошковићеви дани“*, ЦАНУ, Подгорица, 1999: 205-218. Видети и у *Језик и православна духовност*, Крагујевац, 2006: 185-193.

6. Б. Терзић, „Актуелна проучавања русизама и славенизама у савременом српском књижевном језику“, *Слов'янський збірник*, Одеса, 2000: 76-80.

7. П. Пипер, *Биобиблиографија*, Београд, 2000.

8. К. Кончаревић, „Српски језик кроз призму православне духовности, традиције и културе“. *Две хиљаде година хришћанства – духовност, култура и историја*. Зборник радова. Деспотовац, 2000: 39-53.

9. J. Sokołowski, *Słowiańskie derywaty imienne z przyimkiem negacji w podstawie słowotwórczej*. Wrocław: Wydawn. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2000.

10. П. Филкова, „Русизми и церковнославјанизми в лексике болгарског литературног језика“. *Состояние и перспективи сопоставительных исследований русского и других языков*, Белград, 2000: 54-60.

11. B. Tošović, *Korelaciona sintaksa. Projekcional*. Graz, 2001.

12. К. Кончаревић, *Две хиљаде година хришћанства – духовност, култура и историја*. Зборник радова. Дани српског духовног преображења, Деспотовац, 2001: 35-39.

13. M. Moser, „Prüfsteine des austroslawismus: das „Allgemeine reichs-gesetz-und regie-rungsblatt für das kaiserthum Oesterreich“ und die „Juridisch-politische terminologie für die slawischen sprachen Oesterreichs“, *Litteraria Humanitas* XI, Brno, 2002.

14. Р. Бугарски, *Лица језика*, Београд, 2002. (селективне библиографије из социолингвистике на крају књиге)

15. Р. Бугарски, *Нова лица језика*, Београд, 2002. (селективне библиографије из социолингвистике на крају књиге)

16. А.П. Нестеров. *Проблема значения лексических заимствований и их прототипов: На материале итальянских заимствований XV в. во французском языке*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Челябинск, 2002. <<http://www.dissercat.com/content/problema-znacheniya-leksicheskikh->

[zaimstvovanii-i-ikh-prototipov-na-materiale-italyanskikh-z>](#).

17. П. Пипер, *Српски између великих и малих језика*, Београдска књига, 2003.

18. Б. Терзић, „Нормативистички аспект русизама у српском језику“. Зборник радова са научног скупа „5. Лингвистички скуп Бошковићеви дани“, књ. 61, Подгорица, 2003: 291-297.

19. М. Косанович, „Сербские исследования заимствованной лексики в славянских языках“, *Славистика VII*, 2003: 45-51.

20. Е.А. Иванова, *Русская лексика как источник пополнения французского словаря и дискурса XV-XX вв. (системно-функциональный аспект)*, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Барнаул, 2003, <<http://www.dissercat.com/content/russkaya-leksika-kak-istochnik-popolneniya-frantsuzskogo-slovary-a-i-diskursa-xv-xx-vv-sistem>>.

21. А. Милановић, „Терминолошки проблеми у области историје српског књижевног језика“, *Научни састанак слависта у Вукове дане 32/3*, Београд, 2003: 295-304.

22. А. Милановић, „Нека савремена терминолошка решења у историји српског књижевног језика“, *Српски језик – студије српске и словенске* 8, Београд, 2003.

23. М.С. Хмелевский, *Формирование разряда наречий-интенсификаторов в славянских языках*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Санкт-Петербург, 2003, <<http://www.dissercat.com/content/formirovanie-razryada-narechii-intensifikatorov-v-slavyanskikh-yazykakh>>.

24. Ј. Матијашевић, „Творбене новине у руском и српском језику с почетка 20. и почетка 21. века (социолингвистички аспект)“, *Славистика*, VIII, Београд, 2004: 103-113.

25. М. Moser, „Wechselbeziehungen zwischen slavischen sprachen (bis zum Ende des 19. Jahrhunderts)“, *Die Welt der Slaven XLIX*, 2004, 161-182.

26. S. Mičić, *Nazivi bolesti i poremećaja u engleskom i srpskom jeziku*. Beograd: Beogradska knjiga, 2004, 453 str.

27. К. Кончаревић, Р. Трнавац, *Библиографија југословенске лингвистичке русистике (1986-1990)*, Матица српска, Н. Сад, 2004.

28. А. Menac, „Hrvatski rusizmi s imenskom sastavnicom“. *Folia Onomastica Croatica*, 12-13 (2003-2004), Zagreb, 355-360.

29. Н.В. Сиака, *Формирование английского языка межкультурного общения в Африке: На материале культуры Ганы* Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Санкт-Петербург, 2004, <<http://www.dissercat.com/content/formirovanie-angliiskogo-yazyka-mezhkulturnogo-obshcheniya>>

[v-afrike-na-materiale-kultury-gan>](#).

30. L. Sočanac, O. Žagar-Szentesi, D. Dragičević, Lj. Dabo-Dene-gri, A. Menac, A. Nikolić-Hoyt, *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezi-cima. Prilagodba posuđenica*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2005.

31. В.Б. Попова, „Наречия времени в семантике и прагматике текста чешского и русского языков“. *Вестник южно-уральского го-сударственного университета*. Выпуск № 11 (51), 2005.

32. Б. Терзић, „Осврт на русизме у савременом српском књи-жевном језику“. У књизи: *Српски језик у нормативном огледалу*, Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Гачевић, Београдска књига, 2006: 423-434

33. П. Пипер, „Српски језик на почетку века“, У књизи: *Срп-ски језик у нормативном огледалу*, Б. Брборић, Ј. Вуксановић, Р. Га-чевић, Београдска књига, Београд, 2006: 281-293.

34. С. Ристић, *Раслојеност лексике српског језика и лексичка норма*, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2006.

35. К. Кончаревић, *Језик и православна духовност: студије из лингвистике и теологије језика*, Каленић, Крагујевац. 2006.

36. К. Кончаревић, „Идеографски базни списак руске култур-но маркиране лексике из религијско-црквене сфере“. *Језик и право-славна духовност*, Крагујевац, 2006: 119-136.

37. М. Ološtiak, „Deklinacia anglických antroponým v slovenčine“. *Acta facultatis philosophicae universitatis Prešovensis* 20, Prešov, 2006, <http://isvjams.weebly.com/uploads/3/2/8/3/3283426/sokolova-ivanova_morfosyntakticky-vyskum-slovinciny_2006.pdf>.

38. М. Ološtiak, *Jazykovoštruktúrny a komunikačno-pragmatický status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine)*. Auto-referát dizertačnej práce. Dizertačná práca bola vypracovaná v internej forme doktorandského štúdia na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Prešov 2006, в. <<http://olostiak.webz.cz/>>.

39. К. Кончаревич, „Русское старообрядчество: наследие в слове“, Международный симпозиум „*Инновации в исследованиях русского языка, литературы и культуры*“, Пловдив, 1-3 ноября 2006 года, <<http://cyberleninka.ru/article/n/russkoe-starooobryadchestvo-nasledi-e-v-slove>>.

40. К. Кончаревић, „Руско старообредништво кроз призму лингвокултурологије: оглед функционалне анализе“. *Црквене студи-је*, г.3, бр. 3, 143-172.

41. Б. Вићентић, П. Пипер, *Библиографија српске лингвистич-ке русистике* (1991-2000), Матица српска, Нови Сад, 2006.

42. А.И. Глазырина, *Английские контактные элементы в рус-ском компьютерном подъязыке*, Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Екатеринбург, 2006. 330 с.

43. С. Фетваджиева, К. Алексова, „Съпоставително изследване на езиковите атитюди на Балканите (пилотно проучване)“ *Балканистичен форум*, 1+2+3/2006: 224-243, Благоевград.

44. M. Radčenko, „Semantička adaptacija ruskih posuđenica u hrvatskom jeziku od 1945. do 2000. godine“, *Croatica et Slavica Iadertina*, Zadar, 2006: 145-160.

45. С.В. Свинцова, *Специфика структурно-семантической адаптации заимствований и их функционирование в условиях опосредованных и непосредственных языковых контактов: на материале англо-американизмов в испанском языке Испании и США*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филол. наук, Саратов, 2006, <http://www.dissercat.com/content/spetsifika-strukturno-semanticheskoi-adaptatsii-zaimstvovani-i-ikh-funktsionirovanie-v-uslo>>.

46. Л.Ф. Карелина, *Специфика языковой деятельности украинской диаспоры в полиэтническом окружении в аспекте социолингвистической контактологии: на материале Тюменской области*, Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Тюмень, 2006.

47. Т.А. Суходоева, *Языковые контакты в условиях активного доминирования мажоритарного языка над миноритарным: На примере взаимодействия луизианского варианта французского языка с английским языком*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Ульяновск, 2006.

48. Д. Шипка, *Основи лексикологије и сродних дисциплина*. Друго, измењено и допуњено издање. Матица српска, Нови Сад, 2006.

49. Н.Н. Миляева, *Ономасиологические аспекты словообразования сложных и производных прилагательных и наречий концепта „менеджмент“: на материале современного немецкого языка*. Диссертация на соискание ученой степени канд. филол. наук, Москва, 2007, <<http://www.dissercat.com/content/onomasiologicheskie-aspekty-slovoobrazovaniya-slozhnykh-i-proizvodnykh-prilagatelnykh-i-nare>>.

50. Н. Ајџановић, „Контрастивно проучавање руског и српског језика“, *Славистика* XI, 2007: 256.

51. Н.В. Лабунец, *Русская географическая терминология в ситуации языкового контакта*, Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук, Екатеринбург, 2007, <<http://www.dissercat.com/content/russkaya-geograficheskaya-terminologiya-v-situatsii-yazykovogo-kontakta>>.

52. „Russianism“, <<http://en.wikipedia.org/wiki/Russianism>>.

53. Библиографија у часопису *Јужнословенски филолог*, САНУ, Београд

54. Селективна библиографија у међународном годишњаку *Sociolinguistica*, Max Niemeyer Verlag, Tübingen
55. К. Кончаревић, „Лингводидактичка примена модела лингвокултуролошког поља“, *Савремене тенденције у настави језика и књижевности*, Филолошки факултет, Београд, 2007: 9-17.
56. К. Кончаревић, „О једном лингвокултуролошком моделу дескрипције и дидактичке презентације лексике: модел лингвокултуролошког поља у настави лексике српског језика као страног“. *Научни састанак слависта у Букове дане*, 36/1, 2007: 439-447.
57. В. Sikimić, „Savremene tendencije u nastavi jezika i književnosti“, Zbornik radova, priredila Julijana Vučo. Filološki fakultet, Beograd 2007, 647 str.“, *Lingvističke aktuelnosti*, Institut za srpski jezik SANU, Beograd, 2007. <<http://www.asusilc.net/aktuelnosti/?p=434>>.
58. Е. Siatkowska, „Niemieckie zapożyczenia w połabskim i rosyjskim (chronologia, semantyka, adaptacja, wpływ na rozwój języka)“, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, Warszawa, 42/2007, 191-210.
59. В. Štebih, „Hibridne složenice u kajkavskome književnom jeziku“, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 33, Zagreb, 2007: 391-411.
60. Н. В. Лабунец, *Русская географическая терминология в ситуации языкового контакта*, Издательство Тюменского государственного университета, 2007. 180 с.
61. J. Besters-Dilger, „Sprachenpolitik und Sprachensituation seit der Perestrojka“, *Seminar*, Sommersemester 2007, Universität Freiburg i. Br., Auswahlbibliographie, <http://homepage.univie.ac.at/juliane.besters-dilger/Bibliographie_Sprachenpolitik_und_-situation.doc>.
62. М. Николич, „Русский язык как посредник переноса туркменских слов в сербский язык“, *Научный Вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета*, Вып. № 1 (8), 2007: 139-145, <<http://www.vgasu.vrn.ru/userfiles/others/01-2007.pdf>>.
63. L. Svobodová, *Přejatá slova v oblasti odívání a kosmetické péče na stránkách chorvatské a české mutace časopisu „Cosmopolitan“*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Magisterská diplomová práce, Praha, 2007, <http://is.muni.cz/th/45225/ff_m/DIPLOMKA-CD.txt>.
64. S. M. Newerkla, „Postavenie češtiny pri sprostredkovaní germanizmov do slovenčiny (a poľštiny)“, *Slovenská reč*, Bratislava, 2007, roč. 72, č. 1.
65. М. Ološtiak, L. Gianitsová-Ološtiaková, *Deklinácia prevzatých substantív v slovenčine*, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov 2007, 152 s.
66. М. Ološtiak, *Jazykovoštruktúrny a komunikačno-pragmatický*

status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine), Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov 2007, 226 s.

67. Я. Битківська, „Тенденції трансферу лексичного значення англійських запозичень у сучасній українській мові“. *Наукові записки*. Випуск 73. Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. Ч. 1.

68. N. V. Siaka, „Chuvash Loans in Inner Translation“, *Argumentum*, 4 (2008), 52-58, Kossuth Egyetemi Kiadó (Debrecen).

69. M. Turk, Maja Opašić, „Linguistic Borrowing and Purism in the Croatian Language“. *Contemporary linguistics*, Zagreb, Vol.65 No.1 July 2008, 73-88.

70. К. Кончаревич, „Русское старообрядчество: наследие в слове“, *Вестник ВолГУ*. Серия 2. 2008 (1), 22-26.

71. В.В. Чарский, *Южнорусинский язык в свете языковых контактов (лингвогенетический аспект)*, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, МГУ, 2008, <<http://www.dissercat.com/content/yuzhnorussinskii-yazyk-v-svete-yazykovykh-kontaktov-lingvogeneticheskii-aspekt>>.

72. З.Е. Фомина, „Вступительное слово главного редактора серии „Современные лингвистические и методико-дидактические исследования“, *Научный Вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета*, Вып. № 1 (9), 2008: 9-10, <www.vgasu.vrn.ru/userfiles/others/file/vestnik2008_9_1.pdf>.

73. Ж. Бошняковић, „Карактеристике македонско-српског билингвизма“, *Јужнословенски филолог*, LXIV (2008), Београд, 21-33.

74. В. Štebih, „Morfološka adaptacija posuđenica“, *Suvremena lingvistika*, Zagreb, 2008, 243-259.

75. Я. В. Битківська, *Тенденції засвоєння та розвиток семантики англзмів у сучасній українській мові*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. філол. наук, Івано-Франківськ, 2008, 20 стр.

76. К. Кончаревич, „Уз питање о предмету конфронтационих лингвокултуролошких испитивања“, *Стил*, Београд, 2008, 151-159.

77. В.В. Білоусова, „Семантичні зміни англо-американських запозичень із формантом -ing у різносистемних мовах“. *Гуманітарний вісник*, Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, 2008, № 12, Т.2, 3-6.

78. З.И. Комарова, А.И. Глазырина, „Типология английских контактных элементов в русском компьютерном подязыке“. *Структурная и прикладная лингвистика*, № 7, Санкт-Петербург, 2008.

79. M. Giger, „Partizipien als Exportschlager. Zum Einfluss des Russischen auf andere slavische Sprachen im 19. Jahrhundert“. In: Kosta,

P; Weiss, D. *Slavistische Linguistik 2006/2007*. Referate des 32. und 33. Konstanzer Slavistischen Arbeitstreffens. München, 2008, 125-152.

80. М. Павловић-Шајтинац, *Русизми у извештајима новинских извештача*. Магистарски рад, Филолошки факултет, Београд, 2009, 173.

81. Расправа о русизмима на украјинском форуму *Притвор* > *Грамотность и личное дело каждого*: Автор: Melody Jan 22 2009: „Про русизми вам odpowiedzi <...> это как раз пункт 1 из того, что я приводила”, <<http://pritvor.kiev.ua/forum/index.php?act=Print&client=printer&f=5&t=3061>>.

82. Р. Драгићевић, Литература за предмет „Лексика савременог српског језика“ на докторским студијама на Филолошком факултету у Београду (спецификација предмета за *Књигу предмета*, други семестар, 2009), <<http://www.fil.bg.ac.rs/postdipl/silabus-02.rar>>.

83. Расправа о русизмима на форуму *Историја Балкана*: Аутор: zrcadlo, 29.6.2009: „Evo, ovaj momak (rođen 1968) je stvarno tatamata u oblasti i bez sumnje bi imao kapaciteta da dovrši osjetljiv ali kapitalan posao koji je citirani Bošković započeo 1935“, <<http://istorijabalkana.yuku.com/>>.

84. Расправа о језичким контактима на форуму B92 „Jezik i lingvistika > Akcentovanje - nova moda”: Аутор: DJ_Vasa, 21.8.2009: Predlažem da krenemo od jezika u kontaktu i jezičkih promena. Pošto si naveo dosta literature, pretpostavljam da su ti poznata imena kao što su Vajnrjajh, Haugen, Filipović ili Ajduković, pa da preporučim nekoliko dela”. <<http://forum.b92.net/lofiversion/index.php?t44390-200.html>>.

85. Л. В. Герман, „Maori English як соціально-етнічний діалект англійської мови Нової Зеландії”. *Мова і культура*, Випуск 11, Том XI (123) Київ, 2009.

86. С. Мићић, *Студије о језику медицине у енглеском и српском*, Београдска књига, Београд, 2009.

87. М.Ю. Беляева, „Аксиология кросскултурних контактів в сучасній ономастиці“. *Модернізація на гуманітарному образванні в умовах на Болонський процес в країнах від ЄС до Росії*, Велико Търново, 2009.

88. В. Панайотов, „Лексикалните неологизми в българския и словашкия език со оглед на евроинтеграцията“, *Influence of European integration on Slavic languages. Trends in translation and multilingual communication*, 2 December 2009, Bratislava, (линк није у функцији) <http://ec.europa.eu/slovensko/documents/archive/konferencia_02122009/doc_panajotov.ppt>.

89. М. Вучковић, „Савремена дијалектолошка истраживања у српској лингвистици и проблематика језика у контакту“. *Јужнословенски филолог*, 2009 (65).

90. И. Зарянов, *Опыт составления учебного глоссария для компьютерной обучающей программы (на примере темы „Организм“)*, Дипломная работа на соискание ученой степени магистра философии, Университет г.Темпере, Кафедра перевода русского языка, 2009, <<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/81121/gradu03947.pdf?sequence=1>>. [„Один из самых больших корпусов - Национальный корпус русского литературного языка, объем которого больше 140 млн. слов. Но также существуют и другие, например, Корпус газетных текстов русского языка конца XX века, БОКР, Balkan Rusistics и т.д. (17)].
91. Н. Томовић, *Славизми у савременом енглеском језику*. Докторска дисертација. Филолошки факултет у Београду, 2009.
92. Н. Томовић, „Славизми у енглеском“. *Анали Филолошког факултета XXI*, Београд, 2009.
93. Т.Н. Александрова. „Динамика становления когнитивных структур в актах деривации и трансдеривации“. *Развитие словообразовательной и лексической системы русского языка*. Межвузовский сборник научных трудов, Саратов, 2009: 4-10.
94. I. Kalita, *Rusko-běloruská jazyková interference v Bělorusku*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Disertační práce, Praha, 2009, <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150007444>>.
95. Ž. Fink-Arsovski, B. Kovačević, A. Hrnjak, *Bibliografija hrvatske frazeologije*, Knjigra, Zagreb, 2010.
96. А. Рудяков, „Язык – живая система, которая развивается вместе с человечеством“, *Крымские известия*, № 67 (4511) 8 апреля 2010 года: „Да, вместе с известными учеными профессором Викторией Красных из Москвы и профессором Йованом Айдуковичем из Белграда мне доверили руководство работой секции“.
97. М.В. Орешкина, „О концептуализации заимствований в русском языке“. *Язык и общество в современной России и других странах*, Часть 2. Институт языкознания РАН, Москва, 2010.
98. С.В. Барышникова, *Словари иностранных слов XIX века и отражение в них семантической адаптации иноязычной лексики*. Автореферат диссертации на соискание ученой степ. канд. филолог. наук, Южно-Сахалинск, 2010, <<http://uml.wl.dvgu.ru/rscd.php?id=381>>
99. I. Ivanović, „Anglicisms in the Montenegrin Language within Computer Context“. *Journal of Linguistic Studies*, 2010 Volume 3 (2), Timișoara.
100. И.С. Насипов, „О типах татарско-финно-угорских языковых контактов в Волго-Камье“. *Финно-угорские языки в образовательном пространстве*. Материалы Международной научно-практической конференции, Ижевск, 2010.
101. И.С. Мартыненко, *Когнитивно-семантические и структурные особенности заимствованных устойчивых сочетаний современ-*

менного русского языка и их английских прототипов (теоретико-экспериментальное исследование). Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Пятигорск, 2010, 163, <<http://www.dissercat.com/content/kognitivno-semanticheckie-i-strukturnye-osobennosti-zaimstvovannykh-ustoichivykh-sochetanii-0>>

102. А.М. Дальхеева, *Параконцептуальное заимствование как вид взаимодействия лингвокультур*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Иркутск, 2010, 219.

103. К.С. Захватаева, „Языковые контакты: базовые понятия и их стратификация”. *Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена* 126, СПб, 2010: 165-170, <http://lib.herzen.spb.ru/text/zakhvataeva_126_165_170.pdf>.

104. И.С. Насипов, „О типах татарско-финно-угорских языковых контактов в Волго-Камье”. *Финно-угорские языки в образовательном пространстве*, Ижевск, 2010, <<http://elibrary.udsu.ru/xmlui/bitstream/handle/123456789/6349/2010195.pdf?sequence=1>>

105. М.В. Орешкина, „Концепты иной культуры в русской языковой картине мира”. *Функциональная лингвистика: Научный журнал*. Т. 1. Симферополь, 2010, <<http://www.pandia.ru/448367/>>.

106. И.В. Калита, *Современная Беларусь: языки и национальная идентичность*. Univerzita J.E. Perkuně nad Labem, Ústí nad Labem, 2010, <<http://kamunikat.org/download.php?item=17324-1.pdf&pubref=17324>>

107. О.И. Александрова, *Лексика арабского происхождения в системе современного русского языка*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. филологических наук, Москва, 2010.

108. Т. Kwoka, „Dzieje i pochodzenie zapożyczeń słownictwa z zakresu życia społecznego w Serbii i Czarnogórze do początku XX wieku”. *Slavia Meridionalis* 10, Warszawa, 2010.

109. М.Ю. Беляева, *Ономастикон западных районов Краснодарского края: полисистемный аспект*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук, Ставрополь, 2010, <<http://www.dissercat.com/content/onomastikon-zapadnykh-raionov-krasnodarskogo-kрая-polisistemnyi-aspekt>>.

110. С. Бајић, *Англицизми у српском језику*. Беоједа, Ars Libri, Бања Лука-Београд, 2010.

111. В. Ларченко: „Zorislav Paunković, Ruske teme: članci iz „Politike“ (Beograd: Balkanski književni glasnik, 2010), 204 str“, *Гендерные исследования* № 20-21, 2010, <<http://www.kcgs.org.ua/gurnal/20-21/28.pdf>>.

112. Т.П. Прижитомская, *Возможности применения ИТ в лингвистике*. Выпускная работа по „Основам информационных тех-

нологий“, кафедра теоретического и славянского языкознания Белорусский государственный университет, Минск 2010 г., [Сайт „Балканская Русистика“ отличается тем, что предлагает множество статей, авторефератов, публикаций на актуальные лингвистические и литературоведческие темы. Кроме того, присутствует рубрика, где регулярно появляются полезные ссылки.] <<http://www.bestreferat.ru/referat-401442.html>>.

113. Т. Kwoka, „Između domaćeg i stranog – oblikovanje i izvori socijalnog leksikona u Srbiji i Crnoj Gori na prelazu iz 18. u 19. vek“. *Njegoševi dani* 3, Filozofski fakultet u Nikšiću, 2011, <<http://www.ff.ac.me/njegospRELOM%20%20ZBORNIKA%20NJEBOSEVI%20DANI%20III%20ZA%20SAJT.pdf>>.

114. М.П. Фейса, „Церковнославянски елементи у руским языку“. *Зборник за језике и књижевности Филозофског факултета у Н. Саду*, I, 2011, <<http://epub.digitalnabiblioteka.tk/index.php/zjik/article/view/5/6>>.

115. Е.И. Кожевникова, *Ассимиляция новейших англицизмов о французском узусе и галлицизмов - в английском*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Саранск, 2011, <<http://www.dissercat.com/content/assimilyatsiya-noveishikh-anglitsizmov-vo-frantsuzskom-uzuse-i-gallitsizmov-v-angliiskom>>.

116. Б. Самарџић, „Славенизми у збирци Не тикај у ме Р.П. Нога“. *Наука и политика*. Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, Зборник радова са научног скупа (Пале, 22-23. мај 2010), Књига 5/1, Пале, 2011: 243-249.

117. С.В. Борщевський, *Доіндоєвропейський субстрат у лексичі слов'янських, германських і романських мов (на матеріалі української, польської, англійської, німецької та італійської мов)*, Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, Київ, 2011.

118. М. Фейса, „Генетична база руского языка“, *Русин*, 2011. №2, <<http://cyberleninka.ru/article/n/genetichna-baza-ruskogo-yazika>>.

119. Ј. Лепојевић, „Типови идентичних творби руско-српских деривата“, *Konference mladých slavistů*, Filozofická fakulta Univerzita Karlova v Praze 2011, http://www.slavkonf.com/data/Resume_2011.pdf

120. Н.В. Лабунец, *Русская историческая контактология*. Учебно-методический комплекс. Рабочая программа для студентов направления 03270062 „Филология“, профиля подготовки „Отечественная филология (русский язык и литература)“. Форма обучения – очная. Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2011, <<http://umk3.utmn.ru/files/0000009606.doc>>.

121. В.Н. Романенко, Г.В. Никитина, „Интернет и практичес-

кая педагогика”, *Гатчинские страницы*, 2012 вып. 3(6), Санкт-Петербург, 2012.

122. Т. Лановая, „Взаимодействие языковых миров (на материале русского языка)“, *Наукові записки*, Серія: Філологічні науки, Випуск 104 (2), Кіровоград, 2012, <http://www2.kspu.kr.ua/inmov/download/nz_2012_104_2.pdf>.

123. I. Fabijanić, *Silabus i nastavni plan predmeta „Kontaktna lingvistika“ na diplomskom studiju engleskoga jezika i književnosti* (III. Semestar), Sveučilište u Zadru, 2012, <http://www.unizd.hr/Portals/36/sylabus%2012_13/Kontaktna%20lingvistika_2012_13.doc>.

124. N. Memić, „Leksikološki model obrade njemačkih transfer-skih riječi u bosanskome jeziku“. *Bosanskohercegovački slavistički kongres I: Zbornik radova* (knjiga 1), Slavistički komitet Sarajevo, Filozofski fakultet, 2012, <<http://www.slavistickikomitet.ba/Zbornik1-Web-F.pdf>>.

125. M. Popović, *Nastavni plan i program drugog ciklusa diplom-skoga studija – lingvistika. Predmet: Savremene lingvističke teorije*. Univerzitet „Džemal Bijedić“, Mostar, Fakultet humanističkih nauka, Odsjek za bosanski jezik i književnost, 2012, <<http://www.fhn.edu.ba/PlanoviIProgrami/013958master-Odsjek%20za%20bosanski%20jezik%20i%20knjizevnost,%20Lingvistika.doc>>.

126. Н.Г. Юзефович, „Интерлингвокультурный подход к исследованию межкультурного политического диалога“, *Политическая лингвистика* 3(41), 2012: 123-127.

127. В.М. Богущкий, „Мовні моделі простору як культурно-національний феномен (на матеріалі української, англійської та іспанської мов)“, *Studia Linguistica*, Випуск, 6, Київ, 2012, <http://www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Studia_Linguistica_6_2/013_022.pdf>

128. Р.М. Светлова, „К истории некоторых арабизмов и неарабизмов в русском языке“, *Актуальные проблемы преподавания и практического применения татарского языка: Материалы I Республиканского методического семинара* (Казань, 16 ноября 2012 г.), Казань: КГМУ, 2012, <http://kgmu.kcn.ru/files/egkuz/Русского_и_татарского_языков/595-02.pdf>.

129. В.Г. Хартавакян, *Латинские вхождения в современном англоязычном институциональном дискурсе*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Ростов-на-Дону, 2012, <<http://www.dissercat.com/content/latinskie-vkh-ozhdeniya-v-sovremennom-angloyazychnom-institutsionalnom-diskurse>>

130. И. Калита, „Феноменология архетипичного“, *Новая русистика / Nová rusistika*, FF MU, Brno, 2012/2.

131. К. Кончаревић, „О конститутивним обележјима православног социолекта у савременом српском језику (оглед системско-

структуралне анализе)“, *Стил*, Београд, 2012: 163-176, <<http://www.rastko.rs/filologija/stil/2012/12Koncarevic.pdf>>.

132. Т.В. Ланова, „Процес взаємодії мов: підходи до вирішення проблеми”. *Функциональная лингвистика*. Крымский республиканский ин-т последипломного педагогического образования, Симферополь 2012, с. 332-334, <<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:wppimnU2wykJ:koris.com.ua/other/9003/index.html%3Fpage%3D329+&cd=55&hl=sr&ct=clnk&gl=rs>>.

133. *Kalendar 2013. Ćirilica*. Srpsko narodno vijeće, Zagreb, 2013, <<http://www.snv.hr/images/kalendar/2013.pdf>>.

134. А.А. Иванова, „Семантический анализ названий должностей и социального статуса, заимствованных в русский язык из арабского“, *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія „Мовознавство“. 2013. Вип. 19. Том 2.

135. З.И. Комарова, „Дисциплинарно-методологическая структура современной лингвистики“, *Актуальные проблемы германистики, романистики и русистики*, Часть III, Материалы ежегодной международной научной конференции 1–2 февраля 2013 года, Екатеринбург, 2013, <http://ifl.uspu.ru/images/stories/books/sbornik_2013_3.pdf>.

136. Н.В. Габдреева, О.В. Коптева, „Моделирование и рецепция прототипов в близкородственных языках“, *XI Спиридоновские чтения, Актуальные проблемы современной экономики России*, Казань, 2013, <http://issuu.com/alga-alga/docs/spiridonovskie_chteniya_kai-2013>.

137. Т.В. Лановая, „Степень освоения заимствований в русском языке“, *Лексико-грамматические инновации в современных славянских языках*, Материалы VI Международной научной конференции 22–23 апреля 2013 года, Дніпропетровськ, 2013, <<http://uapryal.com.ua/wp-content/uploads/2013/04/Innovatsii-2013.pdf>>.

138. Н.В. Габдреева, „Модели семантической рецепции иноязычного прототипа в сравнительно-историческом аспекте“, Rafael Guzmán Tirado, Irina A. Votyakova (ed.). *Tipología Léxica*, Granada, 2013.

139. Р. Левушкина, „Теоними у савременом српском језику”. *Теолингвистичка проучавања словенских језика*. САНУ, Београд, 2013.

140. З. Симић, „Прилог проучавању међујезичке интерференције (на примеру говора Банатске Црне Горе)“, *Јужнословенски филолог* LXIX, Београд, 2013.

141. D. Rudzinskas, „Loanword Integration: Theoretical Aspects In Lithuanian And Foreign Linguistic“, *Journal of International Scientific Publications*, Language, Individual & Society, Volume 7, Part 1, 2013,

<<http://www.scientific-publications.net/download/language-individual-and-society-2013-1.pdf>>.

142. T. Kwoka, *Dzieje słownictwa z zakresu stosunków społecznych w Serbii i Czarnogórze II*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Wydanie I, Kraków 2013.

143. K. Katalinić, *Hungarizmi u hrvatskom književnom jeziku od kraja 16. do polovice 18. stoljeća*, Sveučilište Eötvös Loránd, Filozofski fakultet, doktorska disertacija, Budapest 2013, <<http://www.share-pdf.com/9c84eaf8ada141ac9fa45c4bea45b4c6/dissz2.pdf>>.

144. А.И. Глазырина, „Языковой контакт в зеркале гуманитарных наук”. *Политическая коммуникация*. Материалы Международной научной конференции 24–26 сентября 2013 года, Екатеринбург 2013, <<http://politlinguist.ru/materials/conf/2013.pdf>>.

145. Досжан Гүлжан Амангелдіқызы, *Семантика и прагматика английских бизнес лексем в тюркских языках (по материалам казахского и турецкого языков)*. Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация, Астана 2013, <http://scholar.enu.kz/rep/diser_01812CCA-FAB5-4E40-BD61-332A7948C31F.pdf>.

146. K. Konczarevič, „Говор православних клирика и верника у српској језичкој и социокултурној средини (екстралингвистички оквир и системско-структурална анализа)“, *Sociolingwistyka XXVII*, 2013, <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-148f09b0-1125-4710-9db7-d2d65eedfa0d/c/Ksenija_Konczarevic.pdf>

147. М.С. Смирнова, *Основные тенденции фонетической ассимиляции русских заимствований в английском языке (экспериментально-фонетическое исследование на материале британского варианта английского языка)*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Владимир, 2014, <http://www.lunn.sci-nnov.ru/?id=12239&query_id=286080>.

148. Ц. Иванова, „Колокацията като междуславянски дифференциален признак (с оглед на южнославянските езици)“. Част I. *Проглас*, Издание на Филологическия факултет при Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“, 2014: 96-122.

149. K. Novak, B. Štebih Golub, „Germanizmi u Rječniku stranih riječi Bratoljuba Klaića“, *Rasprave Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 40/2 (2014), <<http://hrcak.srce.hr/file/194270>>

150. Д. Ђурић, „Русизми и бохемизми у настави српског језика“, *56. републички зимски семинар за наставнике и професоре српског јез. и књижевности* (16. 1. 2015), <<http://drustvosj.fil.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2015/01/Rusizmi-i-bohemizmi-Dragana-Djuric.docx>>

Коментари на форуму студената Филолошког факултета у Београду (2005-2012; 2014). Катедре > Општа лингвистика > Јован Ајдуковић и Катедра за славистику

- 2 Feb 2014 Autor: Stuart003 [Tema: Simpozijum MAPRJAL] Thank you very much for useful information.
- 22 Jan 2014 Autor: beba90 [Tema: Literatura za ispit iz predmeta Antropološka lingvistika] Hvala na odgovoru...
- 21 Nov 2012 Autor: AndrejH [Tema: Obavijest o slavističkim konferencijama] Iskreno hvala. Andrej Hendelja, student postdiplomskog studija dija-lektologije na Filozofskom fakultetu u Rijeci.
- 12 Feb 2012 Autor: Yes [Tema: Pisanje anotirane bibliografije] Hvala Vam Jovane, ovo je svakako od velike pomoci. <...> Hvala unapred a Vama Jo-vane jos jednom hvala za pomoc.
- 15 Juli 2010 Autor: GorkaChokolada [Tema: Kontaktološki rečnik slovenskih jezika] Mogu samo da zamislim. Analizirala sam za jedan seminarski 97 naziva po raznim (uglavnom etimoloskim recnicima) i potrajalo je. Za-misljam koliko tek traje analiza nekoliko hiljada.... SVE CESTITKE!
- 4 Apr 2010 Autor: nesto [Tema: časopis „Primenjena lingvistika”] Odlično, hvala puno na brzom odgovoru!
- 21 Jan 2010 Autor: wolffy [Tema: Program iz Lingvističke kon-taktologije] Meni lično zvuči super. Rado bih pohadjao predmet ako se ikada stvori u mom akademskom okruženju (ovaj fakultet).
- 22 Dec 2009 Autor: Hitori654 [Tema: Opšta lingvistika] Zahva-ljujem na informacijama.
- 2 Dec 2009 Autor: PJelena [Tema: Tehnika naučnog rada] Hvala puno! Poslaću Vam materijal čim završim.
- 8 Okt 2009 Autor: Dobrila [Tema: Literatura za učenje ruskog jezika] Hvala najlepše!
- 14 Maj 2009 Autor: Maca [Tema: Da li je *raskoš* rusizam?] Veli-ko Hvala.
- 1 Apr 2009 Autor: Maca [Tema: Program doktorskih studija] Hvala Vam, Jovane.
- 25 Mar 2009 Autor: Tadicana [Tema: Primenjena lingvistika] Hvala puno.
- 12 Mar 2009 Autor: Maca [Tema: Doktorske studije] Hvala Jo-vane. Jesam daleko od pisanja, ali hvala.
- 11 Mar 2009 Autor: Dunjanja [Tema: Doktorske studije] Tema će sigurno mnoge zanimati (btw, gde ste bili, Jovane, kada sam nešto slič-no pitala pre par meseci na nekom drugom topicu?), a za mene je potpuno otkrovenje da neko sa fakulteta o ovome razgovara sa studentima, pa makar i preko foruma. // Meni je strašno drago što dajete ove konstruktiv-

ne savete, nadam se da studenti sa vaše katedre umeju to da iskoriste.

- 11 Mar 2009 Autor: Wicked Witch of the West [Tema: Doktorske studije] Svaka čast na odgovorima koje ste postovali na temi Doktorske studije. Meni su, iako sam relativno daleko od toga, bili od velike koristi. // Hvala još jednom na odgovoru i na pomoći. Baš je retkost susresti se sa tako predusretljivim profesorom.

- 11 Mar 2009 Autor: BoBo [Tema: Doktorske studije] Hvala vam na savetima, odlični su! Vi ste naša dobra vila.

- 19 Jan 2009 Autor: elvucko [Tema: E-resursi] Hvala. Kratko sam sada pogledao i čini mi se da ima vrlo zanimljivih radova...

- 19 Jan 2009 Autor: amarak [Tema: E-resursi] Sve znam, ali hvala u svakom slučaju...

- 23 Okt 2008 Autor: GorkaChokolada [Tema: Slavistika] Javno se zahvaljujem profesoru Jovanu Ajdukoviću na poslatim podacima za Srbe i Ruse.

- 22 Okt 2008 Autor: Legolas [Tema: Sociolingvistika] I tebe je, kao i sve poklonike, uputio kao znalac na pravu literaturu, a ne da čitate neke tamo baljezgarije.

- 28 Sep 2007 Autor: oKtoPuS [Tema: E-learning] Poštovani Jovane, ovo je sjajna i vrlo zanimljiva ideja. Možda biste na nekom delu foruma mogli da otvorite posebnu temu gde bismo svi mogli da iznosimo predloge i da se dogovorimo kako da sve to sprovedemo u delo.

- 28 Sep 2007 Autor: Rowena [Tema: E-learning] Iako me prevashodno zanima književnost, volela bih da uzmem (pasivnog) učešća ako Vas predlog zaživi. Najlepše Vam hvala na dobroj volji da nam pomognete i ulijete veru da nastavničkom kadru ovog fakulteta ipak nismo poslednja rupa na svirali.

- 28 Sep 2007 Autor: Vilooka [Tema: Master studije] Hvala na iscrpnom izveštaju.

- 24 Jan 2007 Autor: Anablin [Tema: Olimpijada iz lingvistike 2006] Hvala Vam puno na ovim informacijama, već sam ih prosledila i ostalima.

- 22 Jan 2007 Autor: Tanja [Tema: Podforum „Opšte lingvistike”] Kolega Ajdukoviću, dobili ste svoj kutak na našem podforumu. Čestitam!

- 18 Jan 2006 Autor: DDica [Tema: Uključivanja studenata u naučnoistraživački rad] Ja imam vere u sebe i svoje kolege, i zaista cenim Vaš trud i Vaše učešće na ovom forumu i stoga Vam srdačno zahvaljujem.

- 5 Sep 2006 Autor: Anablin [Tema: Olimpijada iz lingvistike 2006] Poštovani gospodine Ajduković, hvala na podršci. Zadatke sam pogledala i mogu reći da su interesantni.

- 22 Dec 2005 Autor: Legolas [Tema: Upis] Dragi gospodine

Ajduković, Hvala Vam na optimizmu, pozitivnim mislima i, pre svega, konkretnim savetima i usmerenjima, dostupnim svima a ne samo meni.

- 10 Dec 2005 Autor: Legolas [Tema: Stanje na srpskoj lingvističkoj sceni] Dragi gospodine Ajduković, Pomogli ste mi puno, a ne malo. Ne samo meni, već svima kojima je to sada dostupno, a nisu imali informacije. Srdačno Vam hvala.

- 9 Dec 2005 Autor: Tanja [Tema: Stanje na srpskoj lingvističkoj sceni] Vrlo su korisne vaše sugestije. I u pravom trenutku - hvala!

- 7 Dec 2005 Autor: Anablin [Tema: Stanje na srpskoj lingvističkoj sceni] Iskreno, nisam se nadala da će moji komentari privući pažnju poznatih jezičkih stručnjaka. Stvarno sam polaskana.

- 13 Nov 2005 Autor: Francesca [Tema: Balkanska rusistika] Sajt je odličan. Hvala.

Финансирање научног рада

(1986-2005) бесплатан научно-истраживачки рад; израду магистarske и докторске дисертације, учешће на свим међународним научним конференцијама и уређивачки рад у „Балканској русистици“ (од 2003) финансирао сам из сопствених извора; штампање две књиге (2004) финансирало је Министарство за науку, док сам ја финансирао издавање три књиге (1997, 2004);

(2006-2010) делимично је финансиран мој научни рад преко пројекта Филолошког факултета Универзитета у Београду; плаћено ми је учешће на једној међународној конференцији, аутобуска карта за конференцију у Грчкој и возна карта у једном правцу за конференцију у Румунији; издавање три књиге (2008, 2010) и рад у „Балканској русистици“ финансирао сам сâм;

(2011-2014) бесплатан научно-истраживачки рад; финансирао сам учешће на свим међународним научним конференцијама, уређивачки рад у „Балканској русистици“ и на сајту „Публичные лекции“, рад на форуму Филолошког факултета у Београди, штампање две књиге (2011, 2012), израду електронских издања „Контактолошког речника словенских језика“ (2014), монографије (2014), четири контактолошке карте (2014) и биобиблиографије (2015).

Спортске активности

- Вожња бициклом

ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

ТЕСТ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ¹

2. Подвуци име града који није на истом дијалекатском подручју као остали: Зрењанин, Апатин, Ваљево, Пожаревац, Шабац, Суботица, Лозница.

[Извор: Републичко такмичење из српског језика и језичке културе 2013. у Тршићу]

Задаци и питања на припремама за такмичење из српског језика (аутор теста је др Јован Ајдуковић)

Литература:

- П. Ивић, „Српски дијалекти и њихова класификација“ (I), Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 41, 1998.
- М. Окука, „Српски дијалекти“, Загреб, 2008.
- Ж. Бошњакловић, Д. Радовановић, „Степен испитаности војвођанско-шумадијског дијалекта“, Јужнословенски филолог, LXV, 2009.
- Д. Средојевић, Љ. Суботић, „Дугоузлазни акценат у новосадском говору: фонетске карактеристике и фонолошка интерпретација“, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 54, 2011.
- Ж. Станојчић, Љ. Поповић, „Граматика српског језика“ (ново изд.)

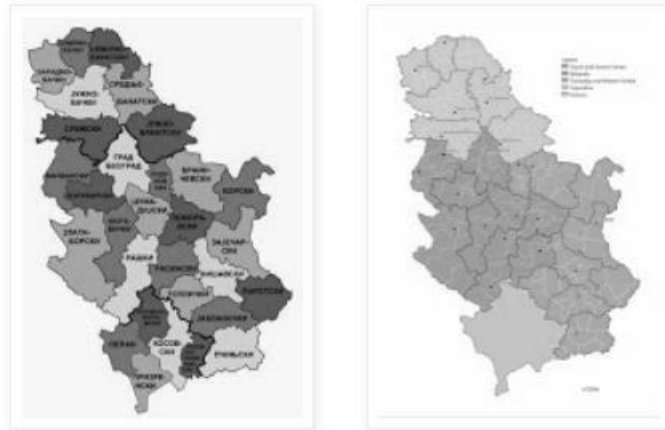
Задатак бр 1:

П. Ивић (1998) разликује седам поддијалеката у оквиру шумадијско-војвођанског дијалекта:

1. банатско-поморишки; 2. бачки; 3. сремски; 4. говорни тип будимске околине; 5. поддијалекат србијанске Посавине од Дрине до Колубаре (јужна граница није одређена); 6. говоре у северозападној Србији у сливу Колубаре; 7. руднички (шумадијска Колубара, околина Аранђеловца, Качер, руднички крај, горња Лепеница, Гружа, део околине Горњег Милановца). Овај последњи је смештен између смедеревско-вршачког, косовско-ресавског и херцеговачко-крајишког дијалекта (граница није утврђена) и ли-није доњи ток Колубаре – Суворор.

Одредите уз помоћу карте са административном поделом и карте региона и градова Србије границе сваког од наведених поддијалеката у оквиру шумадијско-војвођанског дијалекта. По потреби можете консултовати и друге карте приложене у овом тесту.

¹Материјал је објављен на сајту „Публичне лекције“ 23. децембра 2013. године.

(кликните на карту да бисте је увећали)

Карта 1: Административна подела Србије (Википедија)

Карта 2: Карта региона и градова у Србији

Питање бр. 1:

Да ли се Зрењанин, Апатин, Ваљево, Пожаревац, Шабац, Суботица, Лозница налазе на истом дијалекатском подручју?

Задатак бр. 2:

Пред Вама је дијалектолошка карта бр. 1. Кликните на карту да бисте је увећали, а потом је детаљно проучите.

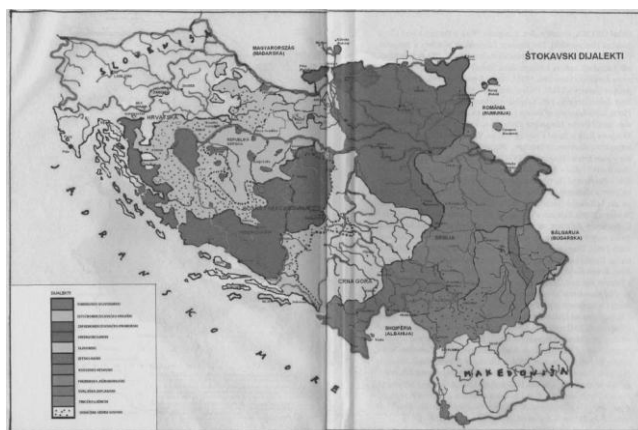

Питање бр. 2:

Ко је аутор ове дијалектолошке карте и када је она настала?

Задатак бр. 3:

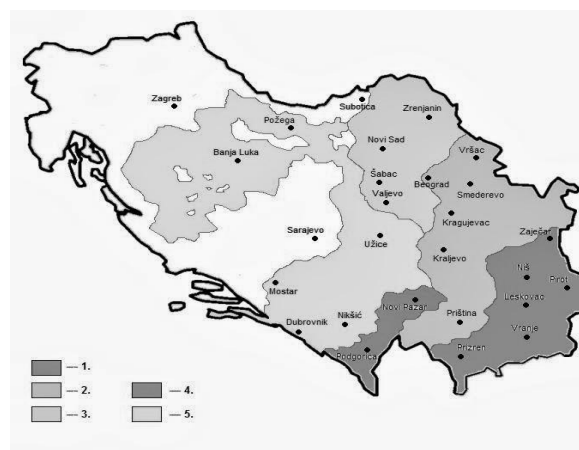
Погледајте дијалектолошку карту бр. 2, а потом пређите на следећи задатак.

Извор видите на сајту (кликните на карту да бисте је увећали).

Задатак бр. 4:

Погледајте дијалектолошку карту бр. 3. Вероватно сте запазили да на њој нису прецизно одређене границе појединих српских дијалеката на територији Србије.

Извор видите на сајту (кликните на карту да бисте је увећали).

Питање бр. 3.

Које бисте ви корекције унели на овој карти?

Задатак бр. 5:

Погледајте следећи видео-прилог.

Published on Sep 23, 2013 by Vojvodjanski Sokak

Питање бр. 4:

Да ли је војвођански поддијалекат ушао у основицу стандардног српског језика?

Питање бр. 5:

Које се методе и технике експерименталне фонетике користе у истраживању говора?

Питање бр. 6:

У којим речима је *e* рефлекс старог *jam*?

Питање бр. 7:

У којим речима се среће губљење гласа [x]?

Питање бр. 8:

У којим речима долази до сажимања финалне вокалске групе?

Питање бр. 9:

Која фонетска карактеристика је показатељ места акцента у приповедачевом говору?

- а) интензитет
- б) дужина трајања акцентованог вокала

(заокружите тачан одговор)

Питање бр. 10:

У којим речима сте приметили да се вокали изразитије разликују?

- а) у речима са узлазним акцентом
- б) у речима са силазним акцентом
- в) у речима са дугим акцентом
- г) у речима са кратким акцентом

(заокружите слово испред тачног одговора)

Питање бр. 11:

Да ли се у војвођанским говорима постакценатске дужине (а) чувају или (б) скраћују?

(заокружите слово испред тачног одговора)

Питање бр. 12:

У којим речима се појављују *i*-рефлекси?

Питање бр. 13:

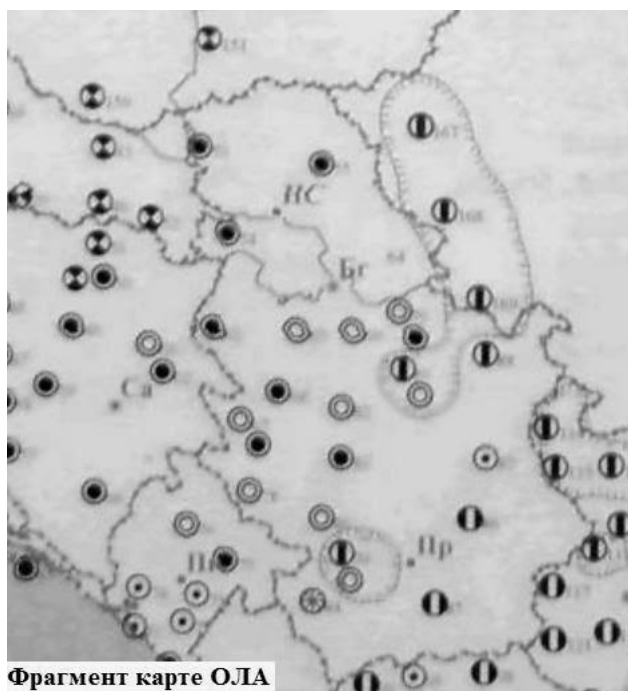
Који глаголски облик у видео-прилогу представља дијалектизам и зашто?

Питање бр. 14:

Како гласи дијалекатски облик 3. лица множине презента од глагола *волети* (у војвођанском поддијалекту)?

Задатак бр. 6:

Погледајте карту бр. SI 1147 „Општесловенског лингвистичког атласа“ и одредите ареал распрострањености фонетског лика *беланце* у српским дијалектима. Осенчите простор ареала посебном бојом.

Фрагмент карте ОЛА

(кликните на линк на сајту да бисте погледали целу карту ОЛА)

Питање бр. 15:

У којим се дијалектима на територији Србије среће фонетски лик *беланце*?

Задатак бр 7:

Према Ж. Бошњакловићу и Д. Радовановић (2009) фонетски ликови *видути* (инфинитив) и *видућеш* (будуће време) срећу се у југоисточном Срему на линији Батајница - Шимановци - Огар – Купиново.

Погледајте следећу карту.

Повуците на карти линију која показује просторну распрострањеност фонетских ликова *видути* и *видућеш*.

(кликните на линк на сајту да бисте увећали карту)

Питање бр. 16:

Како се у дијалектологији зове ова линија?

Питање бр. 17:

Да ли линија коју сте учртали на карти (а) разграничава два или више ареала, б) спаја исте појаве на карти или (в) означава сам ареал?

(заокружите слово испред тачног одговора)

ТЕСТ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ²

1. Напиши којим је писмом и у којем веку писан Законик цара Душана: а) писмо: _____; б) век: _____; Овај Законик писан је _____ језиком са примесама _____ књижевног језика.

[Извор: Републичко такмичење из српског језика и језичке културе 2013. у Тршићу]

Задаци и питања на припремама за такмичење из српског језика (аутор теста је др Јован Ајдуковић)

Задатак бр. 1:

Погледајте следећу фотографију.

Извор видите на сајту (кликните на фотографију да бисте је увећали).

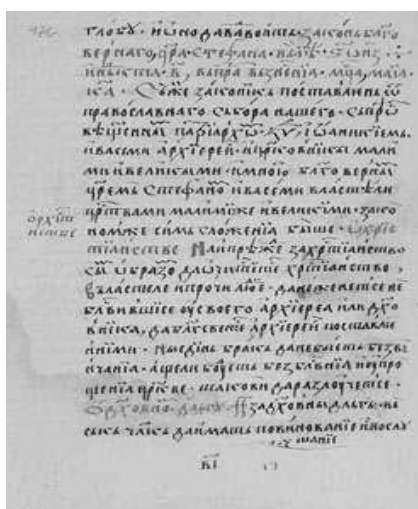
² Материјал је објављен на сајту „Публичные лекции“ 20. децембра 2013. године.

Питање бр. 1:

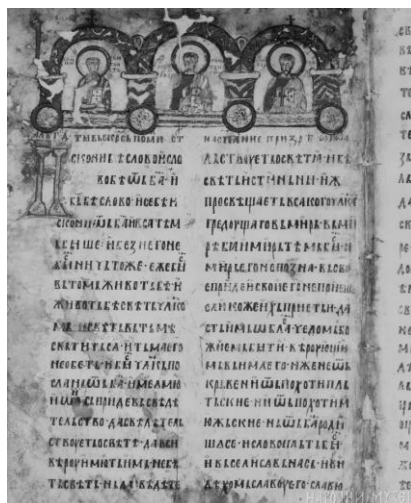
Којим писмом је написан најзначајнији правни споменик Немањићке државе?

Задатак бр. 2:

Погледајте следеће две фотографије. На једној се налази текст из Душановог законика, а на другој је текст из Мирослављевог јеванђеља.

(1) Извор видите на сајту (кликните на фотографију да бисте је увећали).

(2) Извор видите на сајту (кликните на фотографију да бисте је увећали).

Питање бр. 2:

На којој фотографији се налази текст из Законика цара Стефана Душана?

(заокружите број испред фотографије)

Задатак бр 3:

Погледајте следеће фотографије.

(А) Извор видите на сајту (кликните на фотографију да бисте је увећали).

(Б) Извор видите на сајту (кликните на фотографију да бисте је увећали).

Питање бр. 3:

На којој фотографији је приказан цар Душан?

(заокружите слово испред фотографије)

Питање бр. 4:

На фотографији је класик српске литературе средњег века који је написао Живот светог Симеона. Како се он зове?

Задатак бр 4:

Погледајте слику „Проглашење Душановог законика“ Паје Јовановића (1859-1957).

Извор видите на сајту (кликните на слику да бисте је увећали).

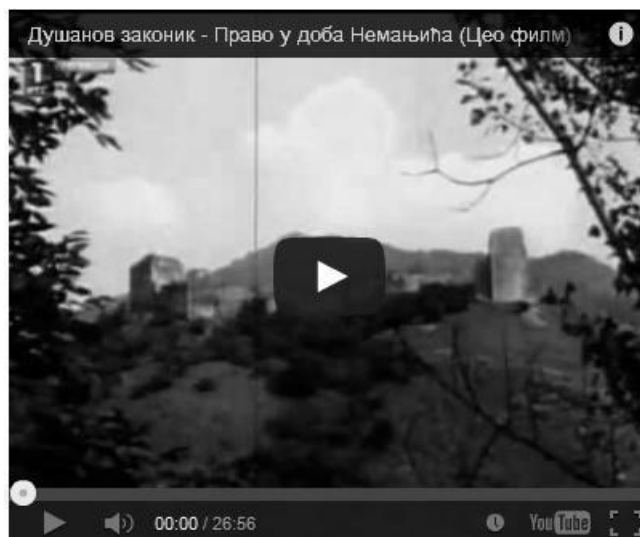
Ово ремек-дело настало као поруџбина Краљевине Србије добило је златну медаљу на Светској изложби у Паризу 1900. године. На њој се налазе цар Душан, царица Јелена, син Урош, као и неке друге историјске личности које су присуствовале проглашењу *Законика*.

Питање бр. 4:

Када и где је донет *Душанов законик*?

Задатак бр 5:

Погледајте секвенцу 12.04-13.10 из филма о *Душановом закону*.

Извор: серија „Право у доба Немањића“, *Душанов законик*, 3. епизода (ТВ „Београд“, 1978). Видео-материјал се налази на каналу *YouTube*.

Питање бр. 5:

Којим језиком су писани чланови *Законика*?

Задатак бр 6:

Присетите се одгледане секвенце 12.04-13.10 из филма о овом средњовековном споменику.

Питање бр. 7:

Како гласе чланови 171 и 172 *Законика* на савременом српском језику?

☞ **правдѣ**

Повеленіе царьскѣ. Яко пише книгоу царь. или по срьчьбѣ, или по любви. или по милости. за некога. а ѡнаи книга разаракѣ законникъ. не по правдѣ и по законоу. како пише законъ соудіе тѣзи книгоу да не вѣроујуть тькмо да соудѣ и врьше по правдѣ.

Всаке соудїе да соуде по законѣ право како пише оу законникоу. а
да не соуде по страху цареву.

Извор: А. Милановић, Кратка историја српског књижевног језика, Београд, 2004.
Кликните на фотографије да бисте их увећали.

Члан 171.

(унесите текст)

Члан 172.

(унесите текст)

РУСКО-СРПСКИ ЈЕЗИЧКИ КОНТАКТИ³

Задаци и питања на припремама за такмичење из лингвистике (аутор теста је др Јован Ајдуковић)

Појмовно-терминолошки апарат, врсте адаптације, трансфонемизација, трансграфематизација и трансакцентуација

Литература:

- Ј. Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама. Фото Футура, 2004. Радови из лингвистичке контактологије. Фото Футура, 2012.
- R. Filipović, A. Menac, Engleski element u hrvatskome i ruskom jeziku. Školska knjiga. Zagreb, 2005.

Задатак бр. 1.

Одгледајте инсерте из серије "Луде године. Шести део" из 1984. године. Глумац Драган Бојанић Гидра игра Србина Жику Павловића, док Љиљана Шљapiћ глуми Русињу грофицу Романову. У једном инсерту појављује се слушкиња грофице Романове која има руско порекло, а глуми је Српкиња.

³ Материјал је објављен на сајту „Публичне лекције“ 25. марта 2014. године.

Питање бр. 1:

У којој средини се одвија језички контакт?

- а) монолингвалној
- б) билингвалној
- в) полилингвалној

(заокружите тачан одговор)

Питање бр. 2:

Да ли су у филму руски и српски језик у (а) директном и (б) индиректном контакту? (заокружите тачан одговор)

Питање бр. 3:

Који језик је (а) језик прималац, (б) доминантни језик давалац и (в) језик посредник?

Задатак бр. 2:

Према теорији језика у контакту Р. Филиповића и Ј. Ајдуковића адаптација може да буде примарна, секундарна и терцијарна. Прочитајте о томе у литератури.

Питање бр. 4:

Коју врсту адаптације пролази конструкција „*Ја – Жика Павловић*“ и синтагма „*визит карточка*“?

Питање бр. 5:

Коју врсту адаптације пролазе контактолексеме под руским утицајем *тројка*, *балалајка* и *атаман*?

Питање бр. 6:

У ком временском периоду се одиграла адаптација контактолексеме под руским утицајем *козак*?

Питање бр. 7:

Како се зове процес активације латентних и попуњавања праз-

них места под страним утицајем према одређеним правилима?

- а) супституција;
- б) импорација;
- в) адаптација;
- г) интеграција;
- д) интерференција

(заокружите тачан одговор)

Питање бр. 8:

Да ли је глаголски облик (рус.) *гуляемо* <...> // (срп.) *гуљајемо* <од љубави> који изговара Жика Павловић резултат (а) адаптације, (в) интерференције или (г) интеграције? (заокружите тачан одговор)

Задатак бр. 3:

Напишите (а) дериват од прости (неизведене) контактолексе-
ме *степа*, као и (б) контактолошке / етимолошке квалификаторе који
стоје уз одреднице *атаман* и *благодарити* у контактолошким и дес-
криптивним речницима.

Питање бр. 9:

У чему је разлика између појмова (а) контактолексема и реп-
лика, те појмова (б) контактолексема под руским утицајем и руси-
зам?

Питање бр. 10:

Како се зове општа контактолошка јединица?

- а) позајмљеница
- б) контактема
- в) страна реч
- г) реплика

(заокружите тачан одговор)

Питање бр. 11:

Шта је контактолексема?

- а) позајмљеница;
- б) контактолошка јединица на лексичком нивоу;
- в) домаћа реч;
- г) страна реч;
- д) позајмица;
- ђ) интернационализам;
- е) туђица;
- ж) варваризам;
- з) калк;
- и) неологизам;
- ј) реч страног порекла;
- к) русизам

(заокружите један тачан одговор);

Питање бр. 12:

Да ли је реч *извините* (а) контактолексема под руским утицајем, (б) позајмљеница, (в) русизам? (заокружите нетачан одговор)

Задатак бр. 4:

Наведите примере за компромисну реплику и реплику, као и њихов руски модел.

Питање бр. 13:

Како се у теорији трансфера зове замена фонема језика даваоца фонемама језика примаоца?

Питање бр. 14:

Како се у теорији трансфера зове адаптацијски процес замене фонолошких елемената језика даваоца у језику примаоцу?

Задатак бр. 5:

Направите табелу која ће садржати упоредну анализу фонолошких система језика примаоца и језика даваоца. Представите фонолошки опис руског модела *стењ* и српске реплике *стена*.

Питање бр. 15:

Шта је контактофонема под руским утицајем?

Питање бр. 16:

Колико има фонема у руском моделу *стењ* и одговарајућој српској реплици?

Питање бр. 17:

Да ли <*a*> представља контактофонему у контактолексми *стена*?

Питање бр. 18:

Да ли је <*κ*> у *козак* контактофонема под руским утицајем?

- а) јесте, јер се не разликује од одговарајућег руског модела;
- б) јесте, јер се од руског модела не разликује по месту и начину творбе;
- в) јесте, јер је добијена трансфонемизацијом, одн. активирањем одговарајућег елемента (латентног места) у систему језика примаоца под утицајем језика даваоца; не разликује се од руског модела по месту и начину творбе, али постоји извесна разлика у степену тврдоће.

(заокружити тачан одговор)

Задатак бр. 6:

Одгледајте поново инсерте из филма и запишите све контактолексе под руским утицајем у којима је дошло до трансфонемизације. Трансфонемизација може да буде нулта, делимична и слободна.

Питање бр. 19:

Којим су типом трансфонемизације адаптиране контактолексе под руским утицајем *Ниночка*, *Николајевна* и *специјалист*?

Питање бр. 20:

Које контактолексе под руским утицајем адаптирају ортографију према слободној трансфонемизацији?

Питање бр. 21:

Шта је импортација фонема и да ли се среће у говору глумца у филму?

Задатак бр. 7:

Направите листу контактолексема из филма и утврдите начин формирања ортографије. Према контактолошкој теорији ортографија основног облика контактолексема под руским утицајем може се формирати према ортографији модела, његовом изговору и на комбинован начин (на пример, према ортографији модела и систему дистрибуције графема у линеарном низу којим се означава одређени лингвистички садржај језика примаоца).

Питање бр. 22:

На који начин је формирана ортографија контактолексема под руским утицајем *Ниночка*, *Николајевна* // *Николаевна*, *степа* и *тројка*?

Задатак бр. 8:

Наведите примере у којима је дошло до нулте трансакцентуације места акцента.

БИЛИНГВИЗАМ⁴

Задаци и питања на припремама за такмичење из лингвистике (аутор теста је др Јован Ајдуковић)

Литература:

- У. Вайнрайх, Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования, Благовещенский гуманитарный колледж им. И.А. Бодуэна де Куртенэ, 2000.
- Э. Хауген, "Языковые контакты". Нове в лингвистике, Вып. 6, Москва, 1972.
- Ј. Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама. Фото Футура, Београд, 2004.

Задатак бр. 1.

Одгледајте филм „Е-kompetence učiteljev v dvojezičnih šolah“.

Питање бр. 1:

Која два језика се налазе у контакту и да ли се њима учесници у филму наизменично служе?

⁴ Материјал је објављен на сајту „Публичные лекции“ 24. марта 2014. године.

Питање бр. 2:

Ко је први у науци предложио термин „језички контакти“?

Питање бр. 3:

Како се према У. Вајнрајху зове пракса наизменичне употребе два или више језика од стране једног говорника?

Питање бр. 4:

Да ли ова дефиниција говори а) о степену знања два или више језика, б) њиховим међусобним разликама, в) о ситуацијама у којима их говорници употребљавају и г) одступању од норме? (заокружите тачан одговор према Е. Хаугену)

Питање бр. 5:

Да ли учесници у филму а) говоре мађарски језик, уче словеначки и монолингвални су, б) говоре словеначки, уче мађарски и монолингвални су, в) говоре мађарски и словеначки и двојезични су, г) говоре мађарски и словеначки, уче неки трећи језик и на њему комуницирају? (заокружите тачан одговор)

Питање бр. 6:

Ко се налази у центру или локусу језичког контакта?

Питање бр. 7:

При употреби два или више језика може доћи до нарушавања језичке норме. Како се зове појава одступања од норме при употреби два и више језика?

Питање бр. 8:

Које се лингвистичке методе користе за утврђивање ове појаве?

Задатак бр. 2:

Наведите лингвистичка обележја мађарско-словеначког билингвизма.

Задатак бр. 3:

Допуните следећи списак са екстралингвистичким факторима који утичу на интерференцију.

- способност употребе два и више језика;
- стереотипна и идиосинкратична слика о језику;
- величина двојезичне групе;
- однос према култури језика којима се говорник служи
-

Питање бр. 9:

Да ли су говорници у филму носиоци обе културе (мађарске и словеначке), односно да ли су у потпуности усвојили два система културних модела?

Питање бр. 10:

Који од ова два језика је доминанти језик?

Питање бр. 11:

На основу којих критеријума сте утврдили статус доминантног језика?

Питање бр. 12:

Да ли су мађарски и словеначки језик матерњи језици учесника у филму?

Питање бр. 13:

У ком узрасту говорници постају свесни да су двојезични? Наведите различита мишљења научника.

Питање бр. 14:

Сва лица у филму се налазе у ситуацији мађарско-словеначког језичког контакта. У колико група их можете сврстати и на основу којих критеријума?

Питање бр. 15:

Шта се подразумева под појмом „језичка лојалност“ у ситуацији језичког контакта?

Задатак бр. 4:

Опишите географску локацију школе у одгледаном филму и одредите њену важност за мађарско-словеначке језичке контакте.

КОГНИТИВНО-ДИСКУРСНА АНАЛИЗА⁵

Концепт ТАКМИЧЕЊЕ у спортском дискурсу

Литература:

- С.В. Стругова, С.Л. Мишланова, Л.Г. Лапина, „Вербализация отношения концептуальной противоположности в спортивном дискурсе“, Вестник ВГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация, 2011, 2.

Концепт: Такмичење

Структура: Фрејмска

Базични слот 1: Победник (један)

Базични слот 2: Губитник (један или више)

Веза између слотова: Концептуална супротност

Вредносна скала:

- 1) Позитивна зона < слот ПОБЕДНИК
- 2) Негативна зона < слот ГУБИТНИК

Уводни видео-прилог: инсерт из емисије „Београде, добар дан“ (2011).

Ирена Јовановић и Југослав Пантелић, новинари ТВ Студио Б, добили су

⁵ Материјал је објављен на сајту „Публичные лекции“ 15. новембра 2013. године.

2011. год. Награду града Београда за концепт емисије „Београде, добар дан“. Водитељи у инсерту причају о шансама у животу и закључују да је важно бити добар, да победа зависи од „пуно коцкица“ које треба сложити, да „није добро по сваку цену победити“ и да треба да победи најбољи. Сваки појединац сам процењује шта значи бити најбољи.

Материјал за рад: интернет-текстови у вези са темом

Контекстуална анализа

Аспекти:

- концептуално-референцијални (слот ПОБЕДНИК);
- дистрибутивни (издвајање аксиолошког предиката).

Репрезент ПОБЕДНИКА [уп. нем. Стругова и др.]: лексема *злато* у секундарним значењима

- 1) награда, трофеј („*Злато је најљепша награда за нас*“);
- 2) прво место („*Фудбалери ПЕП-а освојили злато* (наслов). *Студенти ПЕП-а освојили су прво место у малом фудбалу <...>*“);
- 3) особа која је освојила прво место и награду („*Милица Мандић – наше злато!*“);

Интенсионал:

- награда, трофеј (хиперсема);
- прво место, водећи статус (хипосема).

Прагматички компонент (лични однос, емоције): нема

А) Узуално значење: + (позитивно)

*Ознаке: + (позитивно); - (негативно).

Б) Актуелно (контекстуално) значење:

- (+) *суво злато* („Велики Фергусонов промашај и Јувентусово *суво злато*.“);
- (+) *чисто злато* („Освојио сам прво место, *чисто злато!*“);
- (+) *право злато* („Блажич је *право злато*, <...>, баш му је пораз тешко пао.“);
- (-) *лажно злато* („Фелпс нека носи на души то његово *лажно злато!*“).

Интенсионал сувог / чистог / правог:

- емоционална класификација атрибута + истински, изузетне вредности;

Интенсионал *лажног*:

- емоционална класификација атрибута + добијен на нечист начин, безвредан;

Прагматички компонент *сувог / чистог / правог*: + (позитиван)

Прагматички компонент *лажног*: - (негативни однос)

Импликационал: контекстуалне семе атрибута *сув / чист / прав / лажан* (оказионална значења)

Слот ПОБЕДНИК

Концептуални ниво
(узуално и актуелно значење):

$+/+$ (<i>суво / чисто / право</i> злато) и $+/-$ (<i>лажно</i> злато)
--

ЛЕКСИЧКА СЕМАНТИКА⁶

Лексема МИТО

Литература:

- Д.В. Шиман, „Номинативные поля взяточничества в русском языке“. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Серія: Філологія. Вип.62. Харків: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011: 79-83.

Средство размене: *мито* или *незаслужена корист*

Конверзиван базични семантички однос (радња актаната):

обећавати мито / давати мито / примати мито

Семантичка конфигурација са фокусираним обећаваоцем даваоцем:

обећати мито

Семантичка конфигурација са фокусираним обећаваоцем примаоцем

прихватити обећање мита

Семантичка конфигурација са фокусираним даваоцем:

понудити мито, нудити мито, дати мито, исплатити мито

Семантичка конфигурација са фокусираним примаоцем:

узимати мито, примати мито, тражити мито, захтевати мито, изнудити мито

Семантички актанти ситуације: *обећавалац мита / давалац мита / прималац мита*

Сценариј оцене: негативна номинација

Фокусација: на средству размене / на радњи актаната / на приписаном својству, особини, релацији / на актантима

Премештање фокуса: 1. са вредносне ствари добијене подмићивањем или незаслужене користи на чин обећавања/давања/примања мита; 2. од првог актанта ка другом актанту; 3. од другог актанта ка трећем актанту; 3. од трећег актанта ка другом актанту

Концептуални параметри: Жеља, Власт, Закон, Мера, Норма, Обичај, Реализација циља

⁶ Материјал је објављен на сајту „Публичные лекции“ 29. маја 2014. године.

Реклама „Alfa Romeo MiTo“ (Alfa Romeo Australia, 2014)

Семни потенцијал у дефиницији лексеме *мито*⁷

- Сема са денотативним значењем: *вредносна ствар добијена подмићивањем*
„Трећина испитаника тврди да је здравство област у којој се мито најчешће нуди.“
- Сема са денотативним значењем: *вредносна ствар добијена изнудом*
Он је „учествовао у рекетирању, односно примању мита од власника више фирми.“
- Сема са апстрактним значењем: *подмићивање*
„Инжењер је осумњичен за мито.“
- Сема са апстрактним значењем: *незаслужена корист*
„... понудити као мито да његовом сину професори „прогледају кроз прсте“ и омогуће му упис у наредну годину.“

⁷ Илустративни примери су ексцерпирани преко претраживача Google.

ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОНТАКТОЛОГИЯ⁸

КОНТАКТОЛОГИЧЕСКИЕ ТЕОРИИ. ПРИМЕРЫ

Литература:

- R. Filipović, Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira, Zagreb (novije izdanje)
- Л.А. Ильина, О.В. Сычева, „Лексическое заимствование: переход иноязыческий или внутриязыковое создание?“, Гуманитарные науки в Сибири. Серия филология, IV, Новосибирск, 1998: 91-96.
- Ј. Ајдуковић, Увод у лексичку контактологију. Теорија адаптације русизама. Фото Футура, 2004. и др.

Теория трансфера

А. Переключение кодов

РУС. — Очень, очень вам благодарен, *ta chère* или *mon cher* (*ta chère* или *mon cher* он говорил всем без исключения, без малейших оттенков, как выше, так и ниже его стоявшим людям), <...> Вы меня обидите, *mon cher*. Душевно прошу вас от всего семейства, *ta chère*. (Л. Толстой, Война и мир, М. 1978., - *курсив наш*).

СРП. — Веома, веома сам вам захвалан, *ta chère* или *mon cher* (он је говорио *ta chère* или *mon cher* свима без изузетка и без најмање разлике, како онима који су виши тако и онима који су нижи од њега) <...> Иначе увредићете ме, *mon cher*. Од срца вас молим, у име целе породице, *ta chère*. (Л. Н. Толстој, Рат и мир, Београд, 1972, - *курзив Ј.А.*)

Б. Перенос слова чужого языка из одного языка в другой

РУС. — Эй, *казак*, подавай лошадь! — сказал он. — Ну, вы! сторонись, посторонись! дорогу!

СРП. — Еј, *козаче*, дај коња! – викну он. – де, ви! склањајте се! у страну! пута!

⁸ Материјал је објављен на сајту „Публичные лекции“ 12. августа 2013. године.

Теория структурного моделирования

(„творческая имитация“ средствами языка-адресата)

РУС. „Анна Михайловна спросила у обгонявшей их, с графином на подносе, девушки (назвав ее милою и *голубушкой*) о здоровье княжон и повлекла Пьера дальше по каменному коридору". (Л. Толстой, Война и мир, М. 1978, *курсив наш*).

СРП. „Ана Михаиловна упита девојку која их престиже носећи стакло на служавнику како су кнегињице (рекавши јој „драга“ и „*голубице*“), па повуче Пјера даље преко каменог ходника". (Л. Толстој, Рат и мир, 1972).

Компромиссная теория

(копирование плана выражения + иноязычное значение)

РУС. „В то время как у Ростовых танцевали в зале шестой *англез* под звуки от усталости фальшививших музыкантов и усталые официанты и повара готовили ужин, с графом Безуховым сделался шестой уже удар“ (Л. Толстой, Война и мир, М. 1978).

СРП. „Док се код Ростових у дворани играо шести *англез* уз звуке које су уморни музичари погрешно свирали, и док су уморни послужитељи и кувари спремали вечеру, дотле је грофа Безухова ударила и шести пут капља“. (Л. Н. Толстој, Рат и мир, Београд, 1972).

Теория активации и отображения

(активация внутреннего потенциала языка-адресата под влиянием доминирующего языка-источника)

РУС. — Но вы знаете, ваше *превосходительство*, мудрое правило, предписывающее предполагать худшее, — сказал австрийский генерал, видимо, желая покончить с шутками и приступить к делу. (Л. Толстой, Война и мир, М. 1978).

СРП. — Али ви знате, ваше *превасходство*, мудро правило које налаже да се претпоставља оно што је горе – рече аустријски генерал, желећи, очевидно, да се прекину шале и приступи послу. (Л. Н. Толстој, Рат и мир, Београд, 1972).

ЛЕКСИКОГРАФИЈА⁹

Речник руског језика: СЁРФИНГ

- Большой Энциклопедический словарь. Москва, 2000.

Серфинг (англ. surfing) - вид водного спорта, соревнования на скорость, дальность передвижения по большим прибойным волнам на специальной пробковой или пенопластовой доске (масса 10-12,5 кг; длина 2,5-2,8 м), стоя, без креплений. Распространен в Австралии, Нов. Зеландии, США и др. Гонки на доске под парусом называются виндсерфингом.

- А.П. Гуськова, Б.В. Сотин. Популярный словарь русского языка. Толково-энциклопедический. Русский язык, Москва, 2003, <<http://popular.academic.ru/2891/серфинг>>

Серфинг, сёрфинг, -а, м. 1) только ед. Вид водного спорта: скольжение по гребню волны прибой на специальной доске, стоя, без креплений. *Заниматься серфингом.* 2) Сама такая доска. *Стоять на серфинге.* Этимология: Английское surfing (← surfing ← surf ‘прибой’, ‘прибрежные волны’).

СЁРФИНГ, -а, м. <англ. surfing

1. *Ед., спорт.* Вид водного спорта – катание на специальной доске по поверхности волны. *Серфинг - это воплощённая свобода, радость движения и невероятные эмоции от повелевания стихией.* РФС.
2. *Спорт.* Доска для такого катания. *В Австралии команду мышей научили кататься на серфинге.* АНК.
3. *Перен. и комп.* Процесс просматривания интернет-страниц. *Серфинг по сети Интернет.* Дьяков 2001: 29. // Просмотр сайтов рекламодателей за деньги. *Вам нужно перейти по ссылке Серфинг (в разделе заработок) и начать просматривать рекламные сайты.* Google.
4. *Ед., перен. и спец.* Резкие изменения в гормональном фоне перед менструацией. *Гормональный серфинг. Серфинг перед штормом.* Cosmopolitan.ru. [Й.А.]

⁹ Материјали су објављени на сајту „Публичные лекции“ 9. новембра, 12. августа и 4. јуна 2013. године.

ОПШТА СТРУКТУРА РЕЧНИЧКОГ ЧЛАНКА (компаративни преглед)

Микроструктура дескриптивног речника

1. Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Књига I, САН, Институт за српскохрватски језик, Београд, 1959, стр. 681.
2. Rječnik hrvatskoga jezika. Hrvatski jezični portal, projekat „Novog Libera“ i „Srca“, <<http://hjp.novi-liber.hr>>

богàтѝр, -ѝра м (рус. богатырь) **1.** *јунак руских народних песама; јунак уошшѝе*. — Као ... богатыр из руских јуначких песама ... свршава посао (Приб. 1, 139). Далека поколења ће плести легенде о јунаштву и самопријегору богатыра с Волге, Дњепра и Урала, који су дошли да помогну ослобођење наше ... земље (Бил. 1, 156). Васиљев узноси јунаштво Петково и Стојаново, називајући их славнијем богатырима херцеговачким (Невес. 2, 8).

2. заст. *в. богатыши*. — Ситъ непрекидне богатырь гунгуле | Оставля дворе и мрзкій му ловъ (Стер. 6, 89). Повећи богатыри по 1000, поманѝи по 500 ... прилажу у обшту азну (С. Дн. 1855, 55/2). Ту богатыр један био, | Добар човјек, сваком мио (Прер. П. 2, 44). Колико има сакривених умјетничких творовах [творевина] ... код појединих бољарах и богатырах (Арк. 2, 440). А ти богатыри сити и удобно смјештени ... тако строго казне гладне несретнике (Бал. 12, 402). Но има их, који су пре окупације били мали људи, па сад живе боље него икоји богатыр (Живк. М. 1, 20).

Акцентована одредница

Граматички опис
Етимологија
Значења
Стилски квалификатор

Примери (цитати) и извори

богàтѝр

Акцентована одредница

богàтѝр *м* <G bogatira>

Граматички опис

DEFINICIJA
<i>razg.</i>
1. junak, vitez
2. kršan i snažan čovjek
SINTAGMA
FRAZEOLOGIJA
ONOMASTIKA
ETIMOLOGIJA
◇ <i>rus. bogatyr</i>

Стилски квалификатор

Значења

Етимологија

Контактолошки речници идентификације

3. Mieczysław Basaj, Janusz Siatkowski, Bohemizmy w języku polskim. Słownik. Uniwersytet Warszawski Wydział Polonistyki. Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej. Warszawa, 2006.

Бохемизам ?

Одредница (значење). Идентификација (модел, језик посредник, коментар)

- SŁOWARZ 'słownik'. – Pojawiający się sporadycznie w słowniczku czterojęzycznym z r. 1532 wyraz *słowarz* SW VI 217 uznaje za bohemizm, co podtrzymuje BrSE 630 („*słowarz* z *czeska*”). Wpływ czeski trzeba tu jednak odrzucić, *czes. słovár* jest bowiem poświadczony dopiero w okresie Odrodzenia pod wpływem rosyjskim (por. Jg IV 156); zresztą się nie przyjął. Dziś odpowiedniki tej formacji używane są w jęz. rosyjskim (*slovár*) i słoweńskim (*slovar*). Dawniej występowały ponadto w jęz. ukraińskim, słowackim (*slovar* – SSJ IV 119; z ros. przejął go Bernolák, por. J. Stanislav DSJ I 66), serbsko-chorwackim (*slovar* – RHSJ XV 585). Były też próby wprowadzenia postaci *słowarz* do kaszubszczyzny (LorPomWört II 286).

JS

Аутор чланка

4. Stefan Michael Newerkla, Sprachkontakte Deutsch-Tschechisch-Slowakisch. Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: historische Entwicklung, Beleglage, bisherige und neue Deutungen. Peter Lang, 2004.

Чешки германизам
(стилска ознака, значење)

Етимолошки коментар
(варијанте, дијалекатски облици, значења, изведенице, стилске ознаке и др.)

Словачки германизам
(стилска ознака, истоветно значење)

Сродни примери
из др. словен. јез.

Потврде

grunt bzw. *gs.* 'Grund, Grundstück; Bauerngehöft; Grund, Ursache; Grund, Kern; Grundmauer'. ◇ **grunt** bzw. *ats.* 'id.'. ◇ In SSJ *slk.* *grunt* noch unmarkiert. Dazu *č.* *ats.* *gruntovat*, *slk.* *ats.* *gruntovat* 'gründlich aufräumen, reinemachen'. Daher auch *č.* *slk.* *ats.* *grunt* 'Großes Reinemachen'. Ač. *krunt(h)*, *grunt(h)*, *ask.* *grunt(h)*, *krunt(h)* < frühnd. mhd. *grunt* 'Grund und Boden, Erde, Fundament; Grundstück, Grundeigentum; Ursache, Ursprung; Grund u. a.'. Hierher gehört auch *č.* dial. expr. *phijt cugrunt* 'zugrunde gehen'. Vgl. *č.* dial. *krumpešt*, *krumpešt*, *krumfest* 'Ofenmauer, -nische, -sitz', *ask.* *grundfest* 'Grundfeste, Fundament', *pl.* *sln.* *kr./s.* *grunt*, *pl.* dial. auch *gró(j)nt*, *gróht*, *grujnt*, *gruht*, *r.* *spynn*, *o.* *nhd.* *Grund*, *engl.* *ground*; *ung.* *grund* 'unbebautes Grundstück'. ◇ Ca. 80 ač. Belege für *krunt(h)*, *grunt(h)*. Der ač. Erstbeleg findet sich als *krunt(h)* 'Grund, Fundament' in Horklem 58a: „já tobě chci vykládati pravý krunť, kterak sě máš mieti v řádu cnosti“, in adv. Verwendung 'völlig, gänzlich' in TrójK 91a: „to tak uslechtilé město [Trója] biele zboženo z krunťu“. Der ač. Erstbeleg für *grunt(h)* stammt in der Bedeutung 'Grundstück' aus Půh 3,307 (1447): „Já Václav Hecht z Rosic poh. Oldřicha z Heraltie, že stavi tvrz svú na móm gruntu“, als 'Bauerngehöft' aus Listá/Rožmb 3,412 (1447): „list byl čten, ano jedno o to jiezde nepřítel přes vás [Oldřichuov] grunt“. Der Erstbeleg für *grunt* 'Grund, Ursache' findet sich in ArchČ 7,231 (1459): „grunt toho všeho jest, že Královská Milost velice Vaši Milosti žádá“. Der *slk.* Erstbeleg stammt als *grunth* in der Bedeutung 'Bauerngehöft' aus Durdiná (Gyurcsina) 1551. Der *ung.* Erstbeleg geht laut KoGo 189–190 auf das Jahr 1833 zurück. ◇ Eichler 1968:103; EisCh 396, 399, 403, 410; EisPo 61, 83; H-L 172; Janečková 1999:221, 223; Mch 152; Mengel-Hentschel 2003:118–119; Nek 42; Ném 143; Racková 1999:210; Rud 45; Rz 189; Schm 14, 24, 32; Skála 1968b:131, 135; Utěšený 1968:116 ▲ HSSJ I:385; Jg I:642; PSJC I:806–807; SSJC I:552, 553; SSJ I:444; SSO 89; KSSJ 176; SSN I:517–518.

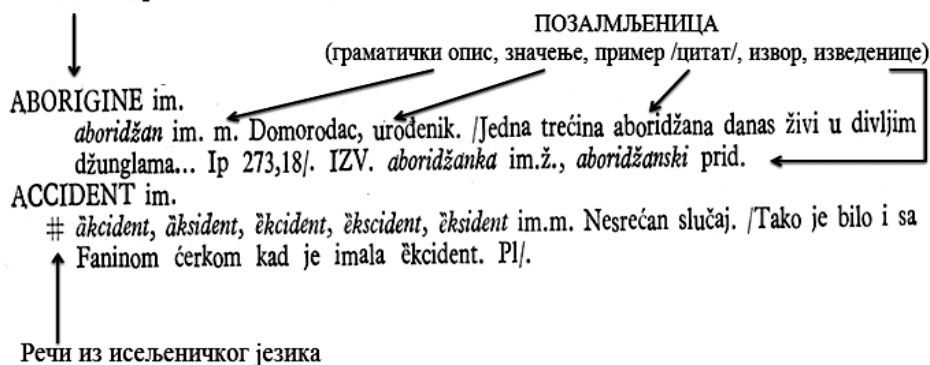
Примери из других језика

Литература

Лексикографски извори

5. M. Surdučki, Srpskohrvatski i engleski u kontaktu. Matica srpska, Novi Sad, 1978.

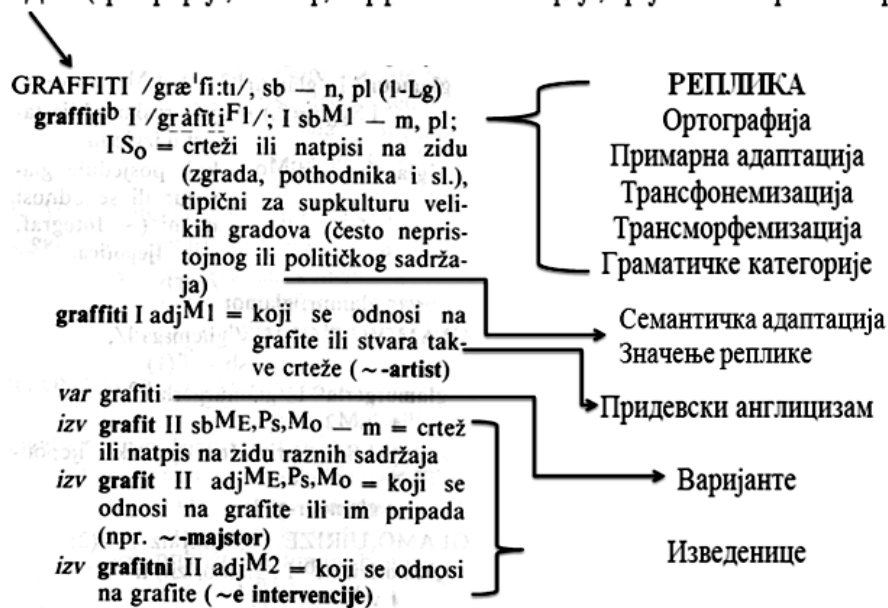
МОДЕЛ (граматички опис)

Контактолошки речници адаптације

6. Rudolf Filipović, Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo – razvoj – značenje. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Školska knjiga, Zagreb, 1990.

МОДЕЛ (ортографија, изговор, морфолошке категорије, број значења према извору)

7. В. Васић, Т. Прћић, Г. Нејгебау, Речник новијих англицизама: *du yu speak англосрпски?*¹⁰ Змај, Нови Сад, 2001, 275 стр. Сарадници на речнику: Г. Нејгебауер, Љ. Суботић, М. Алановић, Ж. Дамњановић, А. Драгин, В. Кризманић, Ж. Марковић, В. Митро, Б. Радић, А. Радовић и Д. Вујовић.

❶ Pravopis	❺ Izvorni oblici i njihova adaptacija u srpskom jeziku	❷ Značenje
❷ Gramatika		❸ Primeri
❸ Izgovor	❻ Indeks integrisanosti u srpski jezik	❹ Ustaljeni spojevi reči
❹ Neprihvatljivi pravopisni oblici		

❶ **provajder**, a m
❷ /provàjder/;
❸ PROVIDER

[eng. provider]
❺

firma koja obezbeđuje pristup nekom telekomunikacionom sistemu, naročito →internetu; = dobavljač
❷

Vaš provajder (onaj preko koga se povezujete sa Internetom) mora da bude sposoban da obezbedi tu brzinu.št
❸

Čovek uključuje računar, poziva Internet provajdera, priključuje se na Internet i bezbrižno čita svoju elektronsku poštu ili uživa u surfovanju.št
❹

⌘ internet provajder, internet servis provajder
❺

provajderski, -a, -o /provàjderski/
❻

Htela je da otvori provajdersku službu i da kupi ili uloži u Internet kompanije.št
Ⓜ

...
Ⓜ

PROVIDER
provajder

8. Ј. Ајдуковић, Контактолошки речник словенских језика. Речник адаптације бугарских контактолексема под руским утицајем I. Фото Фуртура, Београд, 2010, друго допуњено електронско издање, 2013.

¹⁰ Речник В. Васић, Т. Прћић, Г. Нејгебау сврстали смо у групу речника адаптације због присуства индекса интегрисаности. По својој структури он више припада контактолошким речницима идентификације. Према Ајдуковић 2004: 260 контактолошки речници „служе као грађа на основу које се дискутује и изводе закључци за адаптацију, идентификацију или класификацију“ контактолексема. Његова микроструктура је ближа микроструктури дескриптивног речника. У контактолошким речницима адаптације излажу се различите адаптивне стратегије, пут од модела, компромисне реплике до реплике, одн. даје се лингвистички опис контакта.

Формални опис адаптације

БОГАТИР^{<1,2>11} **В**¹²-**Д**¹³, **ТГ2**¹⁴, **Акц0**¹⁵, **Ф3/2**¹⁶, **І**¹⁷, **им.-м.**¹⁸, **М0**¹⁹, **ТМР1**²⁰, **С0**²¹, **К1**²², **ЛСА0/1**²³, **А2**²⁴ (**БТР/МАС**)²⁵ ⇔ **С1Н2м+С2Н2р**²⁶ (**БТР/БТС**)²⁷ ⇔ **С1Н2м**⁽²⁾²⁸ (**БТР/СТСРЈ**^{1,2})²⁹ ⇔ **С1Н2м+С2Ф⁶р**³⁰ (**АРБЕ/СТСРЈ**^{1,2})³¹ ⇔ **С1Н3м+С2Ф⁶р**³² (**АРБЕ/БТС**)³³ ⇔ **С1Н2м+С2Ф⁶р**³⁴ (**АРБЕ/СТСРЈ**^{1,2})³⁵ ⇔ **С1Н1м+С1Ф1р+С2Н2р**³⁶ (**БТР/СРЈХІ-XVII**)³⁷ ⇔

¹¹ Ознаке за хомонимне облике. Хомонимију приказујемо у оквиру једног речничког чланка на начин како је то урађено у испитиваним лексикографским изворима.

¹² Ознака за начин формирања ортографије. Индекс „в“ указује на специфичну адаптацију у бугарском језику појединих руских графема.

¹³ Ознака за утицај језика посредника или извора (в. модул о основним лексичко-стилистичким подацима)

¹⁴ Слободна трансграфематизација

¹⁵ Нулта трансакцентуација

¹⁶ Други подтип слободне трансфонемизације

¹⁷ Трансдеривација. Реплика је неизведена или проста реч.

¹⁸ Граматички опис. Реплика је именица мушког рода.

¹⁹ Нулта трансморфемизација

²⁰ Делимична трансморфологизација категорије рода

²¹ Први формални опис транссемантизације (нулта транссемантизација)

²² Делимична трансконцептуализација

²³ Нулта и делимична трансстилизација у зависности од лексикографског извора

²⁴ Слободна укупна адаптација. Одређујемо је према највишем нивоу појединачних адаптација.

²⁵ Први бугарски и руски речнички пар

²⁶ Други формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

²⁷ Други бугарски и руски речнички пар

²⁸ Трећи формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; су-жење броја значења)

²⁹ Трећи бугарски и руски речнички пар

³⁰ Четврти формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

³¹ Четврти бугарски и руски речнички пар

³² Пети формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

³³ Пети бугарски и руски речнички пар

³⁴ Шести формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

³⁵ Шести бугарски и руски речнички пар

³⁶ Седми формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; трочлана комбинована промена)

³⁷ Седми пар (речник савременог бугарског језика и руски речник XI-XVII века)

$C1H1m+C1\Phi1p+C2\Phi^6p$ ³⁸ (АРБЕ/СРЈХІ-ХVІІ)³⁹ $\propto$ $C1\Phi m$ ⁴⁰ (БТР/СРЈ
 ХVІІІ)⁴¹ $\propto$ $C1\Phi m+C2\Phi^6p$ ⁴² (АРБЕ/СРЈХVІІІ)⁴³ $\propto$ $C1\Phi^ap+C2\Phi^6p$ ⁴⁴
 (АРБЕ/СЦРЈХІХ)⁴⁵ $\propto$ $C1\Phi1p$ ⁴⁶ (БТР/СЦРЈХІХ)⁴⁷
*богатырь*⁴⁸ I⁴⁹, им.-м.⁵⁰ (МАС; БТС)⁵¹
богатырь^{(1,2)52} (СТСРЈ)⁵³
*богатырь*⁵⁴ и вар.⁵⁵ (СРЈХІ-ХVІІ)⁵⁶
*богатырь*⁵⁷ (СРЈХVІІІ)⁵⁸
*богатырь*⁵⁹ (СЦРЈХІХ)⁶⁰
 кс:⁶¹ *герой, витяз, рицар*
 $\triangle$ ⁶² рус.<перс., 2. фиг. (ГРЧД)⁶³; рус., 2. фиг. (БТР)⁶⁴; рус.<перс.,
 2. фиг. (АРЧД)⁶⁵; рус., + фиг., + фиг. (АРБЕ²)⁶⁶; рус. (ПРОДД)⁶⁷;

³⁸ Осми формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; трочлана комбинована промена)

³⁹ Осми пар (речник савременог бугарског језика и руски речник ХІ-ХVІІ века)

⁴⁰ Девети формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; сужење значењског поља модела)

⁴¹ Девети пар (речник савременог бугарског језика и руски речник ХVІІІ века)

⁴² Десети формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

⁴³ Десети пар (речник савременог бугарског језика и руски речник ХVІІІ века)

⁴⁴ Једанаести формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; двочлана комбинована промена)

⁴⁵ Једанаести пар (речник савременог бугарског језика и руски речник ХІХ века)

⁴⁶ Дванаести формални опис транссемантизације (делимична транссемантизација; сужење значењског поља реплике)

⁴⁷ Дванаести пар (речник савременог бугарског језика и руски речник ХІХ века)

⁴⁸ Руски модел

⁴⁹ Модел је проста или неизведена реч.

⁵⁰ Граматички опис руског модела. Реплика је именица мушког рода.

⁵¹ Ознаке за речнике у којима је потврђен руски модел.

⁵² Ознаке за руске хомонимне моделе

⁵³ Ознака за руске речнике у којима су потврђени хомонимни облици

⁵⁴ Модел је потврђен у речнику руског језика ХІ-ХVІІ века.

⁵⁵ Руски модел има варијантне облике.

⁵⁶ Извор је речник руског језика ХІ-ХVІІ века.

⁵⁷ Модел је потврђен у речнику руског језика ХVІІІ века.

⁵⁸ Извор је речник руског језика ХVІІІ века.

⁵⁹ Модел је потврђен у речнику руског језика ХІХ века.

⁶⁰ Извор је речник руског језика ХІХ века.

⁶¹ Контактолошки синоними

⁶² Основни лексичко-стилистички подаци из различитих лексикографских извора

⁶³ Први бугарски извор (речник)

⁶⁴ Други бугарски извор (речник)

⁶⁵ Трећи бугарски извор (речник)

⁶⁶ Четврти бугарски извор (речник)

⁶⁷ Пети бугарски извор (речник)

(МАС⁶⁸: + фиг.; БТС⁶⁹: 2. разг.; СТСПЈ⁷⁰: 3. фиг.; ТСПЈ⁷¹: перс.; ТСЖВЈ⁷²: тат.; СИСЧ, ОИС⁷³: монг.; БТС⁷⁴: 2. разг., 3. свеч., ~ чего и са атр.; ЕСПЈ⁷⁵: стур. и др.); [акц.:⁷⁶ посл./посл.; НКРЈ/БНК⁷⁷: +30^x/+30^{x78}]

□⁷⁹ 1. герой от руските народни песни и приказки, воин с необично-вена сила, храброст и красота; 2. човек с голяма сила, смелост и издръжливост; юнак (БТР)⁸⁰ ©⁸¹ #2⁸²: незаурядный, выдающийся в какой-либо области человек (СТСПЈ²)⁸³; ©⁸⁴ #3⁸⁵: о человеке незаурядном, талантливым в какой-л. области (БТС)⁸⁶; ©⁸⁷ С1Нм⁸⁸ (#1⁸⁹: начальник войска, воевода /у восточных народов/ // при имени знатного человека /у восточных народов/) + С1Фр⁹⁰ (#1⁹¹: герой от руските народни песни и приказки) (СПЈХI-XVII)⁹²; ©⁹³ #94: о героях античной мифологии (СПЈХVIII)⁹⁵; ©⁹⁶ #1⁹⁷: герой от руските народни пе-

⁶⁸ Први руски извор (речник)

⁶⁹ Други руски извор (речник)

⁷⁰ Трећи руски извор (речник)

⁷¹ Четврти руски извор (речник)

⁷² Пети руски извор (речник)

⁷³ Шести и седми руски извор (речник)

⁷⁴ Осми руски извор (речник)

⁷⁵ Девети руски извор (речник)

⁷⁶ Дистрибуција места акцента

⁷⁷ Доња фреквентност лексеме према корпусу руског и бугарског језика

⁷⁸ Контактлексеме се налази у више од 30 примера. Ознака „x“ указује на нерешену хомонимију у корпусу.

⁷⁹ Прва цитирана бугарска лексикографска дефиниција значења.

⁸⁰ Ознака за анализирани бугарски лексикографски извор.

⁸¹ Први бугарско-српски конфронтативни опис семантичких промена

⁸² Суужење броја значења руског модела. Бугарски извор не бележи значење контактолексеме у руском лику.

⁸³ Ознака за анализирани руски лексикографски извор

⁸⁴ Други бугарско-српски конфронтативни опис семантичких промена

⁸⁵ В. фусноту 84.

⁸⁶ В. фусноту 85.

⁸⁷ Трећи бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

⁸⁸ В. фусноту 84.

⁸⁹ В. фусноту 84, стр. 116.

⁹⁰ Значењско поље реплике је сужено.

⁹¹ В. фусноту 84, стр. 116.

⁹² В. фусноту 85.

⁹³ Четврти бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

⁹⁴ Суужење значењског поља модела. Бугарски извор не бележи значење контактолексеме у руском лику.

⁹⁵ В. фусноту 85.

⁹⁶ Пети бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

⁹⁷ В. фусноту 84.

сни и приказки (СЦРЈХІХ)⁹⁸; ♂⁹⁹ герой от руските народни песни и приказки – воин с необикновена сила, храброст, красота и съобразителност // за воин от руската или съветската армия, воювал за освобождението на България от робство // за човек със здраво телосложение и голяма сила; юнак (АРБЕ)¹⁰⁰ ©¹⁰¹ #2¹⁰²: незаурядный, выдающийся в какой-либо области человек (СТСРЈ)¹⁰³; ©¹⁰⁴ #3¹⁰⁵: о человеке незаурядном, талантливом в какой-л. области (БТС)¹⁰⁶; ©¹⁰⁷ С1Нм¹⁰⁸ (#1¹⁰⁹: начальник войска, воевода /у восточных народов // при имени знатного человека /у восточных народов/) + С1Фр¹¹⁰ (#1¹¹¹: герой от руските народни песни и приказки) (СРЈХІ-ХVІІ)¹¹²; ©¹¹³ #1¹¹⁴: о героях античной мифологии (СРЈХVІІІ)¹¹⁵; ©¹¹⁶ #1¹¹⁷: герой от руските народни песни и приказки (СЦРЈХІХ)¹¹⁸.

⁹⁸ В. фусноту 85.

⁹⁹ Друга цитирана бугарска лексикографска дефиниција значења

¹⁰⁰ В. фусноту 82.

¹⁰¹ Шести бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

¹⁰² В. фусноту 84.

¹⁰³ В. фусноту 85.

¹⁰⁴ Седми бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

¹⁰⁵ В. фусноту 84.

¹⁰⁶ В. фусноту 85.

¹⁰⁷ Осми бугарско-српски конфронтативни опис семантичких промена

¹⁰⁸ В. фусноту 84, стр. 116.

¹⁰⁹ В. фусноту 84, стр. 116.

¹¹⁰ В. фусноту 91, стр. 116.

¹¹¹ В. фусноту 84, стр. 116.

¹¹² В. фусноту 85.

¹¹³ Девети бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

¹¹⁴ В. фусноту 84, стр. 116.

¹¹⁵ В. фусноту 85, стр. 116.

¹¹⁶ Десети бугарско-руски конфронтативни опис семантичких промена

¹¹⁷ В. фусноту 84, стр. 116.

¹¹⁸ В. фусноту 85, стр. 116.

МЕЋУСЛОВЕНСКИ КОНТАКТОЛОШКИ АТЛАС

ТРАНСГРАФЕМАТИЗАЦИЈА

Литература:

- Ј. Ајдуковић, „Онлајн лингвистички атласи и један предлог онлајн међусловенског контактолошког атласа“, Електронски ресурси и филолошките студии, Филолошки факултет, Скопје, 2013: 72-90.
- Ј. Ајдуковић, „Трансграфематизација у контактолошким речници-ма“, Славистика, Београд, 2013: 284-294.

Таб. 1: Типови и подтипови трансграфематизације

Бр.	Клас. број	Ознака	Процеси	Руски модел (штамп. сл.)	Језик	Контактолексема (штампана слова)
1.	1.1.	ТГ0	Нулта	тундра тундра тундра	срп. мак. буг.	тундра тундра тундра
2.	1.2.	ТГ1/1	Делимична	ГУЛаг ГУЛаг ГУЛаг	срп. мак. буг.	Гулаг Гулаг Гулаг
	1.3.	ТГ1/2		гласность произвольно апликация	срп. мак. буг.	гласност произвольно апликация
3.	1.4.	ТГ2/1	Слободна	обер-прокурор кок-сагыз женьшень	срп. мак. буг.	оберпрокурор коксагиз жен-шен
	1.5.	ТГ2/2		балалайка былина былина	срп. мак. буг.	балалајка билина билина
	1.6.	ТГ2/3		союзник союзник	срп. мак.	сојузник сојузник
	1.7.	ТГ2/4		полёт безнадёжен	срп. мак.	полет безнадежен
	1.8.	ТГ2/5		артикуляция безнадёжен закрепощать геройствовать	буг. срп. мак. буг.	артикулация безнадежан закрепостува геройствувам

1.9.	ТГ2/6	батюшка	хрв.	baćuška*
		батюшка	словен.	batjuška
		батюшка	чеш.	baťuška, bát'uška
		батюшка	пољ.	batuszka
		батюшка	словац.	bát'uška

Таб. 2: Систем графичких знакова језика даваоца и језика примаоца

Клас. број	Језик дава-лац	Графијски систем / Диференцијалне графеме	Језик прима-лац	Графијски систем / Дифенцијалне графеме
1.	рус.	ѐ, й, щ, ъ, ы, ъ, э, ю, я	срп.	ђ, ј, љ, њ, ћ, џ
2.	рус.	ѐ, й, щ, ъ, ы, ъ, э, ю, я	мак.	ѓ, ѕ, ј, љ, њ, ќ, џ
3.	рус.	ѐ, ы, э	буг.	-
4.	рус.	ћирилица	срп.	латиница
5.	рус.	ћирилица	хрв.	латиница
6.	рус.	ћирилица	слов.	латиница
7.	рус.	ћирилица	чеш.	латиница
8.	рус.	ћирилица	пољ.	латиница
9.	рус.	ћирилица	сл.	латиница

Таб. 3: Начини формирања ортографије

Бр.	Клас. број	Начин форм. орт.	Руски модел или модел у ФД (штампана слова)	Језик при-малац	Контактолексема (штампана слова)
1.	1.2.1.	Б	бабушка - антоновка матушка - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	бабушка - антоновка матушка - - - -
2.	1.2.2.	Б (ФД)	безопасан - безмерен безропотен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	безопасно* - безмерно безропотно - - - -

3.	1.3.1.	Б1	барин барин - - барин избушка былина барин	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	barin barin - - barin izbuška bylina barin
4.	1.3.2.	Б1 (ФД)	glup glup - - glup сар Trocki rusista	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	glupo* glupo* - - glupo* carevna* trockizm rusistka*
5.	1.4.1.	В	гордость - произвольно наклонность - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	гордост - произвольно наклонност - - -
6.	1.4.2.	В (ФД)	горд - горделив волнодумец - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	гордост - горделивост волнодумка* - - -
7.	1.5.1.1. 1.5.1.2.	В	злодей - барышня баян - - -	срп. хрв. буг. мак. слов. чеш. поль. сл.	злодеј - баришня бајан - - -
8.	1.5.2.1. 1.5.2.2.	В (ФД)	Славјанин - дејствува есер	срп. хрв. мак. буг.	Славјанка* - дејствие есерка*

			-	слов.	-
			-	чеш.	-
			-	поль.	-
			-	сл.	-
9.	1.6.1.	B1	гласность гласность - - гласность Кремль Кремль летопись	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	glasnost glasnost* - - glasnost* Kreml Kreml Letopis
10.	1.6.2.	B1 (ФД)	opasan opasan - - boder načalnik* raskolnik načalnik*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	opasnost opasnost - - bodrost načalstvo raskolnica* načalstvo
11.	1.7.1.	B1	камаринская камаринская - - буря баян бурлак залив	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	kamarinskaja kamarinskaja - - burja bajan burlak záliv
12.	1.7.2.	B1 (ФД)	svojstven* svojstven* - - svojstven* bojar rubacha cár	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	svojstvo* svojstvo - - svojstvo bojarka* rubaszka cárstvo
13.	1.8.1.	A	батюшка - лодка ковёр - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	baћушка - лотка кавьор - - - -

14.	1.8.2.	А (ФД)	њања - - закљопвам - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	њањушка - нема потврде у грађи закљопка - - - -
15.	1.9.1.	А1	нет нет - - няня батюшка батюшка ехать	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	njet njet - - njanja bat'uška, bát'uška batuszka jehat'
16.	1.9.2.	А1 (ФД)	njanja njanja* - - njanja bárin barin bát'a*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	njanjuška njanjuška* - - njanjuška* báryňa* barynia* bát'uška
17.	1.10.1.1. 1.10.1.2.	Ц	истинность - общественность бельё - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	истиност - општественост бельо - - - -
18.	1.10.2.	Ц (ФД)	драгоцен* - восторжен безболезнен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	драгоценост - восторжено безболезнено - - - -
19.	1.11.1	Ц1	ничего ничего - -	срп. хрв. мак. буг.	njičevo njičevo - -

			покровитель нянька ящик барщина	слов. чеш. поль. сл.	pokrovitelj naňka jaszczyk barščina
20.	1.11.2	Ц1 (ФД)	beščislen beščislen - - bojar fyskultura ciut beseda	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	beščisleno* beščisleno* - - bojarinja fyskulturník ciut-ciut besedovať
21.	1.12.1.	Е	злополучный - бедствовать бедствовать - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	злополучан - бедствува бедствувам - - - -
22.	1.12.2.	Е (ФД)	стахановац - стахановец рубля - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	стахановски* - стахановски рублев* - - - -
23.	1.13.1.	Е1	- непонятный - - борзая катюша пузанок гражданский	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	- nepojaman - - borzoi katuše puzanek graždanský
24.	1.13.2.	Е1 (ФД)	stahanovac* stahanovac* - - stahanovec bohatýr trockista* bojarin	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	stahanovski* stahanovski* - - stahanovski* bohatýrský trockistowski* bojarský

25.	1.14.1.	Г	человеколюбие - наблюдение заклёпывать - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	човекољубље - набљудување закљопвам - - - -
26.	1.14.2.1. 1.14.2.2.	Г (ФД)	рубља* - љубопитство безизкуствен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	рубалски* - љубопитствува безизкуственост - - - -
27.	1.15.1.	Г1	необходимый необходимый - - меньшевистский пёнышек князь царствовать	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	neophodan neophodan - - menjševiški pěnišík kniaž cárovať
28.	1.15.2.	Г1 (ФД)	rubalj rubalj - - rubelj bělogvardějec stachanowiec bielogvardejec	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	rubaljski* rubaljski* - - rubeljski* bělogvardějský stachanowski* bielogvardejský
29.	1.16.1.	А-Д	кухня - матрёшка гравёр	срп. хрв. мак. буг.	кухња - матрјошка гравьор
30.	1.16.2.	А-Д (ФД)	бумага* - бумага* шахта - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	бумашка - бумашка шахтьор - - - -

31.	1.17.1.	А1-Д	манерка верую - - Салют бат'ка женьшень женьшень	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	manjerka vjeruju - - Saljut bat'ka žeń-szeń žeńšeń*, žeń-seń*
32.	1.17.2.	А1-Д (ФД)	bumaga* bumaga* - - bumaga* bumaga bumaga bumaga*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	bumaška bumaška - - bumaška* bumaška bumaszka* bumaška*
33.	1.18.1.	Б-Д	лакировка - тост секция - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	лакировка - тост секция - - - -
34.	1.18.2.	Б-Д (ФД)	хулигански* - хулигански хулигански* - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	хулиганство* - хулиганство хулиганство* - - - -
35.	1.19.1.	Б1-Д	лента лафет - - аршин собака бурундук лавра	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	lenta lafet - - aršin sobaka burunduk lavra
36.	1.19.2.	Б1-Д (ФД)	svirep svirep - -	срп. хрв. мак. буг.	svirepo* svirepo* - -

			huliganski atamanský* gimnazista atamanský	слов. чеш. поль. сл.	huliganstvo atamanstvo* gimnazistka atamanstvo
37.	1.20.1.	В-Д	каракуль - шинель артель - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	каракул - шинел артел - - - -
38.	1.20.2.	В-Д (ФД)	пролетарски* - глуп* глобален - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	пролеткулт - глупост глобалност - - - -
39.	1.21.1.	В-Д	нэпман - алтын экранизация - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	непман - алтин экранизация - - - -
40.	1.21.2.	В-Д (ФД)	чај - чај аерография - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	чајник* - чајник* аерограф - - - -
41	1.22.1.	В1-Д	каракуль каракуль - - каракуль каракуль гильза каракуль	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	karakul karakul* - - karakul karakul* gilza karakul*

42.	1.22.2.	B1-Д (ФД)	nežan - - - nežen šturm - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	nežnost нема потврде у грађи - - nežnost šturmovat нема потврде у грађи нема потврде у грађи
43.	1.23.1.	B1-Д	Нэп, нэп Нэп, нэп - - юнкер царь богдыхан нэпман	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	NEP NEP - - junker cár bogdychan nepman
44.	1.23.2.	B1-Д (ФД)	prijatan* prijatan - - - gubernie stypendium* gubernia	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	prijatno* prijatno - - нема потврде у грађи gubernátor* stypendiat gubernátor
45.	1.24.1.	Ц-Д	манеж - джигит резонёр - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	мањеж - цигит резоньор - - - -
46.	1.24.2.	Ц-Д (ФД)	цигит* - цигит бокс	срп. хрв. мак. буг.	цигитовка - цигитовка* боксёр
47.	1.25.1.	Ц1-Д	шинель шинель - - шинель парашют юнкер парашют	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	šinjel šinjel - - šinjel parašut junkier parašut

48.	1.25.2.	Ц1-Д (ФД)	prevashodan prevashodan* - - pionier* - pionier grupovat’*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	prevashodno* prevashodno - - pionierka* нема потврде у грађи pionierka* grupírovka*
49.	1.26.1.1.	Г-Д	шампанское - - 1.26.1.2. почтальон - - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	шампањски ² - нема потврда у грађи пощальон - - - -
50.	1.26.2.	Г-Д (ФД)	- - - гримьор - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	нема потврда у грађи - нема потврда у грађи гримьорен - - - -
51.	1.27.1.	Г1-Д	именительный именительный - - наречие brioška князь авансировать	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	imeniteljní imeniteljní - - narečje бриошь kniaź avansovat’
52.	1.27.2.	Г1-Д (ФД)	dostaviti* dostaviti* - - dostaviti - kolektyw sovietsky	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	dostavljati* dostavljati* - - dostavljati нема потврде у грађи kolektywizacja antisovietsky
53.	1.28.1.1.	Е-Д	акт* - - 1.28.1.2. интриговать казак	срп. хрв. буг. мак.	актовка - интригувам козак

			-	слов.	-
			-	чеш.	-
			-	поль.	-
			-	сл.	-
54.	1.28.2.	Е-Д (ФД)	атаман - арендатор аванс*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	атамански* - арендаторски авансирам - - - -
55.	1.29.1.	Е1-Д	волшебный волшебный - - акмеизм инструктажный активист грипп	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	volšeban volšeban - - akmeizem instruktážní aktywista grippa
56.	1.29.2.	Е1-Д (ФД)	ataman ataman - - kombajn ataman dzygit ataman	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	atamanski* atamanski* - - kombajnar atamanský* dzygitówka atamanský
57.	1.30.1.	А-[Д]	бумажка - бумажка фантазёр - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	бумашка - бумашка* фантазьор - - - -
58.	1.30.2.	А-[Д] (ФД)	бумага* - бумага шахта - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	бумашка - бумашка* шахтьор - - - -

59.	1.31.1.	A1-[Д]	бумажка бумажка - - бумажка бумажка бумажка бумажка	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	bumaška bumaška - - bumaška* bumaška bumaszka* bumaška*
60.	1.31.2.	A1-[Д] (ФД)	bumaga* bumaga* - - bumaga* bumaga bumaga bumaga*	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	bumaška bumaška - - bumaška* bumaška bumaszka* bumaška*
61.	1.32.1.	Б-[Д]	агитпроп - агитпроп автобаза - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	агитпроп - агитпроп автобаза - - - -
62.	1.32.2.	Б-[Д] (ФД)	хулиган - хулиган великолепен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	хулиганство* - хулиганство великолепие - - - -
63.	1.33.1.	Б1-[Д]	комсомол комсомол - - кадровик агитпроп агитпроп агитпроп	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	Komsomol Komsomol - - kadrovik agitprop agitprop* agitprop
64.	1.33.2.	Б1-[Д] (ФД)	- komsomolac* - - -	срп. хрв. мак. буг.	- komsomolka* - -

			komsomolec komsomolec Komsomoł komsomolec	слов. чеш. поль. сл.	komsomolka komsomolka* komsomolec komsomolka*
65.	1.34.1.	В-[Д]	пролеткульт - безрезультатно безрезультатно - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	пролеткулт - безрезультатно безрезультатно* - - - -
66.	1.34.2.	В-[Д] (ФД)	важан* - безрезультатен важен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	важност - безрезультатно важност - - - -
67.	1.35.1.1. 1.35.1.2. 1.35.1.3.	В-[Д]	дворянин - аэротранспорт капитуланство - - - -	срп. хрв. буг. мак. слов. чеш. поль. сл.	дворјанин - аеротранспорт капитуланство - - - -
68.	1.35.2.	В-[Д] (ФД)	безидејан* - безидеен безидеен - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	безидејност* - безидејност безидејност - - - -
69.	1.36.1.	В1-[Д]	безыдейность безыдейность - - нежность грамотность культпроп культпроп	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	bezidejnost* bezidejnost* - - nežnost gramotnost Kultprop* Kultprop

70.	1.36.2.	B1-[Д] (ФД)	važan važan - - nežen gramotný - proletkult	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	važnost važnost* - - nežnost gramotnost нема потврда у грађи proletkultovec
71.	1.37.1.	B1-[Д]	чайник чайник - - чайник чайник чайник чайник	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	čajnik* čajnik - - čajnik čajnik czajnik čajník
72.	1.37.2.	B1-[Д] (ФД)	bezidejan* bezidejan - - komsomolec buržuj buržuj fyzkultúra	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	bezidejnost* bezidejnost - - komsomolka buržujka buržujka* fyzkultúrník
73.	1.38.1.1. 1.38.1.2. 1.38.1.3.	Ц-[Д]	благоденствие - графиня автоколонна - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	благоденствије - графиња автоколоне - - - -
74.	1.38.2.1. 1.38.2.2.	Ц-[Д] (ФД)	апаратчик - белетрист цигит	срп. хрв. буг. мак.	апаратчица* - белетристка цигитовка*
75.	1.39.1.	Ц1-[Д]	апаратчик апаратчик - - апаратчик апаратчик апаратчик апаратчик	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. пољ. сл.	aparatčik aparatčik - - aparatčik aparátčik* aparaczyk aparátčik*

76.	1.39.2.	Ц1-[Д] (ФД)	prevashodan prevashodan* - - masa* fyskultura buntować* gramotný	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	prevashodno* prevashodno - - masovka fyskulturník buntowszczyk gramotnost’*
77.	1.40.1.	Г-[Д]	именительный - меньшевизм агитмассовый - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	именительни - меньшевизам агитмасов - - - -
78.	1.40.2.	Г-[Д] (ФД)	вотка - колективизација интелигент - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	воткин* - колективизациски* интелигентен - - - -
79.	1.41.1.	Г1-[Д]	именительный именительный - - нарекче физкультурный княжеский чаевать	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	imeniteljni imeniteljni - - narečje fyskulturní kniaziowski čajovat’
80.	1.41.2.	Г1-[Д] (ФД)	votka votka - - dostaviti bělogvardějec kniaź čaj	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	votkin* votkin* - - dostavljati bělogvardějství kniaziowski čajovat’
81.	1.42.1.	Е-[Д]	английский - арендаторский авантюристический -	срп. хрв. мак. буг. слов.	англијски - арендаторски авантюристически -

			-	чеш.	-
			-	поль.	-
			-	сл.	-
82.	1.42.2.	Е-[Д] (ФД)	јуноша - каракул* абсорбция - - - -	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	јуношески - каракулски* абсорбционен - - - -
83.	1.43.1.	Е1-[Д]	чайный чайный - - чайный чайный каракулевый чайный	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	čajni* čajni* - - čajen* čajový karakułowy* čajový
84.	1.43.2.	Е1-[Д] (ФД)	karakul karakul - - čaj čaj karakuł čaj	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	karakulski* karakulski* - - čajen* čajový karakułowy* čajovka
85.	1.44.1. 1.44.2. 1.44.3. 1.44.4.	Аг0	Салют Салют жар-птица альфа-частица Салют чуть-чуть ГУЛаг Чека	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	Сальут Salut жар-птица алфа-частица Saljut ciut-ciut GUŁag Čeka
86.	1.45.1. 1.45.2.	Аг1	ГУЛаг Нэп ГУЛаг ГУЛаг ГУЛаг ГУЛаг ГУЛаг ГУЛаг	срп. хрв. мак. буг. слов. чеш. поль. сл.	Гулаг NEP гулаг ГУЛАГ Gulag Gulag Gułag Gulag

87.	1.46.1.	Ag2	обер-прокурор	срп.	оберпрокурор
	1.46.2.		комсомол	хрв.	Komsomol
			кок-сагыз	мак.	коксагиз
			всемирно-исторический	буг.	всемирноисторически
			нэп	слов.	NEP
			кок-сагыз	чеш.	koksagyz
			обер-кондуктор	пољ.	oberkonduktor
			нэп	сл.	NEP

Легенда:

* – контактолексема је посведочена на интернету, а не у „Контактолошком речнику адаптације русизама“ (2004);

ФД – до инфлуенције долази током фрејмске трансдеривације.

Напомена:

Неки модели могу на више начина формирати ортографију реплике. Типологија трансграфематизације урађена је за потребе „Међусловенског контактолошког атласа. Руска инфлуенција“.

ТГ0 – 1.2, 1.18, 1.32, 1.44.3

ТГ1/1 – 1.45.1

ТГ1/2 – 1.4, 1.10.1.1, 1.20, 1.34, 1.38.1.3, 1.38.2.1, 1.44.4

ТГ2/1 – 1.46.1

ТГ2/2 – 1.5.1.1, 1.5.2.2, 1.21, 1.35.1.2, 1.35.2

ТГ2/3 – 1.5.1.2, 1.5.2.1, 1.35.1.1, 1.38.1.1

ТГ2/4 – 1.8, 1.10.1.2, 1.16, 1.14.2.2, 1.24, 1.26.1.2, 1.26.2, 1.28.1.2, 1.30, 1.35.1.3, 1.38.1.2, 1.38.2.2, 1.44.1,

ТГ2/5 – 1.12, 1.13, 1.14.1, 1.14.2.1, 1.26.1.1, 1.28.1.1, 1.28.2, 1.40, 1.42

ТГ2/6 – 1.3, 1.6, 1.7, 1.9, 1.11, 1.15, 1.17, 1.19, 1.22, 1.23, 1.25, 1.27, 1.29, 1.31, 1.33, 1.36, 1.37, 1.39, 1.41, 1.43, 1.44.2, 1.45.2, 1.46.2

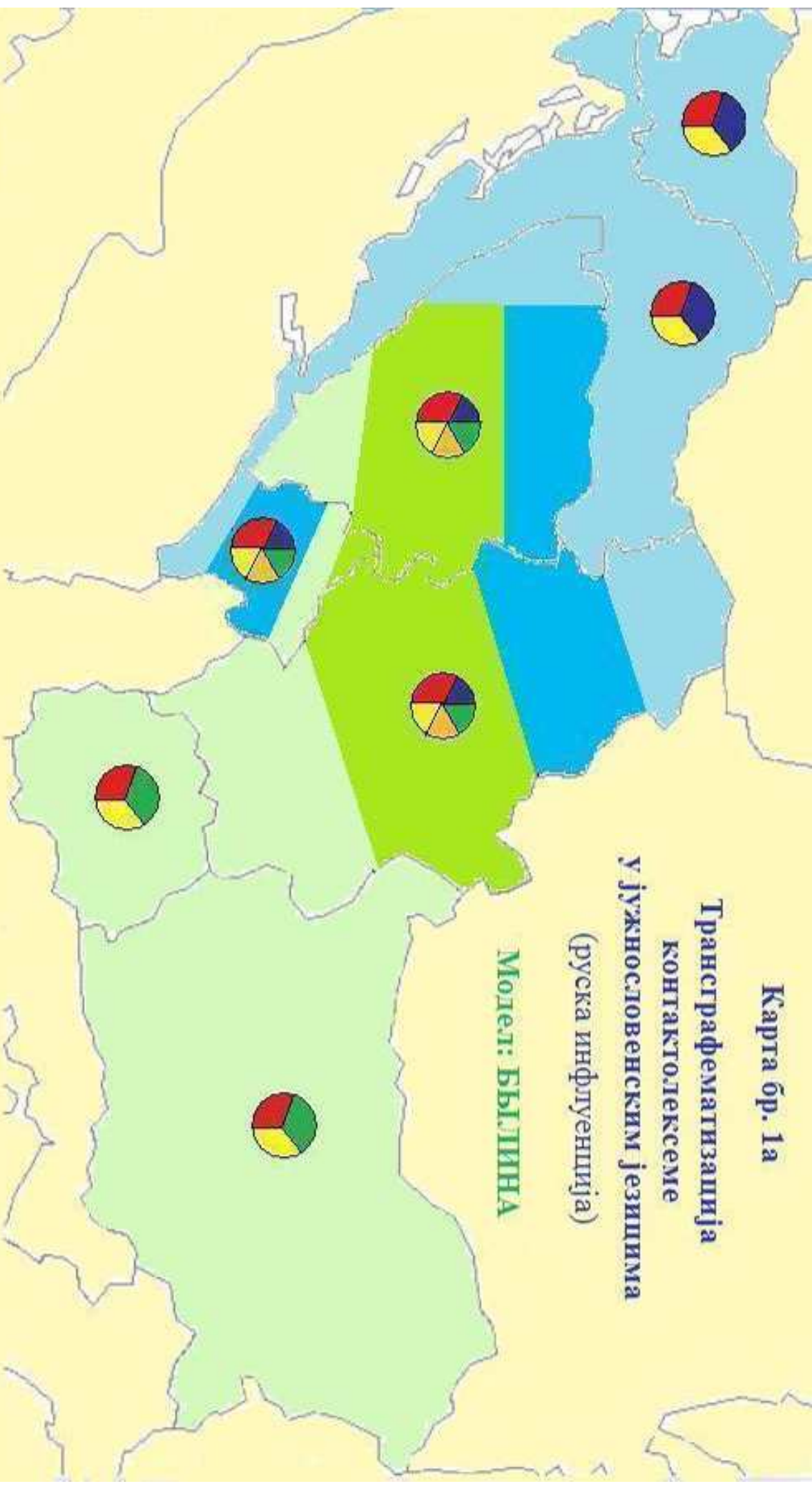
Карта бр. 1а

Трансграфематизација контактолексеме

у јужнословенским језицима

(руска инфлуенција)

Модел: БЫЛИНА

Легенда

- Слободна ТГ2/6 (в1)
- Слободна ТГ2/6 (ц1)
- Слободна ТГ2/4 (ц)
- Слободна ТГ2/2 (в)

● Латиница

● Кирилица

● л > л / 1

● л > љ / љ

● њ > и / и

Питања у "Упитнику" (Ајдуковић 2014):

1.5.1.1. (в, ТГ2/2), 1.7.1. (в1, ТГ2/6),

1.10.1.2. (ц, ТГ2/4), 1.11. (ц1, ТГ2/6)

© 2014 Аутор: др Ј. Ајдуковић

<http://ajdukovicj.pafod.ru>

Карта бр. 16

Трансграфематизација
контактолексеме
у пољском, чешком и
словачком језику
(руска инфлуенција)

Модел: БЫЛИНА

Легенда

- Латиница
- $л > l$
- $ы > y$

Питање у "Упитнику"
(Ајдуковић 2014):
1.3.1 (61, ТГ2/6)

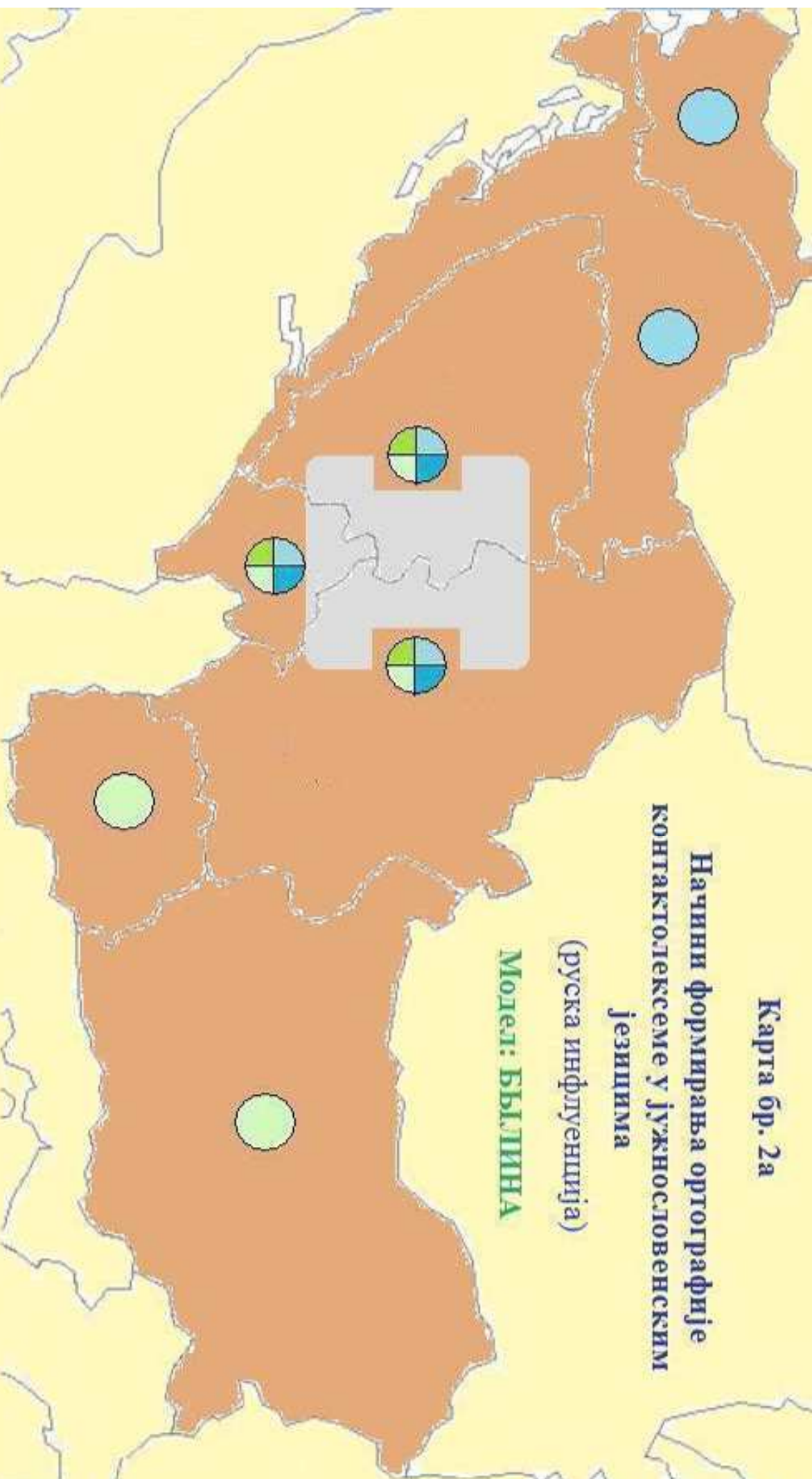
Слободна ТГ2/6 (61)

Карта бр. 2а

Начини формирања ортографије
контактолексеме у јужнословенским
језицима

(руска инфлуенција)

Модел: БЫЛИНА

Легенда

Слободна ТТ (ТТ2)

Контактолексема формира ортографију према ортографији и изговору модела (долази или не долази до промене кода)

○ В
○ В1
○ Ц
○ Ц1

Питања у "Упитнику" (Ајдуковић 2014):
1.5.1, 1.7.1, 1.10.1, 1.11.1.

Карта бр. 26

Начини формирања
ортографије
контактолексеме у
пољском, чешком и
словачком језику
(руска инфлуенција)

Модел: **БЫЛИНА**

Легенда

● 61

Питање у "Упитнику"
(Ајдуковић 2014):
1.3.1.

Слободна ТГ (ТГ2)

САДРЖАЈ

Образовање.....	3
Додипломске активности.....	4
Стипендије/Награде.....	5
Професионалне активности.....	5
Учешће у пројектима.....	5
Руковођење међународним пројектом.....	6
Усавршавање.....	6
Летња школа језика – семинари за стране слависте.....	7
Професионалне активности.....	7
Учешће на научним конференцијама.....	8
Сарадња у међународним часописима и зборницима.....	12
Учешће у Организационом одбору конференције.....	13
Чланство у научним и стручним друштвима.....	13
Научна и наставна звања.....	13
Педагошко искуство.....	14
Предавања по позиву.....	14
Научни консалтинг и мониторинг.....	15
Финансијска подршка Министарства науке Србије.....	19
Остали доприноси академској и широј заједници (афирмација науке кроз ауторске изложбе и др.).....	20
Рецензије/Прикази мојих радова.....	28
Публикације.....	34
I Књиге.....	34
Дисертације.....	34
Научне монографије.....	35
Лингвистички речници.....	39
Биобиблиографије са прилозима и ел. портали.....	43
II Истраживања.....	44
Реферати, радови, чланци.....	44
III Прикази, саопштења и др. штампани у целини.....	61
IV Саопштења са научних скупова штампана у изводу.....	65
V Хрестоматије.....	70
VI Контактолошке карте.....	70
VII Остале публикације (дипломски рад и ситнији прилози).....	71
VIII Презентације у Power Point-у са научних конференција и предавања које су објављене на интернету.....	72
IX Наставни материјали на интернету.....	77
Цитираност и навођење у публикацијама других научника (према делимичном увиду).....	78

Педагошки рад са студентима.....	92
Коментари на форуму студената Филолошког факултета.....	92
Финансирање научног рада.....	94
Спортске активности.....	94
Презентације.....	95
Тест из српског језика за први разред средње школе (1)	96
Тест из српског језика за први разред средње школе (2).....	103
Питања на припремама за такмичење из лингвистике (1).....	109
Руско-српски језички контакти.....	109
Питања на припремама за такмичење из лингвистике (2).....	115
Билингвизам.....	115
Когнитивно-дискурсна анализа.....	119
Концепт ТАКМИЧЕЊЕ у спортском дискурсу.....	119
Лексичка семантика.....	122
Лексема „мито“.....	122
Семни потенцијал у дефиницији лексеме „мито“.....	123
Лексичка контактологија.....	124
Контактолошке теорије.....	124
Лексикографија.....	126
Речник руског језика: СЁРФИНГ.....	126
Општа структура речничког чланка.....	127
Микроструктура дескриптивног речника.....	127
Контактолошки речник идентификације.....	128
Контактолошки речник адаптације.....	129
Међусловенски контактолошки атлас.....	135
Трансграфематизација.....	135
Типови трансграфематизације.....	135
Начини формирања ортографије.....	136
Карта бр. 1а Трансграфематизација контактолексеме у јужно-словенским језицима. Руски модел БЫЛИНА.....	153
Карта бр. 1б Трансграфематизација контактолексеме у пољском, чешком и словачком језику.....	154
Карта бр. 2а Начини формирања ортографије контактолексеме у јужнословенским језицима.....	155
Карта бр. 2б Начини формирања ортографије контактолексеме у пољском, чешком и словачком језику.....	156
Садржај.....	157

Датум последње промене:

10. 1. 2015. 07:21